

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.

De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de mening der Bank.

INHOUD : Kwantitatieve aspecten van de ontwikkelingsgang van landbouw en nijverheid in de U. S. S. R. sedert 1917 — Economische wetgeving — Statistieken

KWANTITATIEVE ASPECTEN VAN DE ONTWIKKELINGSGANG VAN LANDBOUW EN NIJVERHEID IN DE U. S. S. R. SEDERT 1917

Inleidende beschouwing

Met onderhavige uiteenzetting beogen we de grote lijnen te trekken van de kwantitatieve vooruitgang die de U.S.S.R. sedert haar oprichting op agrarisch en industrieel terrein verwezenlijkte; we voegen er enkele aanwijzingen aan toe betreffende de plaats die dat land te dien aanzien in de wereldeconomie voortaan inneemt.

Deze studie maakt geen aanspraak op oorspronkelijkheid. Toch beantwoordt ze aan een behoefte aan objectieve voorlichting die in de economische literatuur hier te lande zelden bevredigd wordt.

Over de economische evolutie van de U.S.S.R. is er een overvloedige documentatie in Russische taal voorhanden die begrijpelijkerwijze voor lezers uit landen buiten de U.S.S.R. weinig bruikbaar is (1). De publicaties in andere Europese talen, voornamelijk in het Engels en het Frans, zijn minder rijk en van ongelijke waarde: ze omvatten tal van werken met zuiver propagandadoeleinden. Toch bieden ze over het algemeen een samenvatting of zelfs een weergave van de voornaamste Russische bronnen.

Bepaalde Franse en Engelse tijdschriften zijn uitsluitend aan Russische vraagstukken gewijd en verstreken nauwkeurige gegevens betreffende de jongste bibliographie (2).

(1) Voor de bibliographie over Rusland, zie A. BAYKOV, *The Development of the Soviet Economic System*. Cambridge, 1946, blz. 480 en vlg.

(2) Hieronder wezen hoofdzakelijk vermeld: de *Cahiers de l'Economie soviétique*, uitgegeven door het « Institut d'Etude de l'Economie soviétique » (Parijs); dit tijdschrift geeft een driemaandelijks bibliographie van Russische, Franse, Engelse en Duitse boeken en artikels betreffende de Sovjet-economie; de

Volgende bladzijden steunen in hoofdzaak op die documentatie.

Doch in het bestek van deze uiteenzetting hebben de statistieken meer belang dan literatuur. De Russische statistieken lenen zich evenwel niet zo gemakkelijk tot interpretatie als die van de andere grote landen.

De statistische reeksen zijn nooit in ruime mate gepubliceerd; de laatste jaren werden ze zeer onvolledig. Van 1931 af gaven de Russische jaarboeken nog slechts beperkte gegevens over prijzen, lonen en inkomens; na 1936 werd hun inhoud nog armer; sedert de oorlog verstreken ze te dien aanzien nog alleen fragmentarische aanwijzingen. De voornaamste bronnen zijn zekere officiële redevoevingen, de tekst van de jaarlijkse begrotingen en van de vijfjarenplannen. De cijfers van begrotingen en plannen hebben dan nog grotendeels het karakter van ramingen; voor de historische vaststelling der feiten hebben ze weinig of geen belang (3).

publicaties van de Afdeling Buitenlandse Economie van het « Institut de Conjoncture » ressorterende onder de Directie voor Documentatie en Economische Studiën van het Ministerie van Nationale Economie (Parijs); die van de Afdeling voor Russische Studiën van het Ministerie van Voorlichting (Parijs). *De Economische Documentatie*, uitgegeven door het « Institut national de la Statistique et des Etudes économiques » (Parijs), analyseert om de drie maanden de artikelen over Rusland verschenen in de voornaamste internationale tijdschriften, waarvan sommige in het Russisch gesteld zijn. Ten slotte wezen nog vermeld de uitgaven in de Engelse taal: *The Russian Review*, *The American Quarterly on the Soviet Union* en de memorandums van het *Birmingham Institute for Research on Russian Economic Conditions*.

(3) Zie H. SCHWARTZ, « On the use of Soviet Statistics », in *Journal of the American Statistical Association* September 1947, boekdeel 42, n° 239, blz. 401-402. Ch. BETTELHEIM, *La planification soviétique*, Parijs, 1938, blz. 263-266. G. BIENSTOCK, B.-M. SCHWARTZ, A. YUGOW, *Management in Russian Industry and Agriculture*, Londen, 1944, blz. XXX.

Doch evenzeer als de onvolledigheid verdient ook de waarde der statistische inlichtingen onze aandacht. De meningen hieromtrent lopen zeer uiteen. Sommigen beweren dat die inlichtingen noch objectief noch zeker zijn (4), terwijl ze volgens anderen niet minder objectief en zeker zijn dan die van de meeste andere landen (5).

Ons dunkt dat hier plaats is voor een meer geschaakte waardering. De tegenstelling tussen de twee gezichtspunten berust op volgende oorzaken.

Vooreerst de omstandigheid dat de Regering van de U.S.S.R., die zoals de andere landen niet al de beschikbare statistische documentatie publiceert, hierin naar verhouding veel verder gaat om strategische of andere redenen die moeilijk nauwkeurig te omschrijven zijn. Toch werd op deze gedragslijn soms uitzondering gemaakt (6), zelfs ten gunste van buitenlanders (7).

Verder is er vaak tegenspraak tussen statistische reeksen betreffende een zelfde onderwerp (8). Dit dient blijkbaar in hoofdzaak toegeschreven aan correcties ten gevolge van de geleidelijke verbetering der documentatiebronnen; dergelijke fouten werden ten anderen ook vaak elders vastgesteld (9). Zeker is echter dat de cijfers aangaande de U.S.S.R. er meer aan onderhevig zijn dan de meeste andere, ten bewijze waarvan het moeilijk is, in zake productie, identische reeksen te vinden in de statistische publicaties van de Volkenbond, het *Minerals Yearbook*, de *Weltmontanstatistik*, het *Statistisches Jahrbuch*, die nochtans alle uit dezelfde bronnen putten.

Voorts werden de publicatiemethodes vaak gewijzigd (10), zodat het alleen reeds uit dien hoofde moeilijk is een tendens voor een voldoende lange periode te onderscheiden. Over het algemeen dient er op gelet dat tal van Russische definities betreffende bepaalde feiten niet met de onze overeenstemmen, dat zekere er van een andere inhoud kregen en dat het verloop der cijfers beïnvloed werd door territoriale wijzigingen (11). Hieruit volgde dat tal van Westerse waarnemers vaak misleid werden en uit de documentatiecijfers valse besluiten trokken.

Het laat ten slotte geen twijfel dat zekere statistische handboeken uitgegeven door de U.S.S.R. propagandadoeleinden dienen en er toe strekken de ongun-

(4) L.-E. HUBBARD, *Soviet Trade and Distribution*, Londen, 1938, blz. 370. A. YUGOW, *Russia's Economic Front for War and Peace*, New-York, 1942, blz. 13-14.

(5) A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. XIV. A.-Z. ARNOLD, *Banks, Credit and Money in Soviet Russia*, New-York, 1937, blz. XII.

(6) Zie b.v. het werk van N. MIKHAILOV, *Nouvelle géographie de l'U.R.S.S.*, Parijs, Payot, 1936, 270 blz.

(7) G. BIENSTOCK, S.-M. SCHWARTZ en A. YUGOW, *op. cit.*, blz. XXXI.

(8) Zie L. WENGER, *L'essor économique de l'U.R.S.S. depuis la Révolution d'octobre 1917*, Paris, 1945, blz. 21.

(9) Zie aanmerkingen betreffende de statistieken van Belgisch-Kongo in het *Tijdschrift* van Januari 1948, XXIII^{ste} jaargang, vol. I, blz. 1.

(10) A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. XIV.

(11) H. SCHWARTZ, *op. cit.*, blz. 404-405.

stige evoluties te verzwijgen (12), dat de statistiek, zoals overal, doch zeker hier meer dan elders, onderhevig is aan fouten gemaakt door onbevoegde en niet voldoende plichtsbewuste tellers (13), dat de inrichting van de statistiek in volle ontwikkeling is en ze op verre na niet steeds voldoening schenkt aan de Sovjet-regering zelf (14).

Deze poogt nochtans over een zo volledig en zo volmaakt mogelijk statistisch apparaat te beschikken omdat het een der voornaamste werkinstrumenten van een geleide economie is. Men mag zelfs aannemen dat na en reeds tijdens de oorlog, grote vooruitgang in dezen gemaakt werd (15).

Zulks neemt niet weg dat de statistieken betreffende de economische evolutie der U.S.S.R. met grote omzichtigheid dienen aangewend.

Zo men het feitenmateriaal onderzoekt met de nodige kritische geest die voor elke wetenschappelijke studie vereist is, dan kunnen evenwel, spijt de moeilijkheden, belangrijke resultaten bekomen worden (16).

I

AANVANKELIJKE STEUNPUNTEN DER SOVJET-ECONOMIE

Vaak is men geneigd te denken dat de economische evolutie van de U.S.S.R. slechts een verwezenlijking is van de communistische leer en van de Sovjet-planning en -industrialisatie. De regering van de U.S.S.R. heeft nochtans voor de uitwerking van haar politiek — die gans nieuw is op vele punten — op ten minste drie vooraf bestaande factoren van aanmerkelijk belang kunnen rekenen: het economisch actief van het tsaristisch Rusland, een groeiende bevolking en de natuurlijke reserves van het grondgebied.

De laatste twee factoren vooral, de ene om zijn dynamisme, de andere om zijn overvloed, legden voor

(12) L. WENGER, *op. cit.*, blz. 8. A. YUGOW, *Russia's Economic Front for War and Peace*, New-York, 1942, blz. 13. Zie tevens: « The Sources of Soviet conduct », in *Foreign Affairs*, Juli 1947, blz. 573.

(13) H. SCHWARTZ, *op. cit.*, blz. 403 en noot 6.

(14) Over de zuivering en de reorganisatie van de leiding van de statistiek in 1938, zie Ch. BETTELHEIM, *op. cit.*, blz. 265.

(15) A. YUGOW, « Economic Statistics in the U.R.S.S. » in *The Review of Economic Statistics*, vol. XXIX, n° 4, November 1947, blz. 242-246.

(16) Zie voornamelijk A. BAYKOV, *op. cit.*, loc. cit. Ch. BETTELHEIM, *op. cit.*, loc. cit. COLIN CLARK, *A Critique of the Russian Statistics*, Londen, 1939, blz. 1 en 46. A. YUGOW, *op. cit.*, loc. cit. A.-Z. ARNOLD, *op. cit.*, blz. XII. Voorts S.-E. HARRIS, COLIN CLARK, A. GERSCHENKRON, P.-A. BARAN, A. BERGSON, A. YUGOW, « Appraisals of Russian Economic Statistics », in *The Review of Economic Statistics*, vol. XXIX, n° 4, November 1947, blz. 213-246.

E.-C. ROPES gaf een uitstekend overzicht van de statistische publicaties in « The Statistical Publications of the U.R.S.S. », verschenen in *The Russian Review*, boekdeel 1, n° 1, November 1941, blz. 125 en vlg. Het Hoofdbestuur voor de Statistiek der U.S.S.R. publiceerde een lijst met gedetailleerde bepalingen van de Russische statistische taal: *Stovar-Spravochnik po Sotsialno-Ekonomicheskoi Statistike* (Manuel de statistiques économiques et sociales).

de Regering de weg open voor een bedrijvigheid waarvan de resultaten, ondanks de aanvankelijke ver-spillingen, ten zeerste te waarden zijn.

A — De demografische factor

Het geboortecijfer en de gemiddelde toenemings-coëfficiënt van de bevolking der U.S.S.R. zijn de hoogste van gans Europa. Haar evolutie is zeer gunstig in vergelijking met die van andere grote gebieden, zelfs buiten Europa. Zulks blijkt uit volgende cijfers :

TABEL I

Gemiddelde jaarcoëfficiënt van toename (+) of afname (—) der bevolking

Bron: *Industrialization and Foreign Trade*, League of Nations, Economic, Financial and Transit Department, 1945, blz. 56.

	1881/1885 1896/1900	1896/1900 1911/1913	1911/1913 1926/1929	1926/1929 1936/1938
Verenigde Staten	+ 2,1	+ 1,9	+ 1,5	+ 0,8
Duitsland	+ 1,1	+ 1,4	+ 0,5	+ 0,5
Groot-Brittannië-Ierland	+ 0,9	+ 0,9	+ 0,4	+ 0,4
Frankrijk	+ 0,1	+ 0,2	- 0,1	+ 0,2
Rusland-U.S.S.R.	+ 1,4	+ 1,8	+ 0,7	+ 1,3
Italië	+ 0,6	+ 0,7	+ 0,6	+ 0,9
Canada	+ 1,1	+ 2,6	+ 1,8	+ 1,4
België	+ 1,0	+ 0,9	+ 0,3	+ 0,4
Japan	—	+ 1,2	+ 1,3	+ 1,6
Zweden	+ 0,6	+ 0,7	+ 0,6	+ 0,3
Indië en Birma	—	+ 0,5	+ 0,5	+ 1,3
Finland	+ 1,3	+ 1,4	+ 1,8	+ 0,7

De toenemingscoëfficiënt steeg door een natuurlijke aangroei ononderbroken van 12 p.m. in 1868-1872 tot 24,9 p.m. in 1928-1932 (17). Het kan dan ook geen verwondering wekken dat een bevolking van 142,6 miljoen inwoners op 1 Januari 1918, na gebiedsverliezen van 817.000 km² met 27,7 miljoen inwoners, begin 1939 170,4 miljoen personen telde, zegge 27,8 miljoen meer, en in 1941 193,2 miljoen; hierbij is rekening gehouden met de verliezen in de tweede wereldoorlog (18), die meer dan goedgemaakt werden door de natuurlijke bevolkingsaangroei — nu eens op 2, dan op 3 miljoen per jaar geraamd — en door de aanhechting van gebieden ten koste van de Baltische Staten, Polen, Finland en Roemenië (19).

De cijfers van vóór de laatste oorlog treden nochtans slechts in een juist licht wanneer men rekening houdt met de ontzaglijke verliezen die intussen geleden werden ingevolge de revolutie, de burgeroorlog,

(17) W.-S. THOMPSON, *Population problems*, New-York, 1935, blz. 243.

(18) De juiste verliescijfers zijn niet met nauwkeurigheid gekend. Volgens H.-V. FONSACROIX zouden er in de U.S.S.R. van het begin van de oorlog tot 1 Januari 1945 7 miljoen soldaten en 5 miljoen burgers gesneuveld alsmede 5 miljoen burgers uitgehongerd, vermoord of in ballingschap omgekomen zijn, zegge over het geheel 17 miljoen inwoners (« Avenir démographique de l'U.R.S.S. », in *Cahiers de l'Economie soviétique*, n° 1, Juli 1945, blz. 20); hierbij komen naar raming nog 3 miljoen andere personen die voor de U.S.S.R. definitief verloren zijn, zegge in totaal 20 miljoen (« Situation économique de l'U.R.S.S. », *ibidem*, blz. 29).

(19) Zie N. MIKHAILOV, *op. cit.*, blz. 224 en G. JORRÉ, *L'U.R.S.S., la terre et les hommes*, Parijs, 1946, blz. 71-89.

de uitwijking, hongersnoden, wettelijke vrucht-afdrijvingen, ongunstige sociale toestanden.

Alleen reeds van 1 Januari 1918 tot 1 Augustus 1922 zouden die diverse factoren een verlies van 10,9 miljoen mensenlevens veroorzaakt hebben (20). De gevechten in het revolutionaire tijdvak eisten 1,21 miljoen doden, hetzij in de strijd, hetzij door ziekte, terwijl de hongersnoden van 1921-1922 naar raming tussen 1,25 en 3 miljoen overlijdens veroorzaakt hebben (21).

Van 1921 tot 1929 steeg het aantal vastgestelde vruchtafdrijvingen, ingevolge de wettelijke praktijken van vruchtafdrijving, van 5,7 tot 35,2 p.m. terwijl dat der geboorten van 30,6 tot 21,7 p.m. daalde; de gevolgen waren zo verschrikkelijk dat in 1936 een nieuwe familiale wetgeving werd afgekondigd waarbij de grote gezinnen begunstigd werden (22).

Ten slotte was de intensieve aanwending van vrouwelijke arbeidskrachten mede een factor die de vermeerdering of zelfs het behoud van het geboortecijfer tegenwerkte (23).

Dit alles is thans veranderd. Het geboortecijfer dat in 1920-1921 beneden dat van Italië en Japan viel, klom tot boven 40 p.m., zegge hoger dan waar ook in Europa. In 1940 overtrof de bevolking der U.S.S.R. die van gans West- en Zuid-Europa.

Overeenkomstig de bevolkingswetten zal nochtans de coëfficiënt van de netto-bevolkingsaangroei waarschijnlijk niet blijven toenemen. Volgens berekeningen van C. Clark nopens het verloop van die coëfficiënt in een groot aantal landen tot in 1960, zou hij in de U.S.S.R. dalen van 1,56 p.m. in 1940 tot 1,33 p.m. in 1960. Hetzelfde verschijnsel zou zich voordoen in Japan, Indië, Latijns-Amerika, Polen, Lithauen, Spanje en Portugal, terwijl in de overige landen van Europa en Amerika de coëfficiënt constant zou blijven (24).

Doch zelfs indien deze raming uitvalt zou de aangroei in de U.S.S.R. hoger blijven dan in bovengenoemde landen, met uitzondering van Ierland. Volgens de Volkenbond zou de bevolking van de U.S.S.R. in 1970 die van Zuid- en West-Europa met 60 miljoen overtreffen, en die van Noord-West- en Midden-Europa met 25 miljoen (25).

Daar de U.S.S.R. over een jonge bevolking beschikt, kan zij deze beter verdelen over een uit-

(20) S.-N. PROKOPOVICZ, *Russlands Volkswirtschaft unter den Sowjets*, Zürich, 1944, blz. 7 en 10.

(21) *Rapport sur les conditions économiques de la Russie, traité spécialement de la famine de 1921 et 1922*, Genève, 1922, S.D.N. (c. 705, M. 451, 1922, II), blz. 59.

(22) S.-P. TURPIN, *The U.S.S.R., An economic and social survey*, Londen, 1944, blz. 18-19.

(23) Voor de vrouwenarbeid, zie: *Industrielle Mobilmachung, Statistische Untersuchungen* (Institut für Konjunkturforschung, Schriften zur Kriegswirtschaftlichen Forschung und Schulung), 1936, blz. 56. In 1937 bedroeg de verhouding werkende vrouwen 35,4 p.c. van het totaal der arbeiders en bedienden (A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. 348).

(24) *The Economics of 1960*, Londen, 1943, blz. 12.

(25) F. NOTESTEIN, I. TAEUBER, A. COALE, D. KIRK en L. KISER, *La population future de l'Europe et de l'U.R.S.S.*, S. D. N., 1944, blz. 71-72. Zie ook F. LORIMER, *The population of the Soviet Union. History and prospects*, S.D.N., Genève, 1946.

gestrekt grondgebied; hoewel niet overal geschikt voor een dichte bezetting, omvat zij toch gebiedsdelen die zich allerbest tot bevolking lenen, en aldus een meer rationele exploitatie der natuurlijke rijkdommen mogelijk maken.

Vooral sedert 1928 valt er een aanzienlijke vermenigving van bevolkingsgroepen waar te nemen, alsmede een intense migratie die vooral verband hield met de industrialisatie van nieuwe gebieden, de oprichting of de uitbreiding van stedelijke centra, en in mindere mate met landbouwkolonisatie. Doelend op die bewegingen omschreef N. Mikhaïlov ze als « une redistribution de la principale force productrice, par et pour laquelle se développe l'économie nationale : l'homme » (26), terwijl G. Jorré oordeelde dat « à en juger par les résultats déjà acquis (ce mouvement) semble appelé à métamorphoser la face de la terre soviétique » (27).

Dit neemt niet weg dat de gemiddelde bevolkingsdichtheid slechts 11 inwoners per km² bereikt, tegen 15,66 in de Verenigde Staten, 76 in Frankrijk, 120 in Duitsland, 133 in Italië, 183 in Japan, 194 in het Verenigd Koninkrijk. Doch zo men alleen de vóór 1940 bebouwde streken in aanmerking neemt, belooft het gemiddelde 43 eenheden in de U.S.S.R. tegen 35 in de Verenigde Staten. Hogere gemiddelden worden bereikt in de sterk geïndustrialiseerde centra of in de zeldzame streken met intensieve landbouw. In het ganse Noordelijk en Noord-Westelijk gebied leeft er minder dan één inwoner per km² (28).

Typisch is de aangroei der steden: in 1939 telden ze 32,8 pCt. van de gezamenlijke bevolking tegen 17,5 pCt. in 1914. Tussen 1914 en 1939 steeg de bevolking van Moskou van 1,7 miljoen tot 4,1 miljoen, die van Leningrad van 2,1 miljoen tot 3,2 miljoen, die van Kiew van 520 duizend tot 846 duizend, die van Karkov van 244 duizend tot 846 duizend, die van Bakou van 232 duizend tot 809 duizend, waarmee nog maar de voornaamste voorbeelden genoemd zijn (29). Die vermeerdering vloeit voort én uit de industrialisatie én uit de aanmerkelijke toeneming van het aantal ambtenaren.

Het arbeidspotentieel groeit niet alleen voortdurend aan, doch het blijft ook verder gericht op een beter evenwicht tussen nijverheid en landbouw.

Verder kan er ook uit vastgesteld worden dat de demografische factor, hoewel onafhankelijk van de Sovjet-politiek, er toch sterk door beïnvloed werd.

Wijzigingen aan de sociale structuur der bevolking

Hoewel deze kwestie — met haar diepe economische inslag — buiten het bestek van deze kroniek valt

(26) *Op. cit.*, blz. 224.

(27) Men vergeet niet dat deze herverdeling van de bevolking constant is in Rusland, zelfs vóór het communistisch bewind. Dank zij deze herverdeling telde Siberië, dat in 1847 slechts 5,72 miljoen inwoners had, er 9,5 miljoen in 1914. In 1926 waren er reeds 12,5 miljoen. Zie G. JORRÉ, *op. cit.*, blz. 89.

(28) G. JORRÉ, *op. cit.*, blz. 77-81.

(29) S.-N. PROKOPOVICZ, *op. cit.*, blz. 36.

is het toch van belang even na te gaan hoe het Sovjet-régime de sociale indeling van de volken der U.S.S.R. gewijzigd heeft. Hierna volgt een tabel waaraan in de U.S.S.R. een ruime ruchtbaarheid gegeven wordt.

TABEL II

Sociale samenstelling van de bevolking der U.S.S.R.

(incl. de familieleden)

(in pCt. van het totaal)

Bron: A. YUGOW, *Russia's Economic Front for War and Peace*, New-York, 1942, blz. 221, volgens cijfers aangehaald door MOLOTOV op de XVIIIe Conferentie van de Communistische Partij in 1939.

	1913	1928	1934	1937	1939
Arbeiders en bedienden... waarvan arbeiders en bedienden van de stations voor trekmachines	16,7	17,3	28,1	34,7	40,73
leden van de kolkhozen, ambachtlieden en leden van coöperaties		1,5	3,2	3,2	3,62
Onafhankelijke boeren (excl. koulaks), ambachtlieden en specialisten niet aan- gesloten bij coöperaties		2,9	45,9	55,5	46,90
Burgers (stedelijke en lande- lijke eigenaars, koop- lieden en koulaks)	65,1	72,9	22,5	5,0	2,60
waarvan koulaks	15,9	4,5	0,1	—	0,04
Anderen (studenten, school- gangers, leden van het leger, gepensioneerden)	12,3	3,7	0,09	—	—
	2,3	2,4	3,4	4,2	0,73

Bovenstaande cijfers worden vaak door de propaganda aangewend wanneer ze tracht te bewijzen dat « toutes les classes d'exploiteurs ont été abolies et que les causes qui ont engendré l'exploitation de l'homme par l'homme et la division de la société entre exploitateurs et exploités ont été abolies à jamais » (30).

Ze laten inderdaad zien dat de voormalige bezittende klassen verdwenen zijn en dat de eerste reactie tegen die uitschakeling, waarvan de gevolgen nog in 1928 waarneembaar zijn, ondervangen werd. De « bourgeoisie »; met name die der koulaks, verdween eveneens.

Er blijken nog slechts twee groepen te bestaan: enerzijds de leden van de kolkhozen, de coöperaties en de ambachtlieden, zegge ca. de helft van de bevolking — nog slechts ongeveer een twintigste van de boeren werkt voor eigen rekening — en anderzijds arbeiders en bedienden wier aantal samen sedert 1913 meer dan verdriedubbelde.

Het schijnt dat het verhoudingscijfer der bedienden sterk toeneemt vooral ten gevolge van de nationalisatie van alle takken der economische bedrijvigheid en de nationale organisatie der republieken, elk met eigen instellingen (31). De zogenaamde « intelligentsia » in de U.S.S.R. bedraagt wellicht 14 pCt. van de bevolking.

(30) V. MOLOTOV, *Report to the 18th Conference of the Communist Party*, 1939, blz. 5.

(31) BAYKOV, *op. cit.*, blz. 221-223.

Uit de interpretatie van V. Molotov dient vooral onthouden de grondige wijziging van de sociale klassen van vóór de revolutie, de nieuwe verdeling van landbouw- en industriële bevolking, de uitbreiding van de groep der functionarissen die in de plaats trad van de heersende klasse der zgn. « officiële » uit het tsaristisch régime. Doch ook volgende vaststelling verdient de aandacht : zo de verdeling der rijkdommen haar vroeger uitzicht verloor, is het daarnaast toch niet minder waar dat er in genedele gelijkheid bestaat tussen de bezoldigingen en de voorrechten in de volkse betekenis van het woord; de communistische ideologie sluit geenszins de differentiële bezoldigingen en de bevoorrechte wedden uit.

De differentiëring die aldus steeds meer voortgang maakte schiep een zeer uiteenlopende levensstandaard en daarnaast ook geesteshoudingen die tot de vorming van nieuwe groepen moeten leiden. Doch het blijkt dat er tot nog toe slechts neigingen bestaan tot samenstelling zo niet van klassen dan toch van groepen die nog op verre na geen vaste vorm aangenomen hebben.

De uiterst grote beweeglijkheid van de elementen dier groepen werkt duidelijk de economische vooruitgang in de hand, omdat ze aanzet tot onderlinge wedijver waarvan de gevolgen door de Regering zeer gezocht zijn.

B — De natuurlijke hulpbronnen

De uitbreiding van de Russische bevolking vond baat bij de grote overvloed van hulpbronnen die het grondgebied bevat. Terecht kon Stalin in 1931 zeggen dat « du côté des richesses naturelles, l'U.R.S.S. était entièrement garantie » (32) en J.-D. Littlepage, een onpartijdig buitenlands waarnemer, kon over Sibirië schrijven : « tant que les Russes tiennent la Sibérie, ils n'ont pas besoin de se faire de soucis, quel que soit le système politique fonctionnant dans leur pays. Ils pourraient même se permettre de lâcher une bonne part de la Russie européenne, quoique cette dernière contienne des régions riches et de très grande valeur, se retirer derrière l'Oural et continuer à se considérer comme possédant le pays le plus grand, le plus riche et le plus prometteur du monde » (33).

1. Agrarische hulpbronnen

De Russische bodem wordt van lieverlede beter gekend. Hij vertoont een vrij verscheiden gesteldheid waarvan we hierna de voornaamste indelingen met hun oppervlakte geven.

Wegens hun bijzondere geografische ligging en hun klimatologische toestand zijn niet al die gebieden

vatbaar voor landbouw, bosbouw en veeteelt. Hiertoe lenen zich over het algemeen slechts de gebieden van de loofbossen, van de beboste steppe, van de weidesteppe die, hoewel ze slechts 4.370.000 km² beslaan, zegge 20,6 pCt. van de U. S. S. R., 93.500.000 inwoners tellen, d.w.z. 81,6 pCt. van de landbouwbevolking, en 109.600.000 beteelde hectaren, zegge 80 pCt. van de totale beteelde oppervlakte.

TABEL III

Natuurlijke streken van de U.S.S.R.

(oppervlakte in duizenden km²)

Bron : S.-N. PROKOPOVICZ, *Die natürlichen Hilfsquellen der U.d.S.S.R.*, Zurich, 1944, blz. 15.

	Russisch Europa en Trans- kaukasië	West- Siberië en Turkestan	Oost- Siberië en Verre Oosten	U.S.S.R.
Toendra	224	346	1.638	2.208
Taiga	1.670	1.312	3.287	6.269
Loofbossen	783	—	310	1.073
Beboste steppen	928	788	166	1.882
Eigenlijke steppen	772	618	24	1.414
Half-woestijn	278	825	—	1.103
Woestijnen	—	1.893	—	1.893
Bergen	212	722	3.655	4.590
Totaal	4.847	6.504	9.081	20.432

De andere streken leveren trouwens ook zekere agrarische hulpbronnen waaraan de Regering aandacht schenkt. De Toendra en de Taiga lenen zich, althans op zekere plaatsen, tot speciale teelten; de ene is belangrijk voor de rendierfokkerij, de tweede voor de bosexploïtatie en beide voor jacht en visvangst.

Herinneren we er in dit verband aan dat, afgezien van de bossen met lokaal belang, de woudoppervlakte in de U.S.S.R. ca. 21,5 pCt. van het grondgebied dekt, wat nagenoeg overeenstemt met één derde van de beboste oppervlakte van de wereld (34). Ze zijn zeer belangrijk als energie- en warmtebron, en mede als voorzieningsbron voor de houtindustrie en de pelsennijverheid en -handel.

Vóór de aanvang van het communistisch régime werd weinig gedaan om de moeilijk toegankbare landbouwrijdommen ten nutte te maken.

Sedertdien nam het vraagstuk een andere wending aan. Tussen de twee oorlogen vermeerderde enerzijds de bevolking met meer dan 30 miljoen inwoners en volgde, anderzijds, de Regering een politiek die er op gericht was het levenspeil der bevolking te verbeteren en het land onafhankelijk van het buitenland te maken. Vandaar de noodzakelijkheid om met alle middelen de stijging en de verscheidenheid der landbouwproductie na te streven; één dier middelen is de uitbreiding der teelten door bewerking van nieuwe gronden en uitbreiding van de bezaaide opper-

(32) N. MIKHAILOV, *op. cit.*, blz. 63.

(33) J.-D. LITTLEPAGE, *A la recherche des mines d'or de Sibérie*, Parijs, Payot, 1939, blz. 134.

(34) Dit is het algemeen aanvaarde cijfer, doch het is zeer approximatief, daar de reserves nog niet systematisch ontgonnen werden. N. MIKHAILOV, *op. cit.*, blz. 128 en vlg.

vlakten. Deze laatste bereikten in 1938 136,9 miljoen ha tegen 105,0 miljoen in 1913 (+ 30 pCt.).

De Russische regering deed beroep op alle gekende technische middelen om de onbebouwde vruchtbare gronden renderend en de magere bebouwde gronden vruchtbaar te maken. Vermelden we dienaangaande de drooglegging, de irrigatie, de strijd tegen de erosie, de hernieuwing van de flora en de fauna (35).

Het plantaardig en dierlijk leven op het grondgebied der U.S.S.R. is uiterst complex en verscheiden.

De studie van de plantkunde en de landhuishoudkunde maakte sedert de revolutie merkwaardige vooruitgang.

De inventaris van de flora leverde belangrijke praktische resultaten op. Hij bracht een aantal nuttige planten aan het licht, waaronder de rubberplanten die thans reeds op grote schaal geteeld worden (36). Hij maakte verdere studie mogelijk van de kruisingen, die de verspreiding van spontane plantengroei, en namelijk van een betere bosexploïtatie, in de hand werken (37).

2. Delfstoffenrijk

Reeds vóór de eerste wereldoorlog kon men de veronderstelling bijvallen dat het Russisch grondgebied zeer rijk was aan delfstoffen. Doch, te dien tijde was het bodemonderzoek nog ontoereikend om aan deze veronderstelling vaste grond te geven.

Sedert het nieuw régime de bodem der U.S.S.R. aan een meer methodisch onderzoek onderwierp, hierin geholpen door zeer geperfectioneerde prospectiemethodes, werd, naar het woord van M. Mikhailov, een « nouveau monde souterrain » ontdekt (38).

Daar de prospecties onder leiding van de Raad voor de studie der natuurlijke hulpbronnen (D.P.G.H.G.) met onverminderde krachtadigheid werden voortgezet, doet de toestand zich steeds gunstiger voor, zoals blijkt uit de cijfers van tabel IV.

Die cijfers geven natuurlijk slechts een aanwijzing nopens de uitbreiding van de kennis der lagen en het relatief belang van de delfstoffenrijksdommen. De methodische voortzetting der onderzoekingen laat de weg open voor talrijke ontdekkingen die aanzienlijke verbetering zullen brengen in de toestand der U.S.S.R. op het stuk van delfstoffenvoorziening.

(35) Zie voor deze kwesties, A. FICHELE, *Géographie économique de l'U.R.S.S.*, Parijs, 1946, en N. MIKHAILOV, *op. cit.*

(36) Deze inventaris en een aangepaste landbouwstudie hebben het o.m. mogelijk gemaakt heveas aan te planten in een beschutte vallei van Armenië, de Mexikaanse quayule in Turkmenië in te voeren, de eucommia, gutta-heester uit China te planten, de knikbloem in Kazakhië te oogsten en de koksoghys, andere rubberplant der Aziatische bergen, naar de gematigde streken over te brengen.

(37) Hieronder zij vermeld: de cultuur van serre-tomaten, alsmede aardappelen en graangewassen in open lucht in de poolstreken; een vestiging van de landbouw in de Kazaksteppe; de kruising van graangewassen die weerstand bieden aan de droogte; de vernalisatie of jarovisatie van zaadgoed en planten in het eerste ontwikkelingsstadium wanneer de plant nog een bepaalde temperatuur van node heeft om het volgende stadium te bereiken; hierdoor kan de opbrengst van het lentezaad met 1,5 centenaar per ha worden vermeerderd en kunnen talrijke teelten in het Noorden gewonnen worden; het invoeren

TABEL IV

Aandeel van de U.S.S.R. in de wereldreserves

(in pCt. van het gekende totaal)

	Gekende reserves omstreeks 1930 Plaats van de U.S.S.R. in de wereld (b)	Gekende reserves omstreeks 1939 (a)	
		pCt. van de wereldreserves	Plaats in de wereld
IJzer met kwartsieten..	8	52,0	1
Petroleum.....	2	32,1 (c)	1
Steenkool.....	—	25,0 (c)	—
Koper.....	4	14,4	—
Zink.....	—	14,8	—
Mangaan.....	—	73,4	1
Potaszout.....	3	83,0	1
Turf.....	1	72,7	1
Lood.....	—	8,7	—
Nikkel.....	—	9,0	—
Hydro-electrische energie	—	35,7	1
Phosphoriet en potassiet	—	62,0	1

Bronnen: a) MIKHAILOV, *Nouvelle géographie de l'U.R.S.S.*, Parijs, Payot, 1936, blz. 62-63.

b) *Weltmontanstatistik* (herausgegeben von der Reichsstelle für Bodenerforschung, bearbeitet von M. MEISNER), *passim*.

c) Volgens R. REGUL (*Energiequellen der Welt*, Schriften des Institut für Konjunkturforschung, Sonderheft 44, Berlin, 1937, blz. 10-11), bedroeg de verhouding 13,5 pCt. voor de petroleum, en 23,3 pCt. omstreeks 1936-1937 voor de steenkool. Volgens P. GEORGE (« A propos du pétrole soviétique », in *Cahiers de l'Economie soviétique*, n° 2, Oct.-Nov. 1945, blz. 25) zouden de waarschijnlijke reserves van Rusland 50 pCt. van de waarschijnlijke gekende wereldreserves bedragen, doch slechts 15 pCt. van de zekere reserves.

Van sommige delfstoffen, met name van de zeldzame metalen, is de productie nog gering en zijn de reserves nog weinig gekend. Doch de U.S.S.R. mag zelfs op dit terrein grote verwachtingen koesteren; zo dacht men nog b.v. vóór enkele jaren dat het land geen tin bezat of althans geen lagen die zich tot exploitatie leenden. De ervaring heeft naderhand het tegendeel bewezen (39).

Ofschoon het tempo der onderzoekingen snel opschiet, werd de ondergrond nog op verre na niet volledig aangeboord. Bij het begin van het eerste vijfjarenplan, was slechts 11,5 pCt. van het Russisch grondgebied op de kaart gebracht. Bij het begin van het tweede plan waren reeds 25 pCt. opgenomen (40). In 1937 waren 43,2 pCt. van de oppervlakte der U.S.S.R. geologisch beschreven, waarvan 8,3 pCt. op schaal van 1/200.000, 4,3 pCt. op schaal van 1/100.000 en het overige op een hogere schaal (41). Het vierde vijfjarenplan legt nadruk op de noodzakelijke prospectie van bauxiet, nikkel, wolfram, molybdeen, goud, zeldzame metalen en petroleum.

in de koude streken of ver van de centra verwijderd van het merendeel der groenten en vruchten. (Zie *Connaissance de l'U.R.S.S.*, 1917-1947, Un bilan de trente ans, Collection du Centre culturel et économique France-U.R.S.S., 1947, n°s 4-5, blz. 55-60.)

(38) N. MIKHAILOV, *op. cit.*, blz. 62-63.

(39) « Stand und Aussichten des russischen Bergbaus », in *Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung*, neue Folge, 1939-1940, n° 4, blz. 289.

(40) N. MIKHAILOV, *op. cit.*, blz. 60.

(41) J.-S. GREGORY en D.-W. SHAVE, *The U.R.S.S., A Geographical Survey*, Londen, 1945, blz. 226.

Bij het onderzoek van vorige cijfers dient een tweede opmerking gemaakt. Ze maken namelijk geen onderscheid tussen de effectieve en de zogenaamde potentiële hulpbronnen, d.w.z. diegenen die slechts kunnen aangeboord indien zekere voorwaarden vooraf verwezenlijkt zijn, zoals verkeersmogelijkheden, vooruitgang van de metaalnijverheid en een voldoende rentabiliteit. Die voorwaarden trekken de grens tussen de effectieve en de potentiële gebieden (42).

Doch naarmate de productie verbeterde, verminderte de zone der potentiële gebieden. In de U.S.S.R., waar men er betreffende de rentabiliteit andere begrippen op nahoudt dan in de zogenaamde kapitalistische landen, neemt die beweging een snel verloop, daar de productie een onafscheidbaar onderdeel van het economisch programma uitmaakt.

De enige belangrijke grens die aan de exploitatie der potentiële gebieden gesteld wordt, is die der onontbeerlijke toegangswegen, bij gebreke waarvan elke vruchtbare uitbating van het Aziatisch delfstoffenrijk onmogelijk is (43).

Wat ook het belang zij van de potentiële reserves, de effectieve hulpbronnen volstaan nu reeds om gedurende eeuwen de behoeften aan allerhande brandstoffen, fosphaten, zout en potas te dekken (44).

C — Economisch erfdeel van het Tsaristisch Rusland

Europees en Aziatisch Rusland was steeds van het continent afgezonderd en stond tegenover een

(42) *Rapports de la Commission pour l'Etude du Problème des Matières premières* (Uitgaven van de Volkenbond, nr A. 27, 1937, II, B.), Genève, 1937, blz. 49 en vlg.

(43) Zie voor de toestand der laatste onderzoekingen: HANS H. PINKOW, « Wirtschaftliche wichtige Ergebnisse neuester geologischer Forschung im europäischen Teil der Sowjetunion », in *Zeitschrift der Deutschen Geologischen Gesellschaft*, Heft 5/6, Band 95, 1943, blz. 235-247.

(44) « Stand und Aussichten des russischen Bergbaus », *ibidem*, blz. 298-299.

Midden- en West-Europa, dat over het algemeen zeer verdeeld en naar de Oceaan gericht was. In het Noorden en het Oosten zijn het merendeel zijner kusten maandenlang dichtgevroren; in het Zuiden scheidt een uitgestrekte bergketen het van het overige deel van Azië, terwijl in het Zuid-Westen de Zwarte Zee slechts een nauwe uitweg biedt naar de Middellandse Zee.

Ongetwijfeld is het de geographische ligging die de economische ontwikkeling van Rusland vertraagde en het gedwongen heeft lange tijd afgescheiden van de wereld te leven. Dit is een der hoofdoorzaken waarom het tot aan de eerste wereldoorlog politiek en economisch op de andere landen ten achteren bleef.

Het Tsaristisch Rusland was hoofdzakelijk een weinig vooruitstrevend landbouwland. De landbouwbevolking bedroeg op 1 Januari 1917 80,4 pCt. van de totale bevolking.

1. Nijverheid

De nijverheid omvatte enerzijds de zware industrie die vooral samengetrokken was in Ukraine en anderzijds industrietakken die in handen waren van een groot aantal sterk verspreide ondernemingen, die zich vooral op de productie van verbruiksgoederen toellegden.

Het kapitaal der zware industrie was grotendeels in bezit van vreemdelingen; van de gezamenlijke kapitaalwaarden waren 32,6 pCt. Franse, 22,6 pCt. Engelse, 19,7 pCt. Duitse en 14,3 pCt. Belgische (45).

Uit de hierna volgende cijfers blijkt dat de Russische industriële productie vóór 1917 beneden die van het merendeel der andere grote landen lag.

(45) Het aandeel van het buitenlandse kapitaal bedroeg 90 pCt. voor de mijnen, 42 pCt. voor de ijzer- en staalindustrie, 50 pCt. voor de chemische nijverheid, 37 pCt. voor de houtnijverheid, 28 pCt. voor de textielnijverheid. (P. V. OL, *Foreign capital in the National Economy of Russia*, Leningrad, 1925, blz. 11-29 (in het Russisch), aangehaald door A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. 3 en noot.)

TABEL V

Industriële productie in 1909

Bron: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*, 1912, Internationale Übersichten, blz. 20.

	Kolen en bruinkolen	Ruwijzer	Zink	Lood	Koper	Goud	Zilver
	(miljoenen tonnen)					(kg)	
België	23	1,5	174	88	—	—	—
Duitsland	216	13	219	171	33	104	165.000
Frankrijk	38	3,5	50	27	8	—	19.500
Engeland	268	10	60	28	66	32	4.500
Ierland							
Italië	0,5	0,2	—	22	20	36	24.500
Spanje	4,0	0,4	8	180	59	4	148.000
Verenigde Staten	418	26	232	406	500	150.000	1.702.000
Japan	15	—	—	3	45	5.500	130.000
Rusland (a)	25	3	8	0,8	18	49.000	4.100

(a) Incl. Aziatische bezittingen.

Die achterstand was te wijten aan het tekort aan kapitalen, geschoolde arbeiders, technici en ingenieurs, aan het chronisch gebrek aan brandstoffen, evenals aan de oneconomische verspreiding der ondernemingen over het uitgestrekte grondgebied.

Doch de nijverheid ging er niettemin van jaar tot jaar op vooruit. Ten bewijze hiervan zij vermeld dat tussen 1900 en 1913 de netto-productie per inwoner van 8,8 tot 14,3 roebels steeg (46).

Terecht mag trouwens gezegd worden dat Rusland reeds tijdens het laatste kwart van de vorige eeuw onder de jonge industriële landen kon gerekend worden, samen met de Verenigde Staten, Canada, Finland, Zweden, d.w.z. landen wier nijverheidsproductie een jaarlijkse toenemingscoëfficiënt vertoonde waarbij de oude landen van Europa ver ten achteren bleven (47).

De oorlog 1914-1917 onderbrak deze opbloei en monopoliseerde de industrie voor strategische doeleinden. De revolutie van Februari 1917 bracht haar een zware klap toe ten gevolge van de sluiting van zekere ondernemingen, algemene stakingen en de weinig doeltreffende actie der werklidengroeperingen die poogden de productie te hernemen of voort te zetten; hierbij kwam nog een tekort aan grond- en brandstoffen. Wanneer de Octoberrevolutie uitbrak was de toestand beneden alles.

2. Landbouw

Aan de vooravond van 1914 leverde de landbouwproductie, vergeleken met die der voornaamste andere landen, eveneens het bewijs dat Rusland mocht worden beschouwd als een jong land dat zich op extensieve teelten toelagde, waarbij hoofdzakelijk het handwerk overwoog.

TABEL VI

Gemiddelde productie per ha omstreeks 1910

(× 100 kg)

Bron: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*, 1912, Internationale Übersichten, blz. 20.

	Jaar	Tarwe	Rogge	Gerst	Haver	Aard-appelen
België	1909	25,2	22,8	28,1	25,1	175,5
Duitsland	1911	20,6	17,7	19,9	17,8	103,5
Frankrijk	1911	13,8	14,3	14,3	12,6	74,2
Groot-Britannië ..	1911	22,1	—	17,9	16,6	167,9
Italië	1911	11,0	11,0	9,6	11,6	58,7
Spanje	1911	10,3	9,1	13,1	9,6	76,7
Hongarije	1911	14,0	11,6	14,2	11,8	72,3
Verenigde Staten ..	1911	8,4	9,8	11,3	8,8	54,4
Japan	1910	13,9	13,0	17,7	19,8	97,4
Rusland	1911	4,7	6,6	7,7	6,7	70,0

De redenen van deze achterstand waren niet alleen van zuiver economische aard, zoals gebrek aan verkeerswegen, aan outillage en het primitief karakter

(46) S.-N. PROKOPOVICZ, *op. cit.*, blz. 173.

(47) R. WAGENFÜHR, « Die Industriewirtschaft », in *Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung*, Sonderheft 81, 1933, blz. 18.

der teeltmethodes; de sociale verhoudingen deden evenzeer hun invloed gelden.

Niettegenstaande de belangrijke wijzigingen veroorzaakt door de revolutionaire bewegingen, bracht de bijzondere landbouwstructuur geen fundamentele verandering in de gezamenlijke wanverhouding tussen grote en kleine landeigenaars enerzijds en de boerenbevolking anderzijds; evenmin bood zij gelegenheid tot stijging der productiviteit: zo er verbeteringen aan het eigendomsregime aangebracht werden, dan was dit niet het geval met de uitrusting der bedrijven.

Sedert de emancipatie der lijfeigenen in 1861 bestonden er naast de grote domeinen der oude feodale heren, gemeenschapsgronden. De oppervlakte van deze gronden was echter te klein en de werkmethodes te primitief dan dat de arbeiders er een lonende exploitatie konden van maken, die hen de nodige gelden zou verschaffen voor afkoop der percelen.

Na de revolutie van 1905 voerde de Regering een credietstelsel in dank zij hetwelk in 1913 ca. twee op de vijftien miljoen boeren hun zelfstandigheid hadden verkregen. Doch de productiviteit van de kleine boeren werd er nauwelijks door beïnvloed. Daar zij wegens de geringe oppervlakte van hun gronden tot een zekere vorm van werkloosheid verplicht waren, gingen zij verder hun diensten aan de grote landeigenaars aanbieden. Deze laatsten alleen konden meer moderne exploitatiemethodes toepassen.

Het sedert een halve eeuw ingezette emancipatieproces stelde bij de aanvang van de Octoberrevolutie (1917) een zeer complex geheel van politieke, economische en sociale problemen in zake landbouw. De grondeigendom was verdeeld over de landadel, de kroon, de godsdienstige gemeenschappen, de industriële en handelskapitalisten, de kleine boeren en de collectieve eigendommen van de meerderheid der landbouwbevolking (48).

* * *

Bij een onderzoek van de economische evolutie van Sovjet-Rusland dient met deze zeer bijzondere toestand rekening gehouden.

Het is inderdaad al te veel de gewoonte de industriële en agrarische evolutie van Rusland sedert 1917 met die der industriële landen van West-Europa bij het begin der XVIIIe eeuw te vergelijken. Zelfs wanneer men de mening van Yugow (49): « c'est un fait historique qu'un grand nombre de pays capitalistes ont payé l'accumulation initiale par l'appauvrissement de leurs masses ouvrières » niet deelt, moet met hem toch erkend worden dat Rusland op het ogenblik

(48) A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. 13, onderstreept dat, volgens cijfers door Lenine aangehaald, de kleine landbouw eigenaars ten getale van 10,5 miljoen op een totaal van 13,03 miljoen eigenaars, amper 27 pCt. van het geheel der gronden bezaten.

(49) A. YUGOW, *op. cit.*, blz. 40.

der revolutie sedert lang de periode van grondkapi-
taalaccumulatie voorbij was, tijdens dewelke de
eerste fabrieken en de eerste werkplaatsen in de
tweede helft der XIXe eeuw met de arbeid van lijf-
eigenen of half-lijfeigenen werden opgetrokken;
hierbij is ook geen rekening gehouden met het aan-
deel der buitenlandse in beslag genomen kapitalen.

Er dient tevens onderlijnd dat de ontplooiing der
productie aan de politieke doeleinden van het nieuwe
régime is ondergeschikt.

De revolutionnaire ideologie beoogde inderdaad
niet alleen een fundamentele wijziging van het vroe-
ger economisch bestel, maar tevens haar volledige
inschakeling in het socialistisch systeem, waarvan
Marx en Engels in het communistisch manifest de
grondslagen hadden gelegd. Zoals A. Baykov het
zegde, streefde zij naar een volledig nieuwe organi-
satie van de maatschappij waarin de industriële
productie niet door concurrerende ondernemingen
maar door de gemeenschap zelf geleid wordt vol-
gens een plan dat de behoeften van alle burgers
zou bevredigen; de gemeenschap moest de parti-
culieren van alle productie-, vervoer-, verdelings-
en andere hen toebehorende middelen onteigenen en
er over beschikken volgens de richtlijnen van een
duidelijk omschreven plan en met een wel bepaald
doel (50).

De Regering van de U.S.S.R. had dan ook te kam-
pen met een reeks moeilijkheden, die slechts weinige
landen ineens hebben gekend: moeilijkheden voort-
vloeiend uit de improvisatie van een totaal nieuw
sociaal stelsel, uit de oppositie van sommige bevol-
kingsklassen tegen een voorheen nooit gekende poli-
tiek, uit de intense vermenging der bevolgings-
groepen van een onmetelijk gebied; ten slotte de
moeilijkheden veroorzaakt door het uiterst gevoelig
tekort aan ingenieurs, technici, geschoolde arbeiders
en outillage.

II

DE AGRARISCHE EN INDUSTRIELE ONTWIKKELING VAN RUSLAND TUSSEN 1917 EN 1947

Wij zullen niet blijven stilstaan bij een beschrijving
van de grondslagen der algemene economische poli-
tiek van Sovjet-Rusland of van de methodes ener
geleide economie, en evenmin zullen wij onderzoeken
in hoeverre de doeleinden van de Sovjet-regering
werden bereikt.

Het moge hier volstaan de nauwkeurigst mogelijke
gegevens te verschaffen omtrent de resultaten van
een dertigjarige bedrijvigheid in nijverheid en land-
bouw.

Voor een beter begrip dezer evolutie is het echter
gewenst de verschillende stadia der economische
geschiedenis van Sovjet-Rusland te schetsen, daar zij
zeer duidelijk de bekomen uitslagen hebben beïn-
vloed.

Daar de oorlog en de revolutie de Russische eco-
nomie in een toestand van schier volledige ineenstor-
ting brachten, en de politieke verhoudingen ten tijde
van het « oorlogscommunisme » tot in 1917 zeer
troebel waren, ontstond het nationalisatieproces in de
chaos. Zijn eerste doel beperkte er zich toe, zo goed
en zo kwaad als het kon, een bedrijvigheid in stand
te houden om in de strict noodzakelijke behoeften te
voorzien, en vervolgens het herstel fragmentarisch en
progressief ter hand te nemen. De verwijdering van
de traditionele kaders uit de productie en inzonder-
heid uit de ruileconomie was oorzaak van hongers-
noden.

De Regering keerde op haar stappen terug en
werkte een Nieuwe Economische Politiek uit (NEP)
die slechts een terugkeer was tot de verlaten
vormen: zij herstelde de handelsvrijheid, schafte de
opeising af, en liet de herneming toe van de particu-
liere onderneming vooral in de landbouwsector; de
grootindustrie, het vervoer, de buitenlandse handel
en het grootbankbedrijf bleven evenwel in handen
van de Staat.

Van zodra de orde in de economische sector enig-
zins was hersteld, werden fragmentarische jaar-
plannen in toepassing gebracht. Nochtans werd de
gehele economische bedrijvigheid hieraan niet onder-
geschikt. De ontwerpen voor een geleide economie
bleven voor het grootste deel theoretisch tot in
1925. Nadien werden jaarplannen met een meer
directe draagwijdte toegepast. Maar de ontwerpen
betreffende de « vooruitziende » en opbouwende
vijfjaarplannen werden heftig door de rechtse com-
munisten bestreden.

In 1928 werd de rechterzijde van de macht verwij-
derd. De NEP verdween met haar. In 1929 trad het
systeem der vijfjarenplannen in werking. Hoogste
economische wet die alle regeringsorganen van de
Unie bindt, is zijn eerste doel de verwezenlijking van
het socialisme en de versnelling van het industrialisatie-
tempo.

Het opzet van het eerste plan scheen in wanver-
houding te staan tot de practische mogelijkheden van
een land dat nog niet goed van de hevige beroerin-
gen hersteld was. Doch het was een uiterst geschikt
politiek instrument om de eerste stoot te geven
en vooral om een einde te maken aan de indi-
viduele landbouweigendom. Gedurende de jaren 1930
tot 1933 nam de collectivisering de meest gewelddadige
vormen aan: doodstraf en deportatie geschieden
op grote schaal, terwijl eveneens meteen een groot
deel der gecollectiviseerde goederen werd vernietigd.
« Un montant énorme de propriété agricole fut
détruit au cours de ces années, y compris à peu

(50) A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. 1.

près la moitié des animaux de trait et du bétail productif » (51).

Het tweede plan zorgde voor de volledige uitroeiing van de « klassen der uitbuiters » en het « particulier bezit der productiegoederen ». Dit werk werd in 1938 beëindigd.

Door het derde plan werd de socialisatie, de industrialisatie in autarkische richting en de verbetering van het economisch apparaat voortgezet om zo mogelijk het productiepeil en de levensstandaard der « kapitalistische » landen te overtreffen en aan de U.S.S.R. een verdedigingspotentieel in volle uitbreiding te verschaffen.

De oorlog onderbrak dit streven en bracht zeer gevoelige slagen aan de Russische economie toe. Het voornaamste doel van het vierde plan (1946-1950) is dan ook, vooral op industrieel gebied, na herstel van de oorlogsverwoestingen, de verloren tijd in te halen (52).

De politiek der vijfjarenplannen bracht een grondige wijziging teweeg in de economische en sociale structuur van het land. De U.S.S.R. doorliep veel sneller dan welk land ook de stadia van de Industriële Revolutie, die het Tsaristisch Rusland nog niet had meegemaakt. Zo de U.S.S.R. dit resultaat bereikte zonder de hulp van vreemde kapitalen — behalve dan degenen die in de industrie van het vroeger régime geïnvesteerd waren en waarop dan ook beslag gelegd werd — is het ook waar dat de in het buitenland verwezenlijkte wetenschappelijke en technische resultaten haar ten goede kwamen en zij vooral het toekomstig welzijn van het volk voor ogen had; hiertoe ontzag zij maar weinig het « menselijk kapitaal » noch zijn meest dringende behoeften.

I. — ONTWIKKELING VAN DE LANDBOUW- EN NIJVERHEIDSPRODUCTIE

De ontwikkeling van de productie zal in de eerste plaats worden nagegaan aan de hand van statistische gegevens over de hoeveelheden — trouwens de meest afdoende om zich hierover een algemeen beeld te vormen — en slechts in de tweede plaats aan de hand van indexcijfers nopens de productiewaarden. Hoewel deze gegevens de enige zijn die een min of meer juist beeld van het geheel kunnen geven, moeten ze toch met omzichtigheid worden gebruikt daar de draagwijdte van de resultaten wegens hun gebreken sterk blijkt overdreven te zijn.

De cijfers over de hoeveelheid zijn trouwens ook zeer onnauwkeurig, voornamelijk wat de periode tot omstreeks 1930 betreft. Voor de daaropvolgende periode, vooral sedert 1939, zijn weinig gegevens beschikbaar.

(51) A. YUGOW, *op. cit.*, blz. 45.

(52) Voor de belangrijkheid van deze verliezen, zie: « Dossier des destructions et spoliations allemandes en U.R.S.S. », in *Les Cahiers de l'Economie soviétique*, n° 2, October-December 1945, blz. 45-54, en J. CHARDONNET, *Les conséquences économiques de la guerre, 1939-1946*, Parijs, 1946, blz. 44-58.

Uit het onderzoek der cijfers treden twee algemene vaststellingen naar voren betreffende de vooruitgang van landbouw en nijverheid.

De productie werd gevoelig getroffen tijdens de revolutionaire periode. Slechts na de grote hongersnoden van 1921 en 1922, en over het algemeen omstreeks 1924-1925, werd het productiepeil van 1913 opnieuw bereikt. Dit verschijnsel is niet eigen aan de U.S.S.R. : ook in de vroeger geïndustrialiseerde landen, zoals in België, werd het vastgesteld met dit verschil nochtans dat het Russische productiepeil aan de vooravond van de oorlog bijzonder zwak was vergeleken bij dat der bovengenoemde landen.

Sedert houdt de vooruitgang ononderbroken aan, in tegenstelling met wat zich in het merendeel der overige landen voordeed. De U.S.S.R. werd beschut tegen de wereldcrisis dank zij het feit dat ze een autarkisch régime kende, de potentiële behoeften er hoe langer hoe meer gedekt worden zonder echter volledig bevredigd te zijn en de geleide economie krachten in het werk stelt tot uitschakeling van de conjunctuurwisselvalligheden; zulks wil echter niet zeggen dat zij er geen zekere terugslagen van onderging, daar waar haar bedrijfsleven met de wereld-economie in contact komt.

Deze evolutie dient voor het grootste deel in verband gebracht met de steeds groter wordende en weldra totale greep van de Staat op de productiemiddelen en de natuurlijke rijkdommen.

Op het ogenblik bestaan er in de U.S.S.R. twee vormen van socialistische eigendom : a) de Staats-eigendom (bodem, ondergrond, wateren, bossen, fabrieken, vervoer, banken, landbouwondernemingen); b) de coöperatieve eigendom der kolkhozen (gemeenschappelijke ondernemingen in de kolkhozen en de coöperatieve bedrijven). Er bestaan nochtans, voornamelijk in de weinig bevolkte streken, een beperkt aantal alleenstaande boeren die van hun persoonlijke arbeid leven en stedelijke of landelijke onafhankelijke ambachtslieden.

In 1936 was 98,7 pCt. van de productie der U.S.S.R. onderworpen aan het socialistisch régime waarvan 90 pCt. Staatseigendom en 8,7 pCt. coöperatieve eigendom der kolkhozen. Het overige was voor 1,1 pCt. individuele eigendom der kolkhozenleden en voor 0,2 pCt. particuliere eigendom der alleenstaande boeren en kleine ambachtsindustrie. Elke vorm van particuliere eigendom op andermans werk berustend werd uitgeschakeld. De socialistische eigendom was belangrijker in de industrie (99,95 pCt.) dan in de landbouw (96,3 pCt.). Sedertdien zijn al de natuurlijke rijkdommen en de productiemiddelen gesocialiseerd en Staatseigendom geworden, zodat de plan-economie haar volle maat kon geven. Eenieder kan de hulpbronnen aanwenden, doch zulks onder nauwkeurige voorwaarden.

Zo de gesocialiseerde natuurlijke rijkdommen allen genationaliseerd zijn, is dit niet noodzakelijk het

geval voor de gesocialiseerde productiemiddelen. Zij kunnen door gemeentelijke, coöperatieve, collectieve of zelfs individuele organen geëxploiteerd worden.

In 1936 bedroeg het aandeel van de socialistische economie in het nationaal inkomen 99,1 pCt., in de zware industriële productie 99,8 pCt., in de landbouwproductie 97,7 pCt., in de omzet der handelsondernemingen 100 pCt., in het productieve kapitaal van de gezamenlijke nationale economie 98,7 pCt. (53).

Het hoeft geen nader betoog dat de nationalisatie van het ganse productieapparaat en de centralisatie van het volledig nationaal kapitaal in handen van de Staat voor de plan-economie zeer voordelig is. Deze factoren verklaren voor een groot deel de snelheid met dewelke de U.S.S.R. de verloren tijd op het gebied van de industrialisatie inhaalde.

Het tekort aan geschoolde arbeidskrachten, technici en ingenieurs was een der moeilijkste problemen voor het beginnende Sovjet-régime. In de U.S.S.R., zoals overal, is de vooruitgang van de nijverheid, en wellicht nog meer die van de landbouw, afhankelijk van de vakkennis der arbeidskrachten en van het wetenschappelijk onderzoek. Zoals de hierna volgende gegevens bewijzen, maakte de Unie grote vooruitgang op deze gebieden.

Tussen 1933 en 1938 steeg het aantal door universiteiten en technische scholen gediplomeerde specialisten van 34,6 duizend tot 106,7 duizend, waarvan 25,2 duizend ingenieurs voor nijverheid en bouwwerken, 6,1 duizend voor vervoer en verkeersmiddelen, 10,6 duizend veeartsen en zoötechnici.

Tussen 1926 en 1938 steeg het aantal landbouwkundigen van 16,2 duizend tot 107,2 duizend, dat der opzichters, aardmeters en topografen van 12,9 duizend tot 27,9 duizend, dat der veeartsen van 4,9 duizend tot 17,1 duizend.

Tussen 1913 en 1938 vermeerderden de stations voor landbouwonderzoek van 44 tot 303, de proefvelden van 78 tot 507, de laboratoria voor landbouwtechniek en de zaadkeuringstations van 18 tot 2.720; ten slotte werden 12.363 landbouwkundige laboratoria op de collectieve domeinen ingericht dan wanneer er te voren geen enkel bestond (54).

Terzelfder tijd werd de mechanisatie met de meest verscheidene middelen aangewakkerd en haar toepassingen op landbouwgebied maakten het mogelijk, in een régime van extensieve cultuur, de gevolgen van een landvlucht te ondervangen. Van 1930 tot 1940 steeg het aantal stations voor tractoren — in 1928 als coöperatieve centra opgericht — van 158 tot 6.980, en dat der tractoren van 72,1 duizend tot 523 duizend. Het vermogen der elektrische landbouwcentrales werd van 29 duizend kW op

162,5 duizend kW gebracht. De verdeelde energie steeg tussen 1928 en 1938 van 35 tot 382 miljoen kWh. Tijdens het laatste jaar werd de stand van de mechanisatie als volgt geraamd: bewerking met ploegmachines 71,5 pCt. van het gezamenlijke areaal, bezaaiing met tractor 56,7 pCt., met zaaimachines door paarden getrokken 30,5 pCt., oogstmachines met tractor 48,4 pCt., oogstmachines met paardentractie 43,1 pCt., mechanisch dorsen 95 pCt. van de oogst (55).

Ten slotte is er — bij ontstentenis der elementen die aan de basis van de vooruitgang liggen in de liberale en half-liberale régimes — nog een laatste punt van groot gewicht voor de opvoering van de productie: het inroepen door de Regering van de meest verscheidene psychologische factoren die het individu tot meer krachtsinspanningen kunnen aanzetten. De Sovjet-overheid maakt hier dankbaar gebruik van de wedijver, de eigenliefde en het persoonlijk belang die zij door vaderlandslievende en doctrinaire overwegingen alsmede door aanwakkering van de partijgeest sublimeert. Het stakhanovisme en de uitbreiding van een zeer gedifferentieerd bezoldigingssysteem al naar gelang de verdiensten (56) zijn hiervan treffende voorbeelden, evenals de steeds ruimere verlening van eervolle onderscheidingen (57).

Deze verschillende hulpmiddelen staan allen in het teken van de reactie tegen vaak gebrekkige werkmethodes en een onvoldoend rendement.

Nochtans moedigt de Regering deze wedijver slechts met voorzichtigheid aan daar hij kan afbreuk doen aan de onontbeerlijke tucht in een dictatoriaal régime: zij gedooft alleen dat beschouwingen van vaderlandslievende of nationale aard tot op zekere hoogte door het eigenbelang worden gesteund.

De grote les die hieruit kan afgeleid worden is dat er boven het persoonlijk belang zeer machtige elementaire gevoelens bestaan, die voor wel bepaalde, zelfs economische doeleinden kunnen aangewend worden. Het Sovjet-collectivisme deed hierop een beroep met ontegensprekelijk succes. Zoals W. Röpke het zegde: « il a prouvé que l'homme peut être mû non seulement par ce qu'on promet, mais avant tout par ce qu'on exige de lui, en faisant appel à son besoin de sacrifice et de dévouement » (58).

(55) A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. 331.

(56) Dit zeer speciale régime gepaard met een bijzonder prijzenstelsel beoogt een duidelijke vermeerdering van de individuele productie. (Zie J. ROMEUF, « Le mécanisme des salaires en U.R.S.S. », in *Les Cahiers de l'Economie soviétique*, Januari-Maart 1946, nr 3, blz. 3-12.

(57) Deze onderscheidingen nemen soms onverwachte vormen aan. Aldus zal, bij decreet van 1 April 1947, de onderscheiding van « held van de socialistische arbeid » uitgereikt worden aan de landbouwers die op bepaalde oppervlakten 30 ctr koren, en per ha 600 ctr suikerbieten zullen voortbrengen; de onderscheiding der Leninorde voor opbrengsten van resp. 25 ctr en 500 ctr en die der Rode Vaan voor opbrengsten van resp. 20 ctr en 400 ctr (*Les Cahiers de l'Economie soviétique*, nr 9, Juli-September 1947, blz. 36). Bij wijze van vergelijking kunnen wij hier aanstippen dat de effectieve gemiddelde opbrengst in België, tijdens de periode 1937-1940, 29,1 ctr voor het koren (31,4 in 1937-1938) en 620 ctr voor de suikerbieten bedroeg.

(58) W. RÖPKE, *La crise de notre temps*, Neuchâtel, 1943, blz. 49.

(53) Voor deze verschillende punten raadplege men: Ch. BETTELHEIM, *op. cit.*, blz. 29 en vlg., en M. BOGOLÉPOV, « Les finances de l'Union soviétique », in *Revue économique internationale*, Juli 1937.

(54) A. BAYKOV, *op. cit.*, tabel 53, blz. 328 en tabel 58, blz. 353.

A — De industriële vooruitgang

De industrialisatie kende vooral sedert 1927 een snelle vooruitgang. Het gaat moeilijk zich een beeld te vormen van zijn orde van grootte. De indexcijfers van de bruto-productiewaarde, die door de officiële Russische diensten opgemaakt worden, zijn inderdaad lang niet representatief (59).

Wij zullen er niettemin gebruik van maken bij ontstentenis van andere cijfers waarvan de waarde met de Russische cijfers kan worden vergeleken (60); tegenover de globale waarde zullen wij de quantita-

(59) Eerstens omdat het grondbegrip een zekere graad van onnauwkeurigheid bevat. De waarde der bruto-productie is berekend door samenvoeging van de productie der verschillende ondernemingen zonder aftrek van wederzijdse transacties, maar met inachtneming van de wijzigingen in de inventarissen der grondstoffen en half-afgewerkte producten. De totale waarde der productie ondergaat tevens wijzigingen door de structurele reorganisatie der ondernemingen.

Voorts omdat de waarden tot nog toe berekend zijn op basisprijzen van het belastingjaar 1926-1927 ondanks de structurele en fundamentele hervormingen die sedertdien ingetreden zijn. Deze methode van weging schept grote gevaren.

De onnauwkeurigheden die hieruit kunnen voortvloeien hebben een uiterst gevoelige terugslag op de nieuwe producties die sedert 1926-1927 werden ingevoerd. Voor deze producten heeft de overheid nochtans de courante prijzen aangenomen op het ogenblik dat zij voor het eerst op grote schaal geproduceerd werden. Andere, wellicht meer toereikende methodes werden eveneens aangenomen, doch in veel mindere mate. Hoe dan ook, de prijzen aangenomen voor de genoteerde producten tijdens de inflatieperiode van het Vijfjarenplan, doen het indexcijfer ten onrechte stijgen.

Bovendien werden in 1926-1927 tal van producten, wegens de uiterst grote productieonkosten, aan buitensporige hoge prijzen gefabriceerd. Vandaar eveneens een oorzaak van stijging van

tieve productie van de meest kenmerkende producten plaatsen; zodoende krijgen wij een beeld van de werkelijke vooruitgang in sommige industriële sectoren (61).

Trouwens, voor zover wij steunen op de indexcijfers van de bruto waarde der productie als zijnde een weerspiegeling van de vooruitgang der industrialisatie, kunnen ze ons stellig van nut zijn. Anders ware het ze te vergelijken met de productieindexcijfers der « kapitalistische » landen, gezien hun onnauwkeurigheden en de verschillende economische structuur van laatstgenoemde landen.

het indexcijfer die meer schijn dan werkelijkheid is. Welnu, geen enkele verbetering werd aan de cijfers aangebracht.

Voor deze en andere redenen wordt vermoed dat het indexcijfer abnormaal is overschat. De talrijke verificaties van statistici buiten Rusland laten hierover geen twijfel bestaan. Maar de fout kan moeilijk gemeten worden. Zij schijnt tamelijk groot geweest te zijn tot op het einde van het eerste vijfjarenplan, minder of zelfs niet bestaande tijdens het tweede, en weerom stijgende in de loop van de laatste jaren vóór de oorlog. Zo geen andere basis aangenomen wordt voor de berekening van een nieuw indexcijfer, staat het buiten kijf dat het huidige indexcijfer weldra nog slechts een zeer vaag beeld van de werkelijkheid zal geven. Zie dienaangaande A. GERSCHENKRON, « The Soviet Indices of Industrial Production », in *The Review of Economic Statistics*, vol. XXIX, n° 4, November 1947, blz. 217-226; zie tevens de aanmerkingen over de tegenstrijdigheden in de Russische publicaties betreffende de productie-indexcijfers in *Annuaire statistique de la S.D.N.*, 1933-1934, blz. 169.

(60) Het *Institut für Konjunkturforschung* te Berlijn publiceerde vóór de oorlog een indexcijfer van de industriële productie van Rusland.

(61) Zie R. WAGENFÜHR, *op. cit.*, blz. 55.

TABEL VII

Gezamenlijk indexcijfer van de waarde der productie van de U.S.S.R. en afzonderlijke indexcijfers der productie van de hoeveelheden steenkool, gietijzer, staal, ruwe petroleum, elektrische energie van 1920 tot 1940

(Basistijdvak 1913 = 100)

	Gezamenlijk indexcijfer	Grootnijverheid	Steenkolen	Gietijzer	Staal	Ruwe petroleum	Electrische energie
1920.....	20,4	13,75	26,33	2,73	3,82	41,75	26,7 (a)
1927.....	105,3	123,68	112,45	71,87	88,41	119,45	210,0
1928.....	110,8	154,31	121,94	79,95	100,93	134,26	257,5
1932.....	265,9	359,12	219,03	146,00	140,72	233,43	088,4
1937.....	588,9	816,40	415,20	343,29	411,58	303,29	1.871,0
1938.....	653,8	908,80	450,12	345,97	427,35	314,60	2.035,0
1939.....	762,5	—	455,58	361,14	466,25	321,92	—
1940.....	852,4	—	497,24	354,27	453,47	323,71	2.478,0
1945.....	781,6	—	—	—	—	—	—

(a) 1921.

Blijkens het gezamenlijk indexcijfer zou de waarde van de productie meer dan verachtvoudigd zijn t.o.v. het peil van 1913.

Deze vermeerdering blijkt nog belangrijker te zijn voor de grootindustrie. Volgens Russische opvatting omvat deze groep alle gemechaniseerde ondernemingen die zestien of meer arbeiders, of alle niet-gemechaniseerde ondernemingen die dertig of meer arbeiders tellen.

De verhoging van de hoeveelheid schommelt, voor de producten in bovenstaande tabel opgenomen,

in afgeronde cijfers, tussen 325 en 500 pCt. Voor de nieuwe producties is zij nog veel groter, vooral wat de extractie van non-ferro metalen betreft. Deze aanwijzigingen geven een zeer algemeen beeld van de indrukwekkende resultaten die in de loop van twee decennia werden verkregen.

Zij geven nochtans geen juist inzicht in het tempo van de vooruitgang dat vertraagt naarmate de industrie zich ontwikkelt. Het gezamenlijk indexcijfer vertoont jaarlijks een stijging van 27,45 pCt. in 1920-1927, 20,35 pCt. in 1928-1932, 17,24 pCt. in 1933-1937,

13,12 pCt. in 1938-1940 (62). Het tempo neemt nog veel sterker af bij de kwantitatieve indexcijfers der basisindustrieën, naarmate zij dichter een stadium van tijdelijk evenwicht benaderen.

Deze vertraging is ten slotte normaal, daar een gestelde verhoging veel gemakkelijker verkregen wordt in het aanvangsstadium der productie dan in een later stadium wanneer een stabiel productievermogen bereikt is.

Een dergelijk snelle industrialisatie blijkt zonder weerga te zijn in de economische geschiedenis. Nochtans dient er op gewezen dat zij de technische vooruitgang in het buitenland heeft te nutte gemaakt.

Aan de andere kant sluit het tempo van de aangroei der basisindustrieën aan bij dat van het tsaristisch tijdvak. Zo we de curve voor de productie van drijfkracht (steenkolen, hydraulische electriciteit, petroleum) en die van staal in 1914 verlengen, dan krijgen we, volgens de berekeningen van A. Sauvy (63), ongeveer hetzelfde productiecijfer als in 1940. Dit is natuurlijk niet meer dan een eenvoudige mathematische vaststelling, waaruit niets anders af te leiden valt, dan dat ook de niet-communistische methodes tot dezelfde resultaten als de communistische kunnen leiden.

De inspanningen gingen in de eerste plaats naar

(62) A. GERSCHENKRON, *op. cit.*, blz. 222.

(63) A. SAUVY, « Sur le rythme de progression de l'Union soviétique », in *Les Cahiers de l'Economie soviétique*, n° 9, Juli-September 1947, blz. 9 en 13.

's lands uitrusting en outillage, hetgeen duidelijk uit volgend feit blijkt. In 1913 bereikte de productie van investeringsgoederen slechts één derde van het totaal, die van verbruiksgoederen twee derden. In 1940 was de toestand omgekeerd: 61 pCt. van de productie ging naar de eerste, 39 pCt. naar de tweede. Hier weze er aan herinnerd dat in 1934-1935 de verhouding van de verbruiksgoederen tot het geheel der productie 48,8 pCt. bedroeg in de Verenigde Staten, 50,8 pCt. in Duitsland en 52,1 pCt. in Groot-Brittannië (64). Deze evolutie is nog niet aan haar eindpunt gekomen; zij schijnt eerder langzaam verder te moeten gaan tot op het ogenblik dat de industriële uitrusting van Rusland aan de behoeften zal kunnen voldoen, waarna de bovengenoemde verhouding in het voordeel der verbruiksgoederen zal dalen. Het vierde vijfjarenplan zet de politiek voort die te dier zake vroeger werd gevolgd. Zijn doel is in 1950 een productie te bereiken van 137 milliard roebel (waarde 1926-1927) in de zware industrie en 68 milliard roebel in de verbruiksindustrieën. Het plan wijst er evenwel op dat, vergeleken met 1945, de verhoging der productiemiddelen slechts 43 pCt. zal bedragen en die der verbruiksgoederen 119 pCt. (64bis).

64) A. YUGOW, *op. cit.*, tabel I, blz. 14, en N. BAROV, *Cooperation in the Soviet Union*, Londen, 1946, bijvoegsel VIII, blz. 112.

(64bis) Hier volgen, naar A. BERGSON (« The Fourth Five Year Plan: Heavy versus consumers' goods industries », in *Political Science Quarterly*, vol. LXII, Juni 1947, n° 2, blz. 199), aanduidingen betreffende:

De ontwikkeling der Sovjet-economie tijdens het vierde vijfjarenplan
(milliarden roebels 1926-1927)

	Absolute getallen			Wijzigingen in pCt. (f)		
	1940	1945	1950 (plan)	1940 tot 1945	1940 tot 1950	1945 tot 1950
1. Bruto-waarde der productie	138	127	205	- 8	+ 48	+ 61
waarvan :						
a) zware industrie	84	96	137	+ 14	+ 62	+ 43
b) industrie der verbruiksgoederen	54	31	68	- 43	+ 26	+ 119
2. Bruto-waarde der landbouwproductie	23 (a)		29 (a)		+ 27	
3. Spoorwegen, bevaarbare waterwegen, wegen (milliarden tonkilometers)	483 (b)		658 (b)		+ 36	
4. Bevolking (millioenen)	198 (c)	193 (d)	207 (e)	- 2,5	+ 4,5	+ 7,3

(a) Op basis van de percentages verstrekt door de *Pravda* (16 Maart 1946, blz. 2) en de officiële vóór-oorlogse cijfers.

(b) *Pravda*, 16 Maart 1946, blz. 2.

(c) Ramingen op basis van de cijfers in F. LORIMER, *The population of the Soviet Union*, Genève, S.D.N., 1946.

(d) *Pravda*, 22 Januari 1946.

(e) Vooruitzichten aansluitend bij de ontwikkelingslijnen van vóór de oorlog.

(f) De geringe afwijkingen tussen absolute getallen en indexcijfers vloeien hieruit voort dat deze laatste afgerond zijn.

Dezelfde indruk krijgt men uit het feit dat ongeveer de helft van de begroting van 's lands opbouw aan de industrialisatie gewijd is. Het geheel dier beleggingen en die van de amortisatiefondsen der ondernemingen en der opgehoopte reserves schijnt in 1939 150 milliard roebel (pariteit 1933) bereikt te hebben, zegge meer dan de helft van het totale vaste kapitaal van Rusland (65).

(65) A. BAYKOV, *op. cit.*, blz. 18 en 138.

De snelle aangroei dezer productie vormde uiteraard een hinderpaal voor de verbetering van ieders welzijn. « Avec un rythme un peu plus faible, il serait possible de produire plus de biens de consommation par personne, soit plus de biens d'équipement directement productifs » (66). De geleide economie geeft bewust de productie van verbruiksgoederen prijs in de mate waarin zij de primauteit geeft

(66) A. SAUVY, *op. cit.*, blz. 21.

aan een snelle industriële vooruitgang van het land.

De industrialisatie stelde tal van problemen, waaraan gelijktijdige oplossingen dienden gegeven: oprichting van nieuwe ondernemingen en nieuwe nijverheidstakken dank zij hoofdzakelijk nationale hulpbronnen, opleiding van gespecialiseerde werkrachten en technisch personeel, voorziening van voldoende verbruiksgoederen, onderzoekingen en prospecties. Hieruit ontstond een geheel van arbeids- en productieverhoudingen, dat niet altijd de productiviteit der ondernemingen begunstigde.

De Russische leiders stelden deze nalatigheden dikwijls aan de kaak, met het doel het geweten van een volk dat weinig traditie ter zake had, voor te lichten; zij deinzen er niet voor terug desnoods bepaalde toestanden, in het somberste daglicht te stellen, de bedrijfsleiders en de arbeiders van sabotage te verschuldigen, in bewoordingen die heel dikwijls gebrek aan bevoegdheid en een zwakke organisatie verbergen, en waarvan het resultaat de zwakste zijde is in de Sovjet-productie: de betrekkelijke minderwaardigheid in de kwaliteit (67).

Het kon ook bezwaarlijk anders bij een zo snelle en haastige industrialisatie van een bij uitstek agrarisch land, waar de arbeidskrachten goedkoop en bij de aanvang weinig geschoold zijn; hierbij komt nog dat in een geleide, socialistische en revolutionaire economie het begrip profijt in de kapitalistische zin van de onderneming onbestaande was.

Nochtans valt in dit opzicht een voortdurende verbetering waar te nemen. Een typisch voorbeeld hiervan geven de convergerende indexcijfers die bewijzen dat de grondstoffen in steeds beter economische voorwaarden worden aangewend. Tussen 1930 en 1938 b.v. werd de hoeveelheid brandstof nodig voor de productie van één kilowatt-uur van 860 kg op 615 kg (— 28 pCt.) verlaagd; op basis van het gemiddeld verbruik van 1932, vertegenwoordigen deze besparingen in de centrales en de ijzerverwerkende ondernemingen 27,5 miljoen t; zegge ongeveer de totale steenkoolproductie van het jaar 1913 (68).

De mijnbouw

De Sovjet-politiek in zake mijnbouw streeft er naar dat gedeelte der delfstoffenreserves te ontginnen dat in de meest economische voorwaarden kan worden gewonnen, d.w.z. de rijkste en de gemakkelijkst bereikbare ertslagen; de rentabiliteitsfactor wordt evenwel verwaarloosd daar waar 's lands onafhankelijkheid tegenover het buitenland tegen elke prijs moet gevrijwaard worden.

(67) Zie uittreksels van redevoeringen uitgesproken op de zitting van de Opperste Sovjet in Februari 1941 in A. YUGOW, *op. cit.*, blz. 21-22. Zie ook de klachten van het Ministerie van Financiën en de vertegenwoordigers van het volk in 1945 over de gebrekkige productie in de nijverheid en de landbouw, in de *Cahiers de l'Economie soviétique*, Januari-Maart 1947, n° 7, blz. 24 en 26-27.

(68) A. GERSCHENKRON, *op. cit.*, blz. 225.

Organisch zijn de mijnondernemingen van dezelfde aard in « combinats » gegroepeerd. Over het algemeen bestaat er een verticale integratie van de mijnen en van ondernemingen die de ertsen in hun eerste stadium verwerken; doch de integratie wordt dikwijls horizontaal toegepast voor alle ondernemingen van één zelfde productie. De centralisatie die tot de laatste jaren vóór de oorlog zeer ver doorgevoerd was, geschiedde sedertdien niet meer zo actief: zelfs werden combinats en trusts onderverdeeld en meer ondergeschikt gemaakt aan de provinciale en locale overheid. In de grensgebieden der beschaving bestaan er daarenboven kleine industriële ondernemingen die in zekere mate voor eigen rekening werken (69).

De cijfers van tabel VIII geven een overzicht van de vooruitgang in de mijnproductie sedert 1913.

Deze vooruitgang is merkwaardig. Reeds omstreeks 1937 dekte de productie de verbruiksbehoeften in volgende verhoudingen: steenkolen (101 pCt.), petroleum en natuurgas (109 pCt.), ijzererts (101 pCt.), mangaan (127 pCt.), chroom (100 pCt.), zwavel (100 pCt.), magnesiet (103 pCt.), graphiet (100 pCt.), mica (120 pCt.), asbest (130 pCt.), spaatfluor (100 pCt.), zout (103 pCt.), potas (110 pCt.), fosfaat (130 pCt.). Voor zekere andere belangrijke producten was de verhouding als volgt: aluminium (96 pCt.), zink (96 pCt.), kwik (94 pCt.), koper (59 pCt.), lood (57 pCt.), antimonium en nikkel (40 pCt.); zij was onvoldoende voor wolfram, vanadium, tin, cadmium, kobalt. Geen gegevens zijn beschikbaar over de graad van onafhankelijkheid van de U.S.S.R. wat betreft de kostbare of de zeldzame metalen als titanium, bismuth, tantalum, enz.

Vele dezer ertsen worden pas sedert enkele jaren ontgonnen. De nikkelindustrie werd eerst van belang omstreeks 1934, die van aluminium sedert 1930, van cadmium sedert 1936, van tin kort vóór de oorlog en die van vanadium omstreeks 1944 (70).

De verwerkende industrieën

Tabel IX verstrekt enkele gegevens over de vooruitgang in de verwerkende industrieën.

Hier wordt eveneens in alle takken der verwerkende industrieën een aanzienlijke vooruitgang vastgesteld, doch inzonderheid bij de ijzerbewerking en de machinebouw.

Van in het begin van het Sovjet-tijdvak gingen wellicht de grootste krachtsinspanningen naar de ijzer- en staalnijverheid, die zich na de revolutie in een rampspoedige toestand bevond. Al de doeleinden van de geleide economie maakten deze uitbreiding trouwens noodzakelijk.

(69) « Stand und Aussichten des Russischen Bergbaus », *ibidem*, blz. 278-299.

(70) *Minerals Yearbook*, 1944, Washington, 1946, p. 651.

TABEL VIII

Productie van de Russische mijnbouw (1913-1944)

Bronnen: *Annuaire statistique de la S.D.N.*
Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich (Internationale Übersichten).
 « Stand und Aussichten des Russischen Bergbaus » (*Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung*, 1939-1940, nr 4, Neue Folge, blz. 278-299).
Minerals Yearbook, 1944, U.S. Department of the Interior.
Weltmontanstatistik (herausgegeben von der Reichstelle für Bodenerforschung).

	Einheid	1913	1927	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Steenkool	× 1.000.000 t	30,0	29,7	104,5	113	145,9	148,7	146,8	(90)	(131,4)	—
Bruinkool	»	2,9	2,6	18	20	—	15,9	24,2	—	—	—
Petroleum	»	9,2	10,3	26,7	28,8	29,5	29,7	33,2	(29)	(25,5)	—
Natuurgas	× 1.000.000.000 m ³	—	0,25	2,0	2,6	2,9	—	—	—	—	—
Goud (a)	× 1.000 kg	61,8	22,6	176,0	172,0	150,0	140,0	140,0	110	120	90
Zilver (a)	»	21,5	18,4	127,6	(248,6)	—	—	—	—	—	—
Platina (a)	»	7,8	3,1	3,1	(3,1)	(3,1)	(3,1)	(3,1)	—	(3,8)	(4,6)
Koper (a)	× 1.000 t	33,7	13,4	92,5	95,5	180,0	(113,0)	(130)	(150)	(160)	(170)
Lood (a)	»	3,3	1,2	55	69	74,8	75	90	100	110	110
Zink (a)	»	31,4	2,3	70	70	90	(90)	(100)	(100)	(120)	(120)
Nikkel (a)	»	—	—	2	2,5	—	8,7	15	—	11,2	—
Kwik (a)	»	0,1	0,1	0,3	(0,6)	—	—	—	—	—	—
Bauxiet	»	—	—	230	250	270	300	250	275	(350)	(400)
IJzererts	× 1.000.000 t	9,2	5,0	14,5	13,5	—	(14,5)	(15,5)	—	—	—
Mangaanerts	× 1.000 t	1.245	844	2.752	2.272	—	2.800	2.393	1.823	—	461
Chroomerts	»	26	19,3	27,5	—	—	—	—	—	—	400
Ruwe zwavel	»	78	228	—	978	—	—	—	—	—	—
Graphiet	»	2	7	(84)	—	82,7	—	—	—	—	—
Mica	»	3	1,6	(8)	(8)	—	—	—	—	—	—
Asbest	»	25	21	(120)	(86)	—	—	—	—	—	—
Magnesium	»	61	107	—	—	—	—	—	—	—	—
Zout	× 1.000.000 t	2,0	2,4	(5)	—	—	—	—	—	—	—
Potas (b)	× 1.000 t	—	—	133	122	—	—	—	—	—	—
Phosphaat	»	25	57	—	(1.800)	—	—	—	—	—	—

De ramingen of schattingen staan tussen haakjes.
 (a) Metaalinhoud.
 (b) Inhoud in K₂O.

TABEL IX

Productie der voornaamste verwerkende industrieën
1913-1940

Bronnen: A. YUGOW, *Russia's Economic Front for War and Peace*, New-York, 1942, blz. 16.
 A. BAYKOV, *The Development of the Soviet Economic System*, Cambridge, 1946, blz. 307.
 « Stand und Aussichten des Russischen Bergbaus » (*Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung* 1939-1940, nr 4, Neue Folge, blz. 278-289).
Minerals Yearbook, 1940.

	Einheid	1913 (a)	1928	1937	1938	1940
Electriciteit	Milliarden kWh	1,9	5,0	36,4	39,6	40,8
Gietijzer	× 1.000.000	4,2	3,3	14,5	14,6	14,9
Staal	»	4,2	4,3	17,7	18,0	18,4
Gewalst staal	»	3,5	3,4	13,0	13,3	13,0
Machines en producten van staal	Milliarden R	1,5	3,8	27,5	33,6	48,4
Locomotieven (b)	Eenheden	418	600	1.600	1.628	(c)
Automobielen	× 1.000	—	0,7	200	211,4	(c)
Wagons	»	14,8	15,9 (d)	66,1	49,1	—
Tractoren	»	—	1,3	80,3	176	(c)
Cement	× 1.000.000 t	1,5	1,8	5,5	5,7	(c)
Aluminium	× 1.000 t	—	—	37,7	56,8	(c)
Koper	× 1.000.000 t	31,1	—	100,7	103,2	166,2
Chemische producten	× 1.000.000 R	450,0	—	5.940	6.715	(c)
Katoenweefsels	× 1.000.000 m	2.224,0	2.778	3.447	3.491	(c)
Wolweefsels	»	95	100,6 (d)	108,3	114,0	(c)
Schoeisel	× 1.000.000 paren	36,2	24,6	205,9	213,0	(c)
Papier	× 1.000 t	197	284,5	831,6	834,0	(c)
Korrelsuiker	»	1.347	1.340,0	2.420,0	2.530,0	(c)

(a) Grondgebied der U.S.S.R.
 (b) Zware locomotieven voor grote spoorbreedte.
 (c) Niet uitgegeven cijfers.
 (d) 1929.

Wat de machinebouw betreft, weinig uitgebreid als ze was vóór de revolutie, tracht de Regering de afhankelijkheid van het buitenland te verbreken. Tot de takken van deze zeer complexe industrie, met bijzonder sterke vooruitgang, behoren de auto- en vliegindustrie, alsmede de constructie (71).

De bewerking der non-ferro metalen werd bijna volledig in de na-revolutionnaire periode ter hand genomen, behalve dan die van koper.

(71) Over de ontwikkeling van deze nijverheidstak tussen 1900 en 1925, zie: *Industrie des Constructions mécaniques* (S.D.N., Conférence Economique Internationale), Genève, 1926, vol. I, blz. 82-85.

TABEL X

Productie per inwoner van de U.S.S.R. in 1937 en van de overige landen in 1929

Bron: Volgens MOLOTOV, in *Rapport sur le troisième Plan quinquennal*, aangehaald door A. YUGOW, *Russia's Economic Front for War and Peace*, 1942, blz. 36.

	Eenheid	U.S.S.R.	V. S.	Duitsland	Engeland	Frankrijk	Japan
Katoenweefsels	M2	16	58	60	60	31	57
Schoenen	paren	1	2,6	1,1	2,2	—	—
Papier	kg	5	48	42	42	23	8
Suiker	"	14	12	29	8	21	17
Zeep	"	3	12	7	11	10	—

Vermits de uitvoering der plannen op dit gebied geen grotere vertraging vertoont dan bij de productiegoederen, mag er uit worden besloten dat het hier om een bewuste politiek gaat.

Trouwens ook hier was de vooruitgang in de laatste jaren vóór de oorlog gevoelig verbeterd.

Een laatste punt waarop de aandacht dient gevestigd is het feit dat de vermeerdering der industriële productie gepaard ging met een aanzienlijke wijziging in de geographische verdeling der ondernemingen. Waar in Tsaristisch Rusland de Oostelijke industriegrens eindigde aan een lijn die de Oeral met de Kaspische Zee verbond, schiep de U.S.S.R. machtige industriële centra die zich van de Oeral naar het Oosten uitstrekten, dwars doorheen West-Siberië, van Irkoutsk tot Komsomolsk, Rhabarovsk en Vladivostok. Evenals Moskou een centrale plaats inneemt in de landbouw en nijverheid van Europees Rusland, zo bekleedt Kuibishev er een in Aziatisch Rusland (72). Het was niet bij toeval dat laatstgenoemde stad als tweede administratief centrum gekozen werd, toen Moskou in 1941 door de Duitse legers bedreigd werd.

B — Landbouwproductie

Op het stuk van landbouwproductie geven de hierna volgende cijfers geen zo merkwaardige vooruitgang te zien als dit het geval was voor de nijverheidsproductie; doch ze zijn er niet minder belangrijk om; ze geven immers een beeld van de structuur

(72) Zie hieromtrent J.-S. GREGORY en D.-W. SHAVE, *op. cit.*, blz. 604 en vlg.

Zoals blijkt uit de productiestijging der voornaamste industrieën tussen 1913 en 1938 geschiedde de vooruitgang in de verbruiksgoederenindustrieën langzamer: katoenweefsels (+ 55 pCt.), wolweefsels (+ 16 pCt.), korrelsuiker (+ 90 pCt.); bij schoeisel (+ 500 pCt.) en papier (+ 325 pCt.) is de toeneming nog sterker.

Deze productie is op verre na niet toereikend wanneer de behoeften der zogenaamde « kapitalistische » landen als maatstaf worden genomen; zulks moge blijken uit de hierna volgende vergelijking.

wijzigingen die sedert 1917 in de landbouw werden ingevoerd.

Ze weerspiegelen een even grote inspanning vanwege de Sovjet-Regering, wier actie evenwel op twee zeer belangrijke moeilijkheden stootte.

Een eerste hinderpaal, van psychologische aard, lag aan het individualistisch karakter van de boeren die tegen socialisatie gekant waren; dit gaf aanleiding tot conflicten en verwoede tegenstand.

Verder de omstandigheid dat de grond, spijt zijn betrekkelijke overvloed en vruchtbaarheid, op menige plaats wegens de klimatologische omstandigheden moeilijk te bewerken is. Vóór de revolutie ging hiermee een paradoxaal verschijnsel gepaard: in weerwil van het feit dat de bevolkingsdichtheid toen slechts 6,6 inwoners per vierkante kilometer bereikte, had Rusland met een betrekkelijke overbevolking van landbouwers te kampen. « La majeure partie des paysans russes ne consacraient qu'une partie de leur temps aux cultures... Ce chômage forcé provenait du manque de terres et constituait une des caractéristiques organiques de l'agriculture russe, c'était un de ses éléments essentiels, et la raison même de sa faible productivité » (73).

Daaruit volgen natuurlijke beperkingen, waarmee bij de beoordeling der evolutie van de Sovjet-landbouw zoals ze in tabel XI wordt weergegeven, rekening dient gehouden.

Een eerste vaststelling treedt uit die cijfers naar voren: spijt de bevolkingsaan groei bereiken de

(73) S.-N. PROKOPOVICZ, *Die natürlichen Hilfsquellen der U.S.S.R.*, Zürich, 1944, blz. 20.

landbouwwerkkrachten thans niet het peil van 1914. Het bezaaide areaal nam nochtans toe en de teelten werden meer verscheiden. De vermindering der effectieven werd door de mechanisatie goedge maakt. Aldus kon sedert 1922 de beteelde oppervlakte per landbouwer verhoogd worden zonder dat nochtans het cijfer van 1914 bereikt werd. De beteelde grond per inwoner is een weinig groter dan vóór de eerste wereldoorlog.

Voor al sedert het einde van NEP werden alle teelten uitgebreid: vooraan komen de graanteelten die, in 1938, 75 pCt. van de gezamenlijke beteelde oppervlakte besloegen; ze omvatten nagenoeg alle variëteiten: tarwe, rogge, haver, gerst, maïs en rijst.

Tussen 1913 en 1938 was de uitbreiding der andere teelten naar verhouding groter dan die der graangewassen: nijverheidsteelten + 6,5 miljoen ha (+ 144 pCt.), groenten en aardappelen + 5,6 miljoen ha (+ 147 pCt.), voedergewassen + 12 miljoen ha (+ 570 pCt.).

Merkwaardige krachtsinspanningen werden geleverd om die culturen uit te breiden die de U.S.S.R. van het buitenland onafhankelijk maakten: oliehoudende planten (zonnebloemen en soja), katoen — vóór de revolutie werd het weinig verbouwd —, rubberplanten, groenten, vruchten.

TABEL XI

Areaal en voornaamste oogsten

Bron: S.-N. PROKOPOVICZ, *Die natürlichen Hilfsquellen der U.d.S.S.R.*, Zurich, 1944, blz. 20-21 (in hoofdzaak).

	1914 (a)	1922	1927	1938
Bevolking (miljoenen)	139,3	131,7	147,0	170,5
Landbouwbevolking (miljoenen) ..	114,6	110,5	120,7	114,6
waarvan:				
Landbouwers en hun gezin	97,3	105,7	114,8	90,8 (b)
Areaal (miljoen ha)	105,0	77,7	112,4	136,9
waarvan:				
Graangewassen	94,4	66,2	93,7	102,4
Nijverheidsteelten	4,5	—	—	11,0
Katoen	0,7	—	—	2,1
Vlas	1,0	—	—	1,9
Zonnebloemen	1,0	—	—	3,1
Bieten	0,6	—	—	1,2
Groenten, aardappelen	3,8	—	—	9,4
Voedergewassen	2,1	—	—	14,1
Areaal per lid van de landbouwbevolking (ha)	1,8	0,74	0,98	1,51
Areaal per inwoner	0,75	0,59	0,76	0,80
Met graangewassen beteelde oppervlakte (miljoenen ha):				
Totaal	94,4	66,2	93,7	102,4
Per inwoner	0,68	0,50	0,64	0,60
Bruto-oogst van graangewassen (× 1.000.000 ctr)	801,0	563,0	728,1	854,9 (c)
In ctr per ha	8,5	8,5	7,8	8,3
Netto-oogst:				
Totaal × 1.000.000 ctr (d)	679,2	477,6	607,2	722,9
In ctr per inwoner (e)	4,9	3,6	4,1	4,2

(a) Territoriale grenzen van 1938.

(b) Benaderingscijfers.

(c) Rekening gehouden met een verlies van 20 pCt. bij het binnenhalen van de oogst.

(d) Rekening gehouden met een voorafnemings van 1,25 ctr zaaigoed per ha.

(e) Men mag hierdoor geen verkeerde opvatting krijgen nopens de verbruiksmogelijkheden per inwoner, daar ook de voedergrenzen hierin begrepen zijn (zie C. CLARK, « Russian Income and Production Statistics », in *The Review of Economic Statistics*, vol. XXIV, nr 4, November 1947, blz. 215).

TABEL XII

Vergelijking tussen de opbrengst per ha. in de verschillende landen, gerangschikt volgens de relatieve rijkdom aan kapitaal en werkkrachten die bij de landbouw betrokken zijn (laatste jaren vóór de oorlog, in ctr per ha)

Bron: A. VON DER DECKEN, « Die Intensivierung der europäischen Landwirtschaft », in *Vierteljahrshäfte zur Wirtschaftsforschung*, 1940-1941, Neue Folge, nrs 2-3, blz. 98.

	Rogge	Tarwe	Gerst	Haver	Aardappelen	Suikerbieten
<i>Europa.</i>						
Landen met intensieve aanwending van kapitalen en werkkrachten: België, Denemarken, Nederland	21,8	29,1	28,3	25,6	191	336
Landen met tamelijk intensieve aanwending van kapitalen en werkkrachten: Duitsland, Groot-Brittannië, Zweden, Zwitserland	18,7	23,0	20,6	20,1	159	315
Landen met intensieve aanwending van werkkrachten: Finland, Frankrijk, Italië, Noorwegen	15,0	16,9	15,1	15,7	126	263
Landen met intensieve aanwending van werkkrachten en extensieve kapitaalbelegging:						
Bulgarije, Hongarije, Polen, Spanje, Yoogo-Slavië, Griekenland, Roemenië, Turkije	10,6	11,8	12,9	10,5	90	206
Turkije	9,0	9,6	9,3	8,7	60	167
U. S. S. R. (a)	9,7	9,3	9,6	9,9	79,3	137
<i>Landen buiten Europa.</i>						
Landen met extensieve aanwending van werkkrachten en intensieve kapitaalbelegging: Canada, U. S. A., Argentinië, Chili, Zuidafrikaanse Unie, Australië	6,6	8,4	11,6	8,5	70	236
Landen met zeer intensieve aanwending van werkkrachten:	(rijst)					
Japan	36,8	10,8	11,9	8,6	64	—
Mandsjoekwo	20,1	8,4	10,3	10,1	—	97

(a) 1934-1938. Volgens het Internationaal Landbouwinstituut.

TABEL XIII

Cijfers betreffende structuur, specialisatie en mechanisatie van de landbouw

Bronnen: A. BAYKOV, *The Development of the Soviet Economic System*, tabellen 51, 53.
A. YUGOW, *Russia's Economic Front for War and Peace*, tabellen 12, 28.
Cahiers de l'Economie soviétique.

	Eenheid	1913	1929	1930	1939
Kolkhozen.					
1. Aantal	× 1.000	—	57,0	85,9	241,1
2. Beteelde oppervlakte	× 1.000.000 (ha)	—	4,2	38,1	114,9
3. pCt. van het areaal voorzien van tractorstations	pCt.	—	—	27,4	94,0
Sovkhozen.					
1. Aantal	× 1.000	—	(1928) 1,40	—	(1938) 3,99
2. Beteelde oppervlakte	× 1.000.000 (ha)	—	1,7	—	12,4
3. Aantal tractoren	× 1.000	—	6,7	9,7	85,0
4. Vermogen van de tractoren	× 1.000 HP.	—	77,6	—	1.752,0
5. Aantal « combinés »	× 1.000	—	1,7	—	27,0
6. Motoren en locomobielen, geperfectioneerde dorsmachines	× 1.000	—	—	1,4	—
7. Electriche uitrusting	× 1.000	—	—	42,0	—
8. Herstelwerkplaatsen	× 1.000	—	—	352	—
9. Vrachtauto's	× 1.000	—	—	2,1	—
10. Auto's	—	—	—	118,0	—
Andere specialisten.					
1. Landbouwkundigen	× 1.000	—	(1926) 16,8	—	(1938) 107,2
2. Topografen, opziemers, aardmeters	× 1.000	—	12,9	—	27,9
3. Veeartsen	× 1.000	—	4,9	—	17,1
4. Proefstations	—	—	44,0	—	303
5. Proefvelden	—	—	78,0	—	507
6. Landbouwtechnische laboratoria en contrôlestations voor zaai-goed	—	—	18,0	—	2.720
7. Landbouwlaboratoria op collectieve hoeven	—	—	—	—	12.363
Landbouwbevolking	× 1.000.000	113,9	(1929) 125,8	—	(1939) 114,6
Crediet:					
Schuld van de Staat aan collectieve en individuele landbouwers	—	—	(1928) 108,4	—	(1938) 3.900,0
Mechanisatie:					
1. Aantal tractoren	× 1.000	—	(1928) 26,7	—	(1937) 450,1
2. Vermogen der tractoren	× 1.000 HP.	—	278,1	—	8.302,8
3. Aantal « combinés »	× 1.000	—	—	—	(1939) 127,2
4. Aantal S. M. T. (stations voor landbouw materiaal en tractoren). a) tractoren der S. M. T. .... b) geperfectioneerde dorsmachines	— — × 1.000	— — —	— — —	— — 2,9	— — —
c) electriche uitrusting voor dorsmachines	—	—	—	268	—
d) herstelwerkplaatsen	—	—	—	770	—
e) vrachtauto's	× 1.000	—	—	0,1	—
f) auto's	—	—	—	191	—
5. Kolkhozen van S. M. T. voorzien	pCt.	—	—	—	67,0
6. Bezaaid areaal voorzien van S. M. T.	pCt.	—	—	—	89,0
Beteeld areaal	× 1.000.000 (ha)	105,0	(1922) 68,8	(1928) 113	(1938) 136,9
Aantal ondernemingen	× 1.000.000	—	—	24,9	20,1

Doch de oogstopbrengst per ha, die vóór 1913 de laagste was van gans Europa, is sedertdien slechts licht gestegen en dan nog maar tijdens de laatste jaren vóór de oorlog: t.o.v. 1913 bedroeg de opbrengst der graangewassen 111,7 pCt. in 1941, die van het katoen 111 à 131 pCt. en die van aardappelen 117,7 pCt. Ten aanzien van de suikerbieten, het zwingelvlas en de zonnebloemen was er nog geen verbetering merkbaar (74).

(74) Naar een zeer verspreide mening van hen die zich met de studie van de Russische landbouw hebben vertrouwd gemaakt — welke mening indirect in Rusland bevestigd werd — blijken de oogstramingen onvolledig en tevens overdreven. Zulks ligt hieraan dat de schatting op de te veide staande oogst betrekking heeft (P.-A. BARAU, « National Income and Product of the U.R.S.S. in 1940 », in *The Review of Economic Statistics*, band XXIX, n° 4, November 1947, blz. 232, n. 27).

Er dient nadruk gelegd op de stijging van de gemiddelde opbrengst; hoewel traag, maakt zij niettemin vorderingen. In zoverre zij verder kan doorgaan, zal de U.S.S.R. wat haar voeding betreft, gans onafhankelijk worden en daarbij nog het bestaanspeil harer bevolking aanzienlijk kunnen verhogen, wat trouwens een harer objectieven is.

Doch er blijft nog veel te doen vooraleer de U.S.S.R. op landbouwgebied het gevorderd stadium van de landen van West-Europa zal bereiken. Hoofdprobleem is de geleidelijke vervanging van extensieve door intensieve teelten, of althans voor een gedeelte er van. De vergelijking tussen de opbrengst per ha van enerzijds de landen die op dat stuk het verst vooruit zijn, d.w.z. waar kapitaal en werk-

krachten zeer overvloedig voorhanden zijn, en anderzijds de minder ontwikkelde landen, waar kapitaal en werkkrachten schaarser zijn, toont de grenzen aan van een mogelijke stijging der productiviteit, *ceteris paribus*.

Uit de plaats die de U.S.S.R. in tabel XII inneemt (75) kan worden afgeleid dat, rekening gehouden met de verkregen opbrengsten in die landen waar de landbouwtechniek en -werkkrachten op een hoog peil staan zoals in België, Holland en Denemarken, de U.S.S.R. en de landen van Oost-Europa, naar een verdubbeling der voortbrenging van genoemde producten kunnen streven. De Sovjet-Regering koestert natuurlijk het inzicht op de reeds ingeslagen weg voort te gaan. De grondslagen harer economische politiek en de reserves waarover zij beschikt, zullen haar ten anderen vrijwaren voor de paradoxale toestand van landen als Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Noorwegen en andere die om historische redenen, een stijgend deel hunner ravitaillering uit het buitenland betrokken vooraleer aan een zo rationeel mogelijk exploitatie hunner landbouwhulpbronnen te denken.

Naast de mogelijkheden voor teeltuitbreiding door het bebouwen van nieuwe gronden, heeft de U.S.S.R. trouwens reeds de grondslagen gelegd voor meer intensieve teelten; ze maakt op die weg grote vorderingen vooral dank zij mechanisatie — waarvan reeds in vorige bladzijden een overzicht werd gegeven —, uitbreiding van het landbouwcrediet, scholing der werkkrachten en inrichting der kolkhozen en sovkhoezen.

Tabel XIII geeft een beeld van de op dat terrein verwezenlijkte vooruitgang.

De veeteelt ging er naar verhouding veel minder op vooruit. Ze kwam slechts moeilijk de verliezen van het tijdvak 1914-1921 te boven. Zoals uit tabel XIII bis blijkt, benaderde de veestapel quantitatief de vóór-oorlogse toestand eerst tussen 1925-1930. Sedertdien liep zij gevoelig terug en een nieuwe herstelbeweging, die toch minder belangrijk was dan de vorige, werd door de oorlog onderbroken. Tussen 1913 en 1947 verliep de toestand blijkbaar als volgt: rundvee 52,8 miljoen tegen 58,9 miljoen; varkens 13,4 miljoen tegen 20,3 miljoen; paarden 11,9 miljoen tegen 35,8 miljoen; schapen en geiten 84,7 miljoen tegen 115,2 miljoen.

De teruggang van de paardenstapel is gedeeltelijk aan de mechanisatie van de landbouw te wijten, terwijl de afnemering van het rundvee en van de varkensstapel op een toestand wijst die de Regering tracht te verhelpen. Doch in weerwil van de vooruitgang en de geleverde krachtsinspanningen, bleef de veeteelt

(75) De aangehaalde gemiddelden zijn inzonderheid voor tarwe zeer kenmerkend. De afwijking treedt nog duidelijker aan het land bij een vergelijking der gemiddelde opbrengsten van twee vergelijkbare landbouwstreken. Zo bedroeg in 1938 het gemiddelde per ha in de streek van Moskou 10,9 ctr, in Wit-Rusland 7,5 ctr tegen 19,4 ctr voor Frankrijk, 27,4 voor Duitsland, 25,6 voor Groot-Brittannië (S.-N. PROKOPOVICZ, *Die natürlichen Hilfsquellen der U.S.S.R.*, Zürich, 1944, blz. 26).

de zwakke zijde van de landbouweconomie der U.S.S.R.

De kwaliteit van het vee laat nog veel te wensen: « L'U.R.S.S. ignore les bœufs gras et le rendement en viande est seulement de l'ordre de celui qu'on obtient dans les pays neufs » (76).

Aan de hand van volgende cijfers kan men zich een beeld vormen van het verloop der productie van de veehouderij (in kg per inwoner), die tijdens de laatste jaren aan het verbruik beantwoordde (77).

	1913	1928	1932	1938
Vlees en vetstoffen	—	27,7	9,2	21,1
Melk	—	195	202,0	170

TABEL XIII bis

Verloop van de veestapel tussen 1913 en 1947

(duizenden stuks)

Bronnen: *Annuaire de l'Institut International d'Agriculture, Rome*, Cahiers de l'Economie soviétique, Oct.-Dec. 1947, nr 10, blz. 13; Mei-Juni 1947, nr 8, blz. 22. STALINE, U.R.S.S., Bilan 1934, Parijs, 1934.

Jaar	Paarden	Hoornvee	Varkens	Schapen en geiten
1913.....	35.800	58.900	20.300	115.200
1922.....	24.100	45.800	12.100	—
1925.....	26.005	59.630	20.939	115.804
1930.....	30.200	52.500	13.600	108.800
1935.....	15.881	49.256	22.550	61.100
1938.....	17.500	48.500	30.600	102.500
1945.....	11.400	(37.800)	(13.600)	—
1946.....	10.800	(46.800)	(8.600)	69.100
1947.....	11.900	(52.800)	(13.400)	84.700

III

PLAATS VAN DE RUSSISCHE NIJVERHEID EN LANDBOUW IN DE WERELD

Opzet van volgende bladzijden is een aantal meest-sprekende vergelijkingen te maken tussen het verloop van de productie in de U.S.S.R. en in andere grote landen, ten einde een licht te werpen op de relatieve waarde van de vooruitgang die in vorige bladzijden werd vastgesteld en anderzijds op de plaats die de U.S.S.R. tussen de andere landen inneemt.

Dergelijke vergelijkingen zijn steeds gewaagd. Ze dienen omzichtig gemaakt en zo volledig mogelijk te zijn op gevaar af algemene besluiten te trekken die slechts op beperkte feiten en op min of meer vergelijkbare economische entiteiten betrekking hebben.

Een eerste vaststelling staat buiten kijf: de Sovjet-industrie en in mindere mate de landbouw zijn in een stadium van snelle ontwikkeling in tegenstelling met de meeste Europese landen die over het alge-

(76) P. GEORGE, *L'économie de l'U.R.S.S.*, Parijs, 1946, blz. 87.

(77) A. YUGOW, *op. cit.*, blz. 200-201.

meen onloochenbare tekenen van veroudering vertonen. Een aanwijzing hieromtrent wordt verstrekt door de berekeningen van het *Institut für Konjunkturforschung* met betrekking tot de jaarlijkse toenemingscoëfficiënt van de nijverheid gedurende het tijdvak 1913-1929. Alhoewel bedoeld tijdvak voor de U.S.S.R. niet bijzonder schitterend was, beliep de jaarlijkse coëfficiënt er toen 6,3 pCt. tegen 1 pCt. in de andere industriële landen en 2,2 pCt. in de landbouwlanden van Europa (78). Die aangroei was zo sterk dat in 1928 Rusland op het stuk van industriële productie de vijfde plaats bekleedde na de Verenigde Staten, Duitsland, Groot-Brittannië en Frankrijk, terwijl ze sedert 1932 tweede werd na de Verenigde Staten.

Alleen aan het jong karakter van de Sovjet-nijverheid dient het toegeschreven dat de U.S.S.R. vóór de laatste oorlog, wat de verscheidenheid en kwali-

(78) Zie E. WAGEMANN, *Struktur und Rythmus der Weltwirtschaft*, Berlijn, 1931, blz. 22; R. WAGENFÜHR, *op. cit.*, blz. 40. Uit een vergelijking van indexcijfers, die evenwel niet van dezelfde aard zijn, blijkt dat de industrie in de voornaamste Europese landbouwlanden zich van 1929 tot 1939 als volgt ontwikkelde (basisjaar 1929 = 100): Noorwegen 135,6; Denemarken 146,0; Polen 118 (1938); Hongarije 154,0; Roemenië 135,0; Italië 96,5 (1938); U.S.S.R. 344 (zie S.-N. PROKOPOVICZ, *L'industrialisation des pays agricoles et la structure l'économie mondiale après la guerre*, Neuchâtel, 1946, blz. 53).

teit harer producten betreft, nog niet op dezelfde rang kon geplaatst worden als de andere grote industriële landen (79). Zo men alleen voortgaat op het aangroei tempo van zekere industrieën waarvan de vorderingen door A. Sauvy ontleed werden, en zo de door hem vastgestelde tendenzen zich handhaven (80), zal b.v. de gezamenlijke productie van energie in de U.S.S.R. die van de Verenigde Staten omstreeks 1975 evenaren. De achterstand van de U.S.S.R., hoewel nog zeer aanzienlijk, brokkelt van jaar tot jaar af.

Een bewijs hiervan levert ons de volgende vergelijking gemaakt door de Economische Dienst van de Volkenbond betreffende de industriële productie van verschillende landen (80bis).

(79) Een internationale vergelijking opgemaakt door TINBERGEN en gebaseerd op berekeningen van WAGEMANN betreffende het machinegebruik per inwoner en op het indexcijfer der grondstoffenrijdommen vastgesteld door H. KRANOLD (*The International Distribution of Raw Materials*) leidt tot min of meer gelijkke besluiten voor deze periode: nl. dat de economische structuur van land tot land zeer verschillend is en de toestand van Rusland naar verhouding nog achterlijk is. TINBERGEN besluit hieruit dat men de economische macht van dit land niet mag overschatten. (J. TINBERGEN, *De les van dertig jaar economische ervaringen en mogelijkheden*, 1946, blz. 226.) Dat besluit mag geldig geweest zijn omstreeks 1930, het is het zeker niet meer heden ten dage.

(80) *Op. cit.*, blz. 13 en 20.

(80bis) *Industrialization and Foreign Trade*, S.D.N., 1945, blz. 13.

TABEL XIV

Verdeling van de industriële productie over de wereld

(in pCt. van het totaal)

Tijdvak	U. S. A.	Duitsland	Engeland	Frankrijk	België	U. S. S. R.	Canada	Japan
1870.....	23,3	13,2	31,8	10,3	2,9	3,7	1,0	—
1881/1885.....	28,6	13,9	26,6	8,6	2,5	3,4	1,3	—
1896/1900.....	30,1	16,6	19,5	7,1	2,2	5,0	1,4	0,6
1900/1910.....	35,3	15,9	14,7	6,4	2,0	5,0	2,0	1,0
1913.....	35,8	15,7	14,0	6,4	2,1	5,5	2,3	1,2
1913 (a).....	35,8	14,3	14,1	7,0	2,1	4,4	2,3	1,2
1926/1929.....	42,2	11,6	9,4	6,6	1,9	4,3	2,4	2,5
1936/1938.....	32,2	10,7	9,2	4,5	1,3	18,5	2,0	3,5

(a) De tweede lijn voor 1913 vertegenwoordigt de verdeling, rekening gehouden met de grenzen van na de oorlog 1914-1918.

De voornaamste vaststelling die na het onderzoek van de tabel naar voren treedt, is het groeiend aandeel van de U.S.S.R. na de eerste wereldoorlog. Het vermeerderd van 4,4 pCt. tot 18,5 pCt. (+ 14,1 pCt.) ten nadele van de Verenigde Staten — wier aandeel terugloopt van 42,2 pCt. tot 32 pCt. (— 10 pCt.) —, Engeland en Duitsland. De relatieve verbetering van Japan's plaats is veel minder opvallend.

Dezelfde vaststelling vloeit voort uit de hierna volgende vergelijking (81) tussen de jaarlijkse toenemings- of afnemingscoëfficiënt van de bevolking en van de industriële productie tijdens de periodes 1926-1929 en 1936-1938.

(81) *Idem*, blz. 56.

TABEL XV

Toenemingscoëfficiënt van de industriële productie en van de bevolking

	a van de industriële productie	b van de bevolking	c van de productie per inwoner
U. S. A.	+ 0,2	+ 0,8	— 0,6
Duitsland	+ 2,2	+ 0,5	+ 1,7
Groot-Brittannië	+ 2,9	+ 0,4	+ 2,5
Frankrijk	— 1,0	+ 0,2	— 1,1
Italië	+ 1,0	+ 0,9	+ 0,1
Canada	+ 1,1	+ 1,4	— 0,3
Japan	+ 6,6	+ 1,6	— 4,9
België	— 1,1	+ 0,4	— 1,5
U. S. S. R.	+ 20,2	+ 1,3	+ 18,7

Daar de U.S.S.R. meer dan andere landen tegen crises beveiligd is en zij in volle industriële ontwikkeling is, tonen vorige cijfers duidelijk aan welke gunstige vooruitzichten nog voor Rusland openliggen.

De politiek der U.S.S.R. heeft de nijverheid op dermate snelle wijze vooruitgestuwd, dat tal van landen zich haar ervaring ten nutte maakten en zekere planningsmethoden overnamen, in het raam van hun eigen politieke structuur en met behoud van een mindere of meerdere vrijheid voor de particuliere onderneming.

Nochtans dient andermaal de aandacht gevestigd op de omstandigheid — waarop wij reeds vroeger wezen bij het onderzoek der cijfers betreffende de landbouwevolutie en de ontdekkingen van delf-

stoffen — dat de Unie een begin kon maken met de uitvoering van « son programme d'industrialisation avec une beaucoup plus grande richesse de ressources agricoles et minérales de diverses espèces, compte tenu de sa population » (82) dan dit het geval is met het merendeel der andere landen, inzonderheid diegenen die reeds vroeg geïndustrialiseerd waren.

Aan de hand van volgende tabel, samengesteld uit gegevens ontleend aan de Studiedienst van de Volkenbond (83), kan nagegaan worden welk aandeel de U.S.S.R. nam in de gezamenlijke wereldproductie van basisproducten van 1929 tot aan de vooravond van de oorlog (1929 = 100).

(82) *Industrialization and Foreign Trade*, S.D.N., 1945, blz. 63.
(83) *Matières premières et denrées alimentaires*, S.D.N., 1939 (Questions économiques et financières, 1939, II, A. 24).

TABEL XVI

Aandeel van de U.S.S.R. in de wereldproductie van basisproducten
(1929 = 100)

	Algemeen indexcijfer	Landbouwproductie	Andere producties	Grondstoffen	Brandstoffen Electriciteit	Metalen	Niet metaalhoudende ertsen
1929.....	10,2	11,9	3,9	5,0	3,7	4,9	3,3
1930.....	11,0	12,5	5,1	6,2	4,8	6,4	4,5
1931.....	9,8	10,6	6,4	7,4	6,3	7,7	5,9
1932.....	9,3	9,6	7,8	8,3	7,3	12,1	6,7
1933.....	9,4	9,6	8,1	8,3	7,6	12,6	6,1
1934.....	9,9	10,0	9,3	9,1	8,3	15,0	7,6
1935.....	10,6	10,8	10,2	10,1	8,8	16,3	8,7
1936.....	10,8	10,9	10,2	10,4	9,0	15,4	9,1
1937.....	11,4	12,1	9,1	9,4	8,4	12,3	8,5
1938.....	(11,4)	(11,7)	10,2	10,7	9,4	14,6	8,6

Deze cijfers waarvan de waarde vrij relatief is omdat ze in hoofdzaak op een verzameling van tweedehandsbronnen berust, hebben nochtans een tweevoudig belang.

Ze vormen een bewijs te meer van de opwaartse tendens van het aandeel der U.S.S.R. in de wereldproductie : tussen 1929 en 1938 steeg dit aandeel van 10,2 tot 11,4 pCt. (+ 1,2 pCt.), terwijl dat van het overige gedeelte van Europa steeg van 34,4 tot 34,8 pCt. (+ 0,4 pCt.), dat van Latijns Amerika van 7,6 tot 8,1 pCt. (+ 0,5 pCt.), dat van Afrika van 2,6 tot 3,0 pCt. (+ 0,4 pCt.), dat van Oceanië van 2,5 tot 2,9 pCt. (+ 0,4 pCt.) en zulks ten nadele van Noord-

Amerika alleen (26,1 tegen 23,1 pCt., zegge — 3 pCt.).

Verder toont de belangrijke stijging van de indexcijfers betreffende de niet-landbouwproducten (+ 6,3 pCt.), de grondstoffen (+ 5,7 pCt.), de brandstoffen en de electriciteit (+ 5,7 pCt.), de metalen (+ 9,7 pCt.) en de niet-metaalhoudende ertsen (+ 5,3 pCt.) aan dat de industrialisatie nog in haar stadium van volle expansie is en dat het aandeel der U.S.S.R. in de wereld ongetwijfeld nog zal toenemen.

De vergelijking tussen de bovengenoemde afwijkingen betreffende het relatief aandeel der U.S.S.R. en dat der andere landen van de wereld in 1929 en 1938, is in dat opzicht bijzonder leerzaam.

TABEL XVII

Afwijkingen (1929-1938) tussen de indexcijfers van de U.S.S.R. en van de verschillende werelddelen

Afwijkingen 1929-1938	U. S. S. R.	Europa zonder U. S. S. R.	Noord-Amerika	Latijns Amerika	Afrika	Azië	Oceanië
Indexcijfer der niet-landbouwproduct.	+ 6,3	- 0,7	- 8,8	- 0,4	+ 1,1	+ 2,3	+ 0,2
Indexcijfer der grondstoffen.....	+ 5,7	- 0,6	- 7,6	+ 0,5	+ 0,9	+ 1,0	+ 0,1
Indexcijfer van brandstoffen en electr.	+ 5,7	- 2,3	- 7,4	+ 0,9	+ 0,2	+ 2,8	+ 0,1
Indexcijfer der metalen.....	+ 9,7	- 0,5	-13,9	- 1,2	+ 3,7	+ 1,4	+ 0,8
Indexcijfer van de niet - metaalhoudende ertsen.....	+ 5,3	+ 3,8	- 8,6	- 3,9	+ 0,4	+ 3,0	-

Een van de kenmerken in de ontwikkeling, zowel van de landbouw als van de industrie der Sovjet-Unie, is de omstandigheid dat ze blijkbaar nog lang kan aanhouden omdat het binnenlands verbruik in de toekomst ontzaglijke afzetmogelijkheden biedt. Tot dusver werden deze behoeften slechts gedeeltelijk bevredigd; wanneer hierin eenmaal is voorzien, zal de levensstandaard der bevolking van de U.S.S.R. aanmerkelijk verhogen.

De U.S.S.R. spant zich in om in die toestand verbetering te brengen, zonder daarbij haar autarkische doeleinden uit het oog te verliezen. Te oordelen naar het verloop der handelsbalans slaagt zij hier ongetwijfeld in (84).

TABEL XVIII

**Handelsbalans van Rusland (1881-1913)
en van de U.S.S.R. (1926-1938)**

(— = invoersurplus; + = uitvoersurplus)
Jaargemiddelden in miljoenen gouddollars
aan hun vroegere pariteit

	Grondstoffen	Nijverheidsproducten
1881-1885.....	+ 72	— 46
1891-1895.....	+ 120	— 42
1901-1905.....	+ 223	— 63
1911-1913.....	+ 331	— 172
1926-1929.....	+ 113	— 122
1936-1938.....	+ 56	— 44

Bovenstaande cijfers wijzen op een groeiende zelfverzorging. De studies die vóór de oorlog door het *Institut für Konjunkturforschung* in het raam van de *kriegswirtschaftliche Forschung und Schulung* ondernomen werden, vestigden hierop de aandacht.

TABEL XX

**Vergelijking tussen de percentages der landbouwproductie in de U.S.S.R.
en in de verschillende werelddelen
(1934-1938)**

Bron: *Denrées et matières premières agricoles, Production et consommation dans les différentes parties du monde (1934-1938)*. Publ. van het Internationaal Landbouwinstituut, Rome, 1942, blz. 13-35.

	Europa zonder U.S.S.R.	U. S. S. R.	Noord-Amerika	Latijns-Amerika	Azië	Afrika	Oceanië
1. Gezamenlijke voortbrenging	29,6	11,9	15,9	8,8	27,4	3,6	2,8
2. Plantaardige voortbrenging	27,9	15,8	15,7	6,6	29,6	3,5	0,9
Graangewassen (a)	23,6	17,3	18,1	5,1	32,3	2,4	1,2
Aardappelen (b)	65,1	25,7	5,3	1,4	2,1	0,2	0,2
Suikerhoudende planten	23,2	7,7	6,2	26,7	25,4	4,2	6,6
Koffie, thee, cacao	—	0,3	—	41,5	49,7	8,3	0,2
Wijn	78,9	2,5	3,0	6,0	0,5	10,7	0,4
Tabak	9,6	7,6	20,8	6,8	52,9	2,2	0,1
Oliehoudende producten (c)	14,9	4,6	13,6	8,0	50,1	10,1	0,7
Producten voor de nijverheid	4,8	15,5	29,1	7,2	36,6	6,8	—
3. Dierlijke voortbrenging	35,5	7,9	20,3	11,3	17,0	3,3	4,7
Vlees	30,3	6,8	20,0	16,0	20,2	3,9	2,8
Melk	44,6	9,6	21,9	5,3	12,7	2,1	3,8
Producten voor de nijverheid	12,5	4,4	10,8	13,5	22,1	7,9	28,8
4. Producten voor menselijk verbruik	33,3	12,1	15,1	8,8	25,5	2,9	2,3
Oliehoudende producten (d)	1,1	5,4	13,8	9,6	58,6	10,5	1,0
Producten voor de nijverheid	6,9	12,5	24,2	8,9	32,7	7,1	7,7
5. Totaal verbruik	36,8	11,9	16,0	6,7	25,3	2,3	1,0

- (a) Incl. de voedergranen.
(b) Incl. de voederaardappelen.
(c) Incl. palm- en olijfolie.
(d) Excl. olijfolie.

In 1936 maakte het Institut dienaangaande volgende tabel op :

TABEL XIX

**Voorziening van industriële grondstoffen
in belangrijke landen (a)**

Bron: *Institut für Konjunkturforschung* (Berlijn), Industrielle Mobilmachung, Statistische Untersuchungen, 1936, blz. 72.

Land	Verbruik in miljoenen RM.	Binnenlandse productie in pCt. van het verbruik
U. S. S. R. (1931-1932).....	5.854	111
U. S. A. (1925-1929).....	48.623	105
Duitsland (1925-1929).....	8.449	78
Engeland (1925-1929).....	9.609	67
Frankrijk (1925-1929).....	7.347	63
Japan (1925-1929).....	3.279	40
Italië (1925-1929).....	1.855	27

(a) Negentien grondstoffen.

Hoewel toentertijd de dekkingscoëfficiënt voor de U.S.S.R. gunstiger uitviel dan voor de U.S.A., staat het niettemin vast dat van strategisch standpunt uit de U.S.A. in een gunstiger toestand verkeerden gelet op de ontzaglijke behoeften, die volledig gedekt werden.

De plaats van de landbouwvoortbrenging der U.S.S.R. in de wereld is evenzeer benijdenswaardig, ten bewijze waarvan volgende cijfers voor het tijdvak 1934-1938, vastgesteld door het Internationaal Landbouwinstituut te Rome, mogen dienen (percent, per categorie, van de totaalwaarde der wereldvoortbrenging berekend in miljoenen goudfranken) (85).

(84) *Industrialization and Foreign Trade*, S.D.N., 1945, blz. 100, tabel 14.

(85) *Denrées et matières premières agricoles, Production et consommation dans les différentes parties du monde (1934-1938)*. Institut international d'Agriculture de Rome, 1942, blz. 13-35.

Verbruik en voortbrenging bewegen, wat Rusland betreft, naar een evenwichtpunt (hetzelfde mag gezegd van Noord-Amerika, in tegenstelling met Europa dat uiteraard een invoeroverschot heeft). Tijdens de beschouwde periode werd Rusland voor producten van eerste noodwendigheid onafhankelijk. Het had een gering productiesurplus voor tarwe (1,7 pCt.), rogge (0,7 pCt.), gerst (3,5 pCt.), haver (0,4 pCt.), maïs (1,7 pCt.), suiker (5 pCt.), tabak (0,4 pCt.), vlas (9,5 pCt.), katoenzaden (0,7 pCt.), melk (0,2 pCt.) (86); voor volgende producten was er evenwicht of een gering tekort: koffie, cacao, jute, Manillahennep, sisal, rubber, terwijl een deficit op te merken viel van 16,7 pCt. voor rijst, 72,3 pCt. voor thee, 1,5 pCt. voor katoen, 12,5 pCt. voor soja, 30 pCt. voor wol.

TABEL XXI

Gemiddelde jaarproductie per inwoner
(in goudfranken)

	Plant aardige producten (a)	Plant aardige producten (b)	Dierlijke producten
Europa	54,96	35,43	44,05
U. S. S. R.	73,70	52,38	23,26
Noord-Amerika	87,04	49,30	71,45
Latijns Amerika	40,09	29,85	43,11
Azië	20,23	18,23	7,38
Afrika	17,62	14,04	10,71
Oceanië	64,08	57,96	224,27
Ganse wereld	36,48	26,73	23,09

(a) Incl. voedergranen en -aardappelen.
(b) Excl. onder (a) opgenomen producten.

Ook wat de gemiddelde productie betreft, uitgedrukt in goudfranken, per inwoner, kan de toestand een vergelijking met die van de andere landen gunstig doorstaan (87).

Ten aanzien van de plantaardige producten voor menselijk verbruik, ligt ze voortdurend boven het wereldgemiddelde en overtreft ze, afgezien van Oceanië, alle andere landen. Voor dierlijke producten blijft ze tamelijk klein.

Zo men zich aan een oordeel wil wagen over de plaats die de U.S.S.R. in de wereldlandbouw inneemt, dient vooral op volgende twee punten de aandacht gevestigd:

1° dat de zelfverzorging in zake voeding behouden werd in weerwil van een vlugge vermindering van de landbouwbevolking;

2° dat het gemiddeld voedingspeil van de bevolking, hoewel niet zeer hoog, vóór de oorlog volledig aan de behoeften zoals ze door de F.A.O. berekend werden, beantwoordde; dat, zo naar gewicht de jaarlijks voedselvoorziening niet zo hoog was als in de meeste Europese landen, toch ongeveer evenveel calorieën verstrekt werden als bij ons en ook het verbruik van dierlijke eiwitstoffen zeer toereikend was, zoals blijkt uit volgende tabel:

(86) *Ibidem*, tabel blz. 38.
(87) *Ibidem*, tabel blz. 56.

TABEL XXII

Vóór-oorlogse voedselvoorziening
(kg per hoofd en per jaar)

Bron: F.A.O., *Enquête mondiale sur l'alimentation*, Wash. 5/VII/46, bijlage.

	Totaal			Graan- gewassen	Wortels en nacht- schade- achtigen	Suiker (a)	Vet- stoffen (b)	Peul- vruch- ten	Fruit en groenten (c)	Vlees (d)	Melk	Wijn en bier (e)
	eiwit- stof gr	kg	calorieën									
U. S. A.	88	718	3.249	90	66	48	20	9	203	88	194	—
Canada	87	637	3.109	94	88	47	19	8	98	79	204	—
Verenigd-Koninkrijk	80	608	3.005	96	80	50	21	6	113	86	156	—
Denemarken	76	806	3.249	93	113	55	26	2	131	77	249	60
Finland	80	740	2.950	127	180	27	13	3	65	40	280	5
Zweden	89	869	3.049	110	90	38	16	2	150	53	320	90
België	77	757	2.885	124	169	26	17	4	70	58	110	179
Roemenië	87	605	2.865	216	40	5	6	8	130	27	125	48
Bulgarije	90	524	2.831	226	10	4	7	6	100	26	120	25
U. S. S. R.	88	578	2.827	198	174	11	5	11	(f) 60	28	91	—

(a) Equivalent in raffinadesuiker.
(b) Equivalent in zuiver vet (dierlijke en plantaardige oliën, visvetten en -ollën, boter, enz.).
(c) Equivalent in verse toestand.
(d) Vlees, vis, eieren en pluimvee.
(e) Excl. andere alcoholische dranken.
(f) Het wil ons voorkomen dat de cijfers betreffende fruit en groenten hoger konden zijn (zie C. CLARK, « Russian Income and Production Statistics », in *The Review of Economic Statistics*, vol. XXIX, n° 4, November 1947, blz. 215).

De oogmerken van de F.A.O. in zake voeding waren aldus reeds vóór de oorlog verwezenlijkt, niet alleen wat het individueel verbruik betreft doch ook, hoewel

op het randje af, t.a.v. de vermeerdering der productiviteit. Inderdaad zo de U.S.S.R. enerzijds 4.600 calorieën per inwoner en per dag produceerde tegen 2.750

in Oost-Azië en 2.900 in Zuid-Azië, doch 5.250 in West-Europa en 10.000 in Noord-Amerika, en zo ze anderzijds 0,81 ha grond per inwoner bebouwde tegen 0,28 in West-Europa, 0,61 in Zuid-Amerika en 1,62 ha in Noord-Amerika, bedroeg daarentegen de voortbrenging per ha en per dag er slechts 9.300 calorieën tegen 10.000 in Noord-Amerika, 19.000 in Zuid-Amerika, 22.000 in Oost-Azië, 14.500 in Zuid-Azië en 30.000 in West-Europa (88).

Hoewel de toestand in dat opzicht bevrediging schenkt en zelfs beter is dan op menige andere plaats in de wereld, blijft er toch een ruime marge open voor verbetering der productie en voor overheveling van arbeidskrachten van landbouw naar industrie.

Het laat geen twijfel over dat in een min of meer nabije toekomst de U.S.S.R. niet alleen toenemende hoeveelheden landbouwproducten, doch ook in belangrijke mate, nijverheidsproducten zal kunnen uitvoeren. Tal van voordelen staan haar hierbij ter

---

(88) *Ibidem*, blz. 26 en vlg.

beschikking : ze is bij het vaststellen van haar verkoopprijzen voor het buitenland niet door de kostende prijzen gebonden, ze kan gemakkelijk het volume der uitvoerproducten planmatig vaststellen, en ten slotte worden stevige banden gesmeed met tal van aangrenzende landen die steeds meer aan haar richtlijnen en economische expansiemethodes ondergeschikt worden. Niet het minst belangrijk uit dat oogpunt gezien is de oprichting van gemengde bedrijven in landen wier bedrijfsleven tijdens of na de oorlog ineestortte; daar bedoelde ondernemingen eensdeels 's lands bedrijvigheid volledig bestrijken en de U.S.S.R. anderdeels de helft der aandelen houdt, wordt de economische onafhankelijkheid dier landen hoe langer, hoe kleiner (89). Dank zij die methode van industriële en commerciële deelnemingen en het sluiten van bilaterale accoorden, smeedt de U.S.S.R. een zeer stevig en uitgebreid economisch blok.

---

(89) J. CHARDONNET, *Les conséquences économiques de la guerre*, 1939-1946, Parijs, 1946, blz. 304-311.

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officiële bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in de loop van de maand aan deze van de publicatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij « in extenso » overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan er van te vergemakkelijken, hebben wij hoger bedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

- I. — *Algemene economische en sociale wetgeving*
- II. — *Geld-, bank- en financieuzen*
- III. — *Landbouw*
- IV. — *Nijverheid*
- V. — *Arbeid*
- VI. — *Binnenlandse handel*
- VII. — *Buitenlandse handel*
- VIII. — *Verkeerswezen*
- IX. — *Prijzen en lonen*
- X. — *Rantsoenering en ravitaillering*
- XI. — *Wederoophouw en oorlogsschade.*

I — ALGEMENE ECONOMISCHE EN SOCIALE WETGEVING

Besluit van de Regent van 17 September 1947

waarbij een dienst met de benaming van « Dienst voor Zuivering van Afvalwater » wordt ingesteld, evenals een interministerieel Comité bij deze dienst (Staatsblad, 22 Februari 1948, blz. 1441).

Besluit van 31 December 1947

tot het houden van een telling van de personen welke een bezoldigde betrekking of functie uitoefenen ten laste van de Rijksbegroting (Staatsblad, 9-10 Februari 1948, blz. 1053). — Erratum (Staatsblad, 28 Februari 1948, blz. 1642).

Besluit van de Regent van 5 Januari 1948

houdende oprichting van een Hoge Raad voor de Onderstand en het Maatschappelijk Dienstbetoon (Staatsblad, 20 Februari 1948, blz. 1365).

Ministerieel besluit van 9 Januari 1948

tot wijziging van het ministerieel besluit van 14 April 1945, waarbij het opmaken van een maandelijke statistiek van de bedrijvigheid in de ijzernijverheid wordt voorgeschreven (Staatsblad, 15 Februari 1948, blz. 1210).

Wet van 15 Januari 1948

houdende de begroting van het Ministerie van Verkeerswezen voor het dienstjaar 1940 (Staatsblad, 4 Februari 1948, blz. 903).

Ministerieel besluit van 22 Januari 1948

waarbij de accijnsheffing op gefabriceerde tabak wordt geregeld (Staatsblad, 18 Februari 1948, blz. 1275).

Wet van 26 Januari 1948

houdende toekenning van een extra-toelage in vervanging van de huishoudelijke wederuitrustingsbons aan sommige categorieën van personen, die de toelagen genieten welke aan gebrekkigen en verminderden, aan gewezen slachtoffers van arbeidsongevallen en aan de door beroepsziekten getroffen en verleend worden (Staatsblad, 9-10 Februari 1948, blz. 1048).

Ministerieel besluit van 6 Februari 1948

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 15 November 1947, genomen in uitvoering van het besluit van de Regent van 12 November 1947, betreffende de toekenning van compensatievergoedingen wegens de stijging der prijzen van zekere producten ten gevolge van de afschaffing van de staats-toelagen (Staatsblad, 8 Februari 1948, blz. 1024).

II — GELD-, BANK- EN FINANCIËWEZEN

Vijfde ministerieel besluit van 5 Februari 1948

tot wijziging van het tweede besluit van 6 Mei 1947, betreffende de modaliteiten van inkoop van obligatiën der Muntsaneringslening ten gunste van de personen die ten minste vijf en zestig jaar oud zijn (Staatsblad, 11 Februari 1948, blz. 1084).

Ministerieel besluit van 13 Februari 1948

betreffende de 4 pUt. Lening 1948, groot 50 miljoen Zwitserse franken, aan te gaan door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, onder de waarborg van de Staat (Staatsblad, 18 Februari 1948, blz. 1324).

III — LANDBOUW

Ministerieel besluit van 29 Januari 1948

tot wijziging van dat van 5 November 1947 houdende algemeen reglement op de verbetering der rundveerassen (Staatsblad, 1 Februari 1948, blz. 860).

Besluit van de Regent van 4 Februari 1948

betreffende het verlenen van toelagen aan de landbouwberoepsverenigingen die over een dienst voor landbouwboekhouding beschikken (Staatsblad, 16-17 Februari 1948, blz. 1243).

IV — NIJVERHEID

Ministerieel besluit van 9 Januari 1948

tot wijziging van het ministerieel besluit van 14 April 1945, waarbij het opmaken van een maandelijke statistiek van de bedrijvigheid in de ijzernijverheid wordt voorgeschreven (Staatsblad, 15 Februari 1948, blz. 1210).

en van minerale wassoorten, gewijzigd door de ministeriële besluiten van 29 Juni 1946, van 8 Juli 1946 en van 16 September 1946 (Staatsblad, 11 Februari 1948, blz. 1083).

Ministerieel besluit van 12 Februari 1948

betreffende het loonmalen (Staatsblad, 19 Februari 1948, blz. 1341).

Ministerieel besluit van 27 Januari 1948

houdende intrekking en vervanging van het ministerieel besluit van 31 Januari 1945, houdende reglementering van de voortbrenging en van de verdeling van petroleum- en teerproducten, van benzol

Besluit van de Regent van 20 Februari 1948

betreffende de toekenning van een productiepemie aan de steenkolenmijnen (Staatsblad, 29 Februari 1948, blz. 1666).

V — ARBEID

Ministerieel besluit van 29 December 1947

waarbij rubriek XI van het ministerieel besluit van 5 Mei 1939 tot vaststelling van de categorieën van werklieden of daarmee gelijkgestelde arbeiders, die blootgesteld zijn aan het opdoen van een beroepsziekte, welke op schadeloosstelling recht geeft, gewijzigd wordt (Staatsblad, 19 Februari 1948, blz. 1340).

Besluit van de Regent van 5 Januari 1948

tot vaststelling der bijdragen voor het dienstjaar 1947, te betalen door de bedrijfshoofden aan de wet van 24 Juli 1927, betreffende de schadeloosstelling inzake beroepsziekten, onderworpen (Staatsblad, 19 Februari 1948, blz. 1338).

Ministerieel besluit van 24 Januari 1948

tot vaststelling, voor de toepassing van de besluitwet van 25 Februari 1947 betreffende het toekennen aan de arbeiders van loon voor tien feestdagen per jaar, van een forfaitair dagloon voor de vislossers tewerkgesteld in de zeevisserij (Staatsblad, 21 Februari 1948, blz. 1400).

Besluit van de Regent van 27 Januari 1948

houdende verhoging der uitgekeerde reiskosten aan door arbeidsongevallen getroffen, die er toe gehouden zijn zich te verplaatsen om te verschijnen vóór de door sommige gemeenschappelijke verzekeringskassen tegen arbeidsongevallen opgerichte scheidsrechterlijke commissies (Staatsblad, 21 Februari 1948, blz. 1397).

Besluit van de Regent van 27 Januari 1948

tot reglementering van de toekenning van werklozensteun aan de arbeiders der haven van Antwerpen (Staatsblad, 25 Februari 1948, blz. 1492).

Ministerieel besluit van 29 Januari 1948

betreffende het toekennen van sommige voordelen in speciën of in natura aan de werklozen in beroepsherscholing. — Wijziging van het ministerieel besluit van 20 December 1945 (Staatsblad, 20 Februari 1948, blz. 1364).

Besluit van de Regent van 6 Februari 1948

tot wijziging en aanvulling van het besluit van de Regent van 26 September 1946 tot instelling van een « Fonds voor Bestaanszekerheid » voor de arbeiders der haven van Antwerpen (Staatsblad, 15 Februari 1948, blz. 1210).

Besluit van de Regent van 11 Februari 1948

houdende maatregelen te nemen tot het dekken van het uit de verzekering der mijnwerkers en er mee gelijkgestelden voortspruitend tekort, door de verzekeringsorganismen van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit voor de dienstjaren 1945, 1946 en 1947 aangegeven (Staatsblad, 21 Februari 1948, blz. 1399).

Besluit van de Regent van 20 Februari 1948

tot vaststelling van de modaliteiten van betaling der verhoging van de verlofbezoldiging verschuldigd krachtens de wet van 10 Augustus 1947 aan de door een wervingscontract voor de binnenscheepvaart verbonden werknemers (Staatsblad, 28 Februari 1948, blz. 1642).

VI — BINNENLANDSE HANDEL

Ministerieel besluit van 27 Januari 1948

houdende intrekking en vervanging van het ministerieel besluit van 31 Januari 1945, houdende reglementering van de voortbrenging en van de verdeling van petroleum- en teerproducten, van benzol en van minerale wassoorten, gewijzigd door de ministeriële besluiten van 29 Juni 1946, van 8 Juli 1946 en van 16 September 1946 (Staatsblad, 11 Februari 1948, blz. 1083).

Ministerieel besluit van 6 Februari 1948

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 15 November 1947, genomen in uitvoering van het besluit van de Regent van 12 November 1947, betreffende de toekenning van compensatievergoedingen wegens de stijging der prijzen van zekere producten ten gevolge van de afschaffing van de staatstoe-lagen (Staatsblad, 8 Februari 1948, blz. 1024).

Ministerieel besluit van 11 Februari 1948

betreffende de bijzondere voorwaarden voor het verlenen van vergunningen aan de kleinhandelaars in vleeswaren, aan de beenhouwers en aan de spekslaggers (Staatsblad, 14 Februari 1948, blz. 1179).

Dit besluit voorziet dat niemand het beroep van kleinhandelaar in vleeswaren, van beenhouwer of van spekslager mag uitoefenen zonder er toe gemachtigd te zijn door de Minister van Economische Zaken en Middenstand. Deze machtiging kan slechts verleend worden wanneer de belanghebbenden aan de voorwaarden, vastgesteld door het besluit, voldoen.

Ministerieel besluit van 11 Februari 1948

betreffende het gebruik en de verdeling van de motorbenzol (Staatsblad, 26 Februari 1948, blz. 1540).

Besluit van de Regent van 20 Februari 1948

tot aanvulling van dat van 19 Juli 1947 betreffende de aangifte van voorraden en de terugbetaling van diverse staatstussenkomsten inzake ravitailering (Staatsblad, 26 Februari 1948, blz. 1542).

VII — BUITENLANDSE HANDEL

Besluit van de Regent van 20 Januari 1948

houdende opschorsing voor een onbepaalde tijd van de toepassing der beschikkingen van zekere koninklijke besluiten betreffende de aanduiding van het land van vervaardiging van diverse producten (Staatsblad, 2-3 Februari 1948, blz. 888).

De toepassing der beschikkingen van de koninklijke besluiten van 4 November 1935, 15 Januari 1936, 28 April 1937 en 5 Augustus 1939, betreffende de aanduiding van het land van vervaardiging van zekere producten, alsmede van deze van het koninklijk besluit van 18 November 1938 betreffende de aanduiding van het land van vervaardiging van zekere producten der grafische kunsten, wordt opgeschorst.

Besluit van 2 Februari 1948

Taxen van gezondheidscontrole op de dieren voor de uitvoer aangeboden (Staatsblad, 14 Februari 1948, blz. 1178).

Besluit van 2 Februari 1948

Taxen van gezondheidscontrole op de dieren voor de invoer aangeboden (Staatsblad, 14 Februari 1948, blz. 1178).

Besluit van 2 Februari 1948

betreffende de taxen van gezondheidsonderzoek bij de invoer uit het Groothertogdom Luxemburg, van herkauwers, varkens, geiten en schapen (Staatsblad, 14 Februari 1948, blz. 1178).

IX — PRIJZEN EN LONEN

Ministerieel besluit van 9 Januari 1948

waardoor de artikelen in porselein, kristal, halfkristal, pyrex en bekerwerk aan het stelsel van de normale prijs onderworpen worden (Staatsblad, 8 Februari 1948, blz. 1023).

Ministerieel besluit van 9 Januari 1948

houdende aanvulling van het ministerieel besluit dd. 29 Juli 1946, houdende vaststelling van de prijzen van de dranken geschonken en van het banketgebak verkocht in de hotels, spijshuizen en alle andere drankgelegenheden (Staatsblad, 11 Februari 1948, blz. 1083).

Besluit van de Regent van 31 Januari 1948

betreffende het bedrag der uitkeringen ter compensatie van de stijging der prijzen van zekere producten (Staatsblad, 11 Februari 1948, blz. 1082).

Besluit van de Regent van 20 Februari 1948

tot aanvulling van dat van 19 Juli 1947 betreffende de aangifte van voorraden en de terugbetaling van

diverse staatstussenkomsten inzake ravitaillering (Staatsblad, 26 Februari 1948, blz. 1542).

Besluit van de Regent van 20 Februari 1948

betreffende de toekenning van een productiepremie aan de steenkolenmijnen (Staatsblad, 29 Februari 1948, blz. 1666).

Ministerieel besluit van 23 Februari 1948

waardoor zekere textielproducten en zekere prestaties aan het stelsel van de normale prijs onderworpen worden (Staatsblad, 28 Februari 1948, blz. 1639).

Ministerieel besluit van 25 Februari 1948

waardoor de porfier-, zandsteen-, kwartsiet- en blauwe hardsteenkeien, alsmede de uitgezochte platte blokstenen, behouwen en versierd, vloerstenen, kantstenen en de op bijzondere manier bewerkte stenen in zandsteen, aan het stelsel van de normale prijs onderworpen worden (Staatsblad, 28 Februari 1948, blz. 1644).

X — RANTSOENERING EN RAVITAILLERING

Ministerieel besluit van 2 Februari 1948

betreffende een aangifte der meelvoorraden voorhanden bij de broodbakkers, banketbakkers en brood- en banketbakkers (Staatsblad, 6 Februari 1948, blz. 961). — Erratum (Staatsblad, 14 Februari 1948, blz. 1183).

Besluit van 29 Januari 1948

betreffende het vervaardigen van melkbrood (Staatsblad, 5 Februari 1948, blz. 945).

Besluit van 13 Februari 1948

betreffende het gebruik van eieren in de brood- en banketbakkerijen (Staatsblad, 15 Februari 1948, blz. 1212).

Wet van 14 Februari 1948

tot wijziging van de besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd en aangevuld door de besluitwetten van 14 en 18 Mei en van 7 en 29 Juni 1946, betreffende de beteugeling van de misdrijven tegen de reglementering van de bevoorrading van het land (Staatsblad, 18 Februari 1948, blz. 1272).

XI — WEDEROPBOUW EN OORLOGSSCHADE

Besluit van de Regent van 12 Januari 1948

tot bepaling van de staat van behoefte in de zin van de wet van 1 October 1947 op de herstelling der oorlogsschade aan private goederen. — Errata (Staatsblad, 2-3 Februari 1948, blz. 892).

Besluiten van de Regent van 12 Januari 1948

met betrekking tot de vaststelling der integrale vergoedingscoëfficiënten inzake oorlogsschade aan woongebouwen en aan boten (Staatsblad, 4 Februari 1948, blz. 917).

DOORLOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Inhoud, zie laatste bladzijde van het Tijdschrift)

GELDMARKT

I — RENTETARIEF VOOR DISCONTO EN BELENINGEN (in pUti.)

TIJDVAK	OFFICIËLE RENTETARIEVEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË											CALL- GELD
	Disconto					Belingen van en voorschotten op : (*)						
	Door de N.B.B. vooraf geveeer- de bankaccepten, geaccept. en documentaire wissels, uit hoofde v. goederenin- en uitvoer (1)	Bij de bank gedomicilieerde accepten en warrants	Bij de bank niet gedomicilieerde accepten	Niet geaccepteerde wissels	Promessen	Schatkistcertificaten met ten hoogste 120 dagen looptijd	Schatkistcertificaten met ten hoogste 8 maanden looptijd	Schatkistcertificaten met ten hoogste 12 maanden looptijd	Schatkistcertificaten met een looptijd van meer dan 12 maanden	Vijfjarige Schatkistcertificaten (1941) 3 1/2 % en Schatkistcertif. ter regeling van Belgische finan- ciële vorderingen op het buitenl.	Andere overheidsfondsen	
1946 Jaargemiddelde	1,17	1,67	1,92	2,67	3,17	2,—	2,1875	2,375	3,17	3,59	3,17	0,58
1947 Jaargemiddelde	2,67	3,17	3,42	4,17	4,87	2,—	2,1875	2,375	4,67	4,67	4,67	1,08
1947 Januari	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
Februari	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
Maart	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
April	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
Mei	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
Juni	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
Juli	2,50	3,—	3,25	4,—	4,50	2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50	4,50	1,—
Augustus (van 28 af)	3,—	3,50	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
September	3,—	3,50	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
October	3,—	3,50	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
November	3,—	3,50	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
December	3,—	3,50	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
1948 Januari	3,—	3,50	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
Februari	3,— (2)	3,50(3)	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25
Maart	3,— (2)	3,50(3)	3,75	4,50	5,—	2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—	5,—	1,25

(1) Met ingang van 16 December 1946 worden de geaccepteerde of documentaire wissels uit hoofde van goedereninvoer of uitvoer in disconto genomen tegen de discontorente toepasselijk op de bij de bank gedomicilieerde accepten en warrants.

(2) Met ingang van 19 Februari 1948 alleen : geveiseerde bankaccepten uit hoofde van uitvoer.

(3) Met ingang van 19 Februari 1948 is dit percentage ook toepasselijk op de geveiseerde bankaccepten uit hoofde van invoer.

(*) Quotiteit van het voorschot in Maart 1948 :

Schatkistcertificaten op korte termijn	95 pCt.	Ander overheidspapier	80 pCt.
Tienjaarsobligaties (1940-1950)	90 pCt.	3 1/2 pCt. vijfjaarsschatkistcertificaten (besluit van 25 October 1941).	90 pCt.
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met ten hoogste 15 jaar looptijd (1942)	90 pCt.	Schatkistcertificaten uitgegeven ter regeling van Bel- gische financiële vorderingen op het buitenland (besluit van 3 Februari 1942).	
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 5, 10 of 20 jaar loop- tijd (1943)	90 pCt.	Voorschot enkel ingewilligd in de door de Nationale Bank van België toegestane bijzondere gevallen.	
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 10 jaar looptijd (1944)	90 pCt.		
4 pCt. Schatkistcertificaten met 5 of 10 jaar looptijd (1947)	90 pCt.		

II — RENTESTANDEN VOOR BANKDEPOSITO'S EN TEGOED TER ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTÉKAS

TIJDVAK	Banken — Depositoreringen (*)					Algemene Spaarkas (inlagen op spaar- boekjes)			Nat. Maat. voor Krediet aan de Nijverheid
	zicht	15 dagen voor- opzegging	1 maand	3 maanden	6 maanden	tot fr. 20.000 (1)	fr. 20.000 tot 100.000 (1)	boven fr. 100.000	
Jaargemiddelden :									
1946	0,50	0,81	1,01	1,27	1,53	3,—	1,50	0,50	2,—
1947	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,46
Maandgemiddelden :									
1947 Januari	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,—
Februari	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Maart	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
April	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Mei	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Juni	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Juli	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Augustus	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
September	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
October	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
November	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
December	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
1948 Januari	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Februari	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)
Maart	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50	2,50 (2)

(*) Gemiddelde van vier banken.

(1) Van 1 Juli 1946 tot 30 Juni 1947, bedroeg de depositorente 3 pCt. tot fr 30.000 en 1,5 pCt. van fr 30.000 tot fr 100.000. Met ingang van 1 Juli 1947, bedraagt de depositorente 3 pCt. tot fr 50.000 en 1,5 pCt. tot fr 100.000.

(2) Depositoreringen op één jaar en meer.

VALUTAMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN

I — NOTERING DER EDELE METALEN

9

TIJDVAK	GOUD				ZILVER			
	LONDEN sh. en d. per oz. fijn	New-YORK dollars per oz. fijn	BOMBAY		LONDEN d. per oz. fijn.	New-YORK cents per oz. fijn	BOMBAY	
			roupies en annas per Fine Tola	Omrekening in sh. en d. per oz. fijn			roupies en annas per 100 Fine Tola	Omrekening in pence per oz. fijn
1938 31 December	149/7 1/2	35	102. 4	409/0	(1) 20,0625	42 3/4	159. 4	76
1946 31 December	172/3	35	105. 2	420/6	55,50	88 1/2	170. 3	82
1947 31 December	172/3	35			45,—	74 5/8		
Maandgemiddelden :								
1947 Januari	172/3	35	104. 4	417/0	55,50	76 3/4	152. 7	73
Februari	172/3	35	105. 0	420/0	44,47	72 1/4	156. 7	75
Maart	172/3	35	104. 0	416/0	47,08	77,34	163. 1	78
April	172/3	35	106. 2	424/6	45,83	75,63	169. 5	81
Mei	172/3	35	109. 11	438/9	44,10	72,62	168. 4	81
Juni	172/3	35	113. 9	454/3	41,45	66,99	172. 1	83
Juli	172/3	35	110. 14	443/6	38,84	63,57	171. 15	83
Augustus	172/3	35	109. 15	439/9	39,95	65,65	175. 10	84
September	172/3	35	110. 3	440/9	42,73	70,55	167. 13	81
October	172/3	35	102. 13	411/3	43,37	71,62	158. 6	76
November	172/3	35	104. 15	419/9	45,02	74,62	169. 7	77
December	172/3	35	105. 8	422/0	45,—	74,62	167. 7	80
1948 Januari	172/3	35	105. 13	423/3	45,—	74,62	168. 8	81
Februari	172/3	35	106. 1	424/2	45,—	74,62	150. 1	72
Maart	172/3	35	110. 1	440/4	45,—	74,62	163. 8	78

(1) Notering per stand. oz.

N. B. — 1 oz. troy = 31,1035 gram; 1 tola = 11,6638 gram; rouble := 16 annas; 1 rouble = 18 pence.

II — OFFICIËLE WISSELKOERSEN PER 31 MAART 1948

vastgesteld door de Nationale Bank van België

krachtens besluit n° 6 genomen door de Ministerraad te Londen op 1 Mei 1944

(« Belgisch Staatsblad » van 5 September 1944, n° 22)

(in Belgische franken)

10

VALUTA	Contractuële koers	Transfers		Biljetten	
		Aankoopkoers	Verkoopkoers	Aankoopkoers	Verkoopkoers
1 pond sterling	176,625	176,50	176,75	175,85	176,80
1 U. S.-dollar	—	43,70	43,96	43,50	44,—
1 Canadese dollar	—	43,96	44,06	43,75	44,25
100 Franse franco	20,4427	20,41	20,48	20,20	20,55
100 Nederlandse gulden	1.652,—	1.648,—	1.656,—	1.635,—	1.662,—
100 Congolese frank	—	100,—	100,—	—	—
100 Luxemburgse frank	—	100,—	100,—	—	—
1 Zweedse kroon	12,1936	12,16	12,23	12,10	12,25
1 Zwitserse frank	10,1275	10,10	10,15	10,05	10,20
1 Deense kroon	9,1326	9,10	9,16	9,05	9,25
1 Noorweegse kroon	8,83125	8,80	8,85	8,75	8,90
100 escudos	176,625	175,75	177,60	175,—	178,—
100 Tsjechoslowaakse kroon	87,655	87,39	87,92	86,80	88,50
100 lira	—	Veranderlijke koers, om de tien dagen vastgesteld door het Ufficio Italiano dei Cambi.			
100 pesetas	400,—	Toe te passen koers voor de stortingen in Bfr., op de rekening van het Instituto Espanol de Moneda Extranjera.			

KAPITAALMARKT

I — NOTERINGEN VAN ENKELE OVERHEIDSFONDSEN — VERGELIJKENDE TABEL

14

AARD DER EFFECTEN	Notering voor	NOTERING PER				
		3 Novemb. 1947	1 Decemb. 1947	5 Januari 1948	2 Februari 1948	1 Maart 1948
I. — Rechtstr. Belgische binnenl. Staatsschuld (Rente bij te rekenen).						
2 ½ pCt. Schuld	100,—	60,20	59,60	58,50	57,55	57,50
3 pCt. Schuld, 2 ^o reeks	100,—	88,90	86,15	80,50	87,—	87,70
3 ½ pCt. Schuld 1937	100,—	80,—	78,60	79,30	79,15	78,55
3 ½ pCt. Schuld 1943	100,—	73,70	74,—	74,60	74,25	73,55
Geünificeerde 4 pCt. Schuld	100,—	85,45	84,30	84,85	84,50	84,40
Bevrijdingslening, 4 % 1945	100,—	80,50	80,20	81,65	81,60	81,20
Tienjaarsobligaties (1940-1950), 4 pCt.	100,—	100,45	100,30	100,25	100,35	100,35
Vijftienjaars- (ten hoogste) schatkistcertificaten, 3 ½ pCt., 1942	100,—	101,35	101,20	101,40	101,45	101,15
Vijf, tien- twintigjaars-schatkistcertificaten, 3 ½ pCt., 1943	100,—	100,90	100,75	100,90	100,40	100,25
Tienjaars-schatkistcertificaten, 3 ½ pCt., 1944	100,—	94,25	94,40	94,70	94,70	94,70
Vijf- of tienjaars-schatkistcertificaten, 4 %, 1947	100,—	98,30	98,30	98,30	98,25	98,35
4 pCt. Lotenlening van 1933	1.050,—	1.034,—	1.005,—	1.018,—	1.023,—	1.042,—
Lotenlening 1938 (3 ½ pCt. tot 1947; daarna 4 pCt.)	500,—	485,—	464,—	471,—	473,—	473,—
Lotenlen. 1938 (3 pCt. tot 1946; 3 ½ pCt. van 1946 tot 1951; daarna 4 pCt.)	1.000,—	860,—	855,—	848,—	852,—	856,—
II. — Indirecte Staatsschuld en door de Staat gewaarborgde schuld (Rente bij te rekenen).						
4 pCt. Lotenlening der Verwoeste Gewesten 1923	525,—	512,—	495,—	497,—	500,—	504,—
2 pCt. Lening tot Wederopbouw 1 ^{ste} trim.	1.000,—	—	—	—	1.004,—	1.005,—
6 pCt. pref. aand. v. d. Nat. Maatsch. van Belg. Spoorw. (Zwits. schijf) ..	500,—	586,—	584,—	587,—	578,—	587,—
6 pCt. pref. aand. v. d. Nat. Maatschappij van Belgische Spoorw. (Ned. schijf) ..	500,—	570,—	575,—	565,—	574,—	581,—
4 pCt. pref. aand. v. d. Nat. Maatschappij van Belgische Spoorw. (Belg. schijf) ..	500,—	486,—	471,—	489,—	465,—	467,—
(*) 3 pCt. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, coup. Januari-Juli ..	100,—	72,10	72,30	72,45	72,20	71,90
3 ½ pCt. Beheer van Telegraaf en Telefoon, 1943	100,—	77,30	75,80	75,40	75,25	75,10
III. — Rechtstreekse Koloniale Schuld.						
Renteloos : Belgisch Congo, Lotenlening 1888	100,—	268,—	265,—	255,—	253,—	257,—
Bij te rekenen rente :						
3 pCt. Schuld 1904	100,—	77,—	76,—	89,—	75,—	74,75
4 pCt. Koloniale Schuld 1936	100,—	86,30	85,30	85,70	80,20	86,60
(*) 3 ½ pCt. Koloniale Schuld 1937	100,—	79,80	79,60	79,30	79,20	79,—

(*) In de regel zijn de coupons der leningen belastvrij; de coupons waarop 2 pCt. belasting wordt betaald, zijn met een sterretje getekend.

II — MAANDINDEXCIJFERS DER NOTERINGEN TER BEURZE VAN BRUSSEL EN ANTWERPEN

15

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

DATUM	Algemeen indexcijfer	Verzekeringsmaats., banken, beleggingsmaats.	Onroerende en hypoth. ondernem. Hotelbedrijven	Tranwegen en buurtspoorwegen	Trusts v. tramwegen en electriciteitsondern.	Gas- en electriciteits-ondernemingen	Metaal-industrieën	Zink- en loodbedrijven, mijnen	Chemicaliën	Steenkolenmijn- en cokesoovens	Spiegelglas-fabrieken	Glasfabrieken	Bouwbedrijf	Textiel- en zijdemijverheid	Koloniale ondernemingen	Voeding	Diverse
-------	----------------------	--	--	------------------------------	--	--------------------------------------	--------------------	--------------------------------	-------------	--------------------------------	-----------------------	---------------	-------------	-----------------------------	-------------------------	---------	---------

Indexcijfers t.o.v. de noteringen der voorgaande maand

1948 2 Februari ..	110	110	106	115	124	111	113	111	108	105	122	116	106	110	108	102	107
1 Maart	104	102	97	94	107	101	102	114	102	97	93	95	108	106	110	107	111

Indexcijfers t.o.v. de periode 1936 tot 1938 = 100

1947 3 Januari ..	226	175	268	123	134	134	229	143	268	209	221	405	347	350	335	276
3 Februari ..	211	175	255	115	123	128	213	145	244	206	186	364	313	315	308	263
3 Maart	199	169	247	110	112	120	200	135	240	192	187	351	307	313	286	253
1 April	192	161	229	103	113	118	190	122	223	173	171	332	290	304	283	238
2 Mei	194	165	228	102	113	121	194	139	225	180	160	327	286	308	287	237
2 Juni	166	144	199	93	96	107	171	122	194	167	142	272	243	259	237	205
1 Juli	162	140	193	91	99	106	167	124	181	142	140	256	232	251	233	191
1 Augustus ..	164	143	184	92	98	102	171	117	195	148	129	244	221	245	240	190
1 September ..	170	148	187	89	96	103	179	118	198	144	133	254	245	258	257	190
1 October ..	165	147	185	87	93	103	174	110	187	136	133	238	231	250	253	182
3 November ..	161	143	174	85	84	102	168	101	191	138	123	217	218	235	252	181
1 December ..	151	133	159	76	82	100	161	100	168	125	116	200	188	222	239	169
1948 5 Januari ..	155	135	164	78	80	99	165	102	184	132	114	196	185	222	242	165
2 Februari ..	170	149	174	90	90	110	186	113	198	138	139	228	196	245	262	169
1 Maart	176	152	169	85	106	111	190	129	202	134	129	216	212	260	288	180

III — OMZET TER BEURZE VAN BRUSSEL

Bron : Bulletin mensuel des statistiques publié par la Commission de la Bourse de Bruxelles.

15

TIJDVAK	Aantal beursdagen	Obligaties van vennootschappen		Aandelen		Totaal	
		Duizenden stukken	Verhandelde bedragen (miljoenen frank.)	Duizenden stukken	Verhandelde bedragen (miljoenen frank.)	Duizenden stukken	Verhandelde bedragen (miljoenen frank.)
1946.....	245	253	234	6.300	11.145	6.553	11.379
1947.....	246	191	172	4.112	4.988	4.303	5.160
1947 Januari.....	21	21	20	374	607	395	627
Februari.....	20	16	14	331	504	347	518
Maart.....	20	18	16	377	554	395	570
April.....	20	16	15	327	443	343	458
Mei.....	18	14	12	264	345	278	357
Juni.....	21	16	14	364	410	380	424
Juli.....	22	15	14	339	325	354	339
Augustus.....	20	13	11	357	415	370	426
September.....	22	16	14	335	358	351	372
October.....	23	16	15	403	402	419	417
November.....	18	13	12	293	295	306	307
December.....	21	17	15	348	330	365	345
1948 Januari.....	20	18	16	398	406	416	422
Februari.....	20	19	17	719	814	738	831
Maart.....	21	20	18	691	802	711	820

IV — NOTERING EN RENDEMENT VAN DE VOORNAAMSTE OBLIGATIETYPEN

16

DATUM	TOONAANGEVENDE TYPEN								OBLIGATIES VAN MAATSCHAPPIJEN Allerlei typen	
	Koers				Rendement (t. o. v. de koers alleen)				Gemiddelde beurswaarde (1)	Gemiddeld netto-rendement (1)
	I	II	III	IV	I	II	III	IV		
	Geünific. Schuld 4 pCt.	Koloniale Schuld 1936 4 pCt.	Provinc., steden en gemeenten 4 pCt. (1)	Nijverheids- en handels- ondernemingen 4 pCt. (1) 4½ pCt. (1)	Geünific. Schuld 4 pCt.	Koloniale Schuld 1936 4 pCt.	Provinc., steden en gemeenten 4 pCt. (1)	Nijverheids- en handels- ondernemingen 4 pCt. (1) 4½ pCt. (1)		
1947 3 Januari.....	90,70	90,70	90,27	89,17 96,05	4,41	4,41	4,43	4,49 4,69	93,76	4,65
3 Februari.....	91,15	91,—	92,18	89,81 98,50	4,39	4,40	4,36	4,45 4,57	95,23	4,54
3 Maart.....	91,40	91,40	91,98	89,86 98,51	4,38	4,38	4,35	4,45 4,57	95,20	4,54
1 April.....	91,55	91,55	92,36	90,43 98,50	4,37	4,37	4,33	4,42 4,57	95,57	4,53
2 Mei.....	92,—	91,85	92,32	89,82 98,34	4,35	4,35	4,33	4,45 4,57	95,09	4,54
2 Juni.....	92,35	92,15	92,19	88,48 97,31	4,33	4,34	4,34	4,62 4,62	93,98	4,60
1 Juli.....	92,45	92,40	91,54	88,99 96,39	4,33	4,33	4,37	4,49 4,67	93,57	4,62
1 Augustus.....	92,35	92,40	91,38	86,80 97,69	4,33	4,33	4,38	4,61 4,60	94,05	4,60
1 September.....	91,25	92,45	91,01	87,56 98,20	4,38	4,33	4,40	4,57 4,58	94,42	4,58
1 October.....	88,—	89,60	89,84	86,77 97,35	4,55	4,46	4,46	4,61 4,62	93,53	4,63
3 November.....	85,45	86,30	89,03	85,96 94,54	4,68	4,63	4,50	4,65 4,76	91,78	4,71
1 December.....	84,30	85,30	88,45	85,78 93,23	4,74	4,69	4,53	4,66 4,88	90,34	4,79
1948 5 Januari.....	84,85	85,70	87,94	85,27 92,97	4,71	4,67	4,55	4,69 4,84	90,50	4,78
2 Februari.....	84,50	86,20	v 86,29	v 85,51 v 93,29	4,73	4,64	v 4,63	v 4,68 v 4,82	v 92,05	v 4,82
1 Maart.....	84,40	86,60	v 85,96	v 86,55 v 93,65	4,74	4,62	v 4,65	v 4,62 v 4,81	v 92,50	v 4,80

N. B. — Voor de samenstelling: zie Maartnummer 1939, op blz. 193.

(1) De cijfers werden gewijzigd van Februari 1947 tot Januari 1948 volgens de gedetailleerde berekeningen gedaan op 1 Januari 1948.

V — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLESE NIJVERHEIDSEN
HANDELSVENNOOTSCHAPPEN (*)

Retrospectief overzicht

(duizenden franken)

17

TIJDVAK	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN						KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamloze vennootschappen) (Commandit. vennootschappen op aandelen) (Personenvennootsch. met beperkte aansprak.)			
	naamloze en commanditaire op aandelen			personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging	Gestort bedrag op nomin. waarde
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde				
1945.....	870	749.335	512.803	1.542	423.186	382.670	279	1.307.965	602.926	482.024
1946.....	1.372	1.900.654	1.388.573	2.096	623.881	560.783	651	3.595.613	3.195.352	2.587.184
1947.....	1.366	1.377.114	1.163.493	1.553	537.550	502.369	750	5.998.629	6.599.616	(6) 6.022.826
1946 November.....	128	404.893	216.773	139	50.946	45.734	62	276.736	193.753	149.858
December.....	189	245.563	201.397	208	62.725	57.813	126	861.488	841.011	823.151
(*) 1947 Januari.....	116	176.043	151.507	139	39.280	37.257	56	630.747	409.567	281.023
Februari.....	111	95.110	66.235	166	42.347	41.098	42	183.474	253.755	215.392
Maart.....	112	140.056	124.485	166	53.376	49.715	68	1.205.261	1.805.085	1.430.239
April.....	119	94.234	85.598	144	43.642	41.946	68	362.060	170.822	127.019
Mei.....	93	123.825	81.029	112	35.099	31.794	70	396.377	291.436	220.123
Juni.....	104	88.369	78.045	95	42.207	37.132	67	672.047	881.768	563.847
Juli.....	110	101.313	89.787	121	32.789	30.500	59	222.126	450.655	371.412
Augustus.....	67	54.310	45.287	85	22.488	20.390	32	54.200	53.498	40.335
September.....	83	52.130	44.695	115	41.230	35.567	67	1.498.388	1.062.655	1.009.721
October.....	114	118.431	105.287	125	41.068	37.717	43	148.660	222.215	173.137
November.....	107	116.248	86.254	98	32.603	31.251	49	161.621	256.900	143.509
December.....	230	218.045	204.704	187	111.421	108.002	129	463.668	741.272	537.461
1948 Januari.....	108	192.420	131.946	132	51.375	50.241	40	1.388.764	2.432.807	2.384.675

TIJDVAK	OBLIGATIE-UITGIFTEN		Gesamen- lijke uitgiften Nominaal bedrag	UITGIFTE- PREMIËN (1)	STORTINGEN ANDERE DAN IN GELD		UITGIFTEN bestemd voor aflossing van oude leningen (4)	Netto- uitgiften (5)
	Aantal	Nominaal bedrag			Inbreng in natura (2)	Bijvoeging van reserves (3)		
1945.....	30	1.093.840	2.869.297	140.699	647.526	17.065	11.989	1.935.456
1946.....	41	880.800	6.600.587	156.550	1.312.739	1.122.416	14.008	3.125.727
1947.....	55	(6) 1.483.700	(6) 9.997.980	47.079	1.156.511	3.559.775	—	(6) 4.503.181
1946 November.....	6	158.000	807.592	78.398	115.710	21.672	—	511.361
December.....	5	89.500	1.236.799	4.278	273.113	596.377	—	306.649
(*) 1947 Januari.....	3	150.000	773.890	—	134.544	33.635	—	451.604
Februari.....	5	256.000	647.212	5.073	59.187	143.591	—	381.020
Maart.....	3	34.000	2.032.517	25.128	142.015	940.308	—	581.246
April.....	2	22.500	331.198	756	67.841	63.721	—	147.187
Mei.....	6	100.000	550.360	4.030	71.389	99.193	—	266.394
Juni.....	3	174.000	1.186.344	621	65.232	440.075	—	348.338
Juli.....	3	20.000	604.757	5.278	83.219	300.623	—	133.115
Augustus.....	7	106.000	236.284	4.205	43.680	15.904	—	156.633
September.....	2	22.500	1.178.515	—	58.078	936.022	—	118.383
October.....	6	237.500	619.214	200	75.097	119.810	—	359.634
November.....	2	150.000	555.751	150	80.805	82.460	—	247.699
December.....	5	38.000	1.108.738	1.638	275.424	384.433	—	229.948
1948 Januari.....	5	78.800	2.755.402	70	97.313	2.269.730	—	278.669

(1) In de gestorte bedragen niet begrepen.

(2) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.

(3) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

(4) In de kapitaalsverhogingen en de obligatieuittgiften begrepen.

(5) Omvatten de volgestorte bedragen op aandelen, de obligatieuittgiften, de uitgiftepremiën, verminderd met de stortingen andere dan in geld en de emissies tot terugbetaling van vroegere leningen.

(6) Wegens verbetering der cijfers, is het jaarbedrag groter dan het totaal der overeenstemmende twaalf maandbedragen.

(*) Sedert Januari 1947, werden de gegevens van deze tabel ons verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

V — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLESE NIJVERHEIDS- EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

17

Detail der emissies

(duizenden franken)

JANUARI 1948.

Bron: Nationaal Instituut voor de Statistiek.

— 159 —

BEDRIJFSKLASSE	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1)						KAPITAALSVERHOOGINGEN (naamloze vennootschap.) (command. vennoot. op aand.) (personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid)				OBLIGATIE-UITGIJFTEN			STORTINGEN ANDERE DAN IN SPECIE					ONTRINDINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1) (naamlooze) (commandit. op aand.) (personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid)				KAPITAALS-VERMINDERINGEN (naamloze vennoot.) (com. ven. op aandeel. (personenvennoot. m. beperk. aansprak.)			
	naamloze en commanditaire op aandelen			personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nomin. verhoging	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	waarvan conversieleningen	UitgiJftepremiën (in de gestorte bedragen niet begrepen)	Inbreng in natura			Bijvoeging van reserves (in de kapitaalsverhogingen begrepen)	Liquidaties		Samensmeltingen		Aantal	Bedrag		
	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde									naamloze en commanditaire op aandelen	personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid	Kapitaalsverhogingen		Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag			Aantal	Bedrag
Banken	1	20.000	20.000																							
Verzekeringen	1	1.000	200																							
Financiële- en immobiliënverrichting.	3	7.600	7.600	2	2.150	2.150	2	22.000	11.000	6.200																
Kleinhandel	1	500	500	16	5.185	5.185	2	300	300	300																
Groothandel en buitenl. handel	37	24.785	23.065	23	8.833	8.833	5	2.450	4.650	4.650						15.636	6.591	500	1.514	5.000						
Metaalverwerkende nijverheid	14	17.000	13.792	2	1.500	1.500	7	29.124	20.773	17.123						7.052	795		1.250	1.730						
IJzer- en staalvoortbrengende nijverh.	1	1.250	250	2	760	760	1	2.500	17.500	17.500																
Non-ferro metaalnijverheid				1	80	80																				
Textielnijverheid	7	11.465	9.729	9	3.520	3.420	2	130.850	74.350	74.350	1	12.000														
Voedingsnijverheid	3	4.600	4.600	5	1.815	1.815	3	700	730	730	1	1.800														
Houtnijverheid	4	2.600	2.600	7	5.887	5.887																				
Scheikundige nijverheid	4	870	870	7	2.420	1.710	2	25.500	82.500	50.500	1	10.000														
Glasnijverheid																										
Electriciteit																										
Gas																										
Water																										
Ledernijverheid	2	9.500	9.500	6	3.705	3.705																				
Papierijv. en grafische bedrijven	2	1.250	1.250	4	615	615																				
Verkeer	3	4.500	4.500	9	1.520	1.520	1	114.500	9.602	1.920	1	5.000														
Toerisme				4	1.600	1.600	1	160	270	270																
Tussenhandel	6	650	650	5	1.440	1.140	1	5.000	5.000	5.000																
Oude en afvalgoederen																										
Bouwbedrijf	5	8.950	8.950	1	1.500	1.500	1	250	1.250	1.250																
Kolennijverheid																										
Kleijnijverheid				1	300	300																				
Cement- en aanverwante nijverheden							1	400	500	500																
Groeven							2	7.680	11.340	11.340																
Kalknijverheid																										
Keramische nijverheid																										
Tabaksnijverheid																										
Diamantnijverheid	1	600	600	1	50	50																				
Uitgeverij, boekhandel, pers				3	250	250																				
Film, schouwburgen				5	1.380	1.380																				
Ambachtswezen	6	2.500	2.500	11	2.505	2.505	2	4.000	2.050	2.050																
Landb., tuinb., vissarij, veeteelt				2	1.500	1.500																				
Diversen (niet genoemd)	7	72.800	20.790	6	2.860	2.860	6	1.037.350	2.186.992	2.186.992																
TOTALEN...	108	192.420	131.946	132	51.375	50.241	40	1.388.764	2.432.807	2.384.675	5	78.800		70	56.995	35.048	5.270	2.269.730	51	31.079			2	2.225		

(1) Coöperatieven: 13 vennootschappen opgericht met een minimumkapitaal van fr 1.449.500; 5 vennootschappen ontbonden met een minimumkapitaal van fr 465.500.

V — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLESE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het nominaal uitgegeven of vernietigd kapitaal

17 Bron: Nationaal Instituut voor de Statistiek. (duizenden franken) JANUARI 1948.

OMSCHRIJVING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.			KAPITAALSVERHOOGINGEN. (naamloze vennootsch.) (command. vennootsch. op aandelen) (personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid)			OBLIGATIE- UITGIFTEN			UITGIFTEPREMIËN (in de gestorte bedragen niet begrepen)	STORTINGEN ANDERE DAN IN SPECIE		ONTBIN- DINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag		
	naamloze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid	Oud kapitaal		Nominale verhoging	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal			Nominaal bedrag	waarvan conversie- leningen	Inbreng in natura (1)	Bijvoeging van reserves (2)		Liquidaties	Saansmeltingen
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging		Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag	waarvan conversie- leningen		Inbreng in natura (1)	Bijvoeging van reserves (2)

1 — Naar hun geographische ligging

België	106	112.420	99.946	132	51.375	50.241	34	94.264	98.205	89.755	5	78.800	—	70	97.313	34.730	31.079	—	2.225
België en buitenl. Belgisch Congo ..	2	80.000	32.000	—	—	—	6	1.294.500	2.334.602	2.294.920	—	—	—	—	—	2.235.000	—	—	—
TOTAAL...	108	192.420	131.946	132	51.375	50.241	40	1.388.764	2.432.807	2.384.675	5	78.800	—	70	97.313	2.269.730	31.079	—	2.225

2 — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd nominaal kapitaal

1 mill. en minder.	82	33.705	30.487	118	28.296	27.722	18	6.814	5.640	5.490	—	—	70	33.586	749	9.979	—	1.000	
van 1 tot 5 mill.	21	54.715	49.059	14	23.079	22.519	9	32.100	25.400	25.400	2	6.800	—	53.310	7.381	13.700	—	1.225	
van 5 tot 10 mill.	3	24.000	20.400	—	—	—	6	163.350	47.952	31.970	1	10.000	—	10.417	15.350	7.400	—	—	
van 10 tot 20 mill.	1	20.000	20.000	—	—	—	3	26.500	38.815	38.815	1	12.000	—	—	11.250	—	—	—	
van 20 tot 50 mill.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50.000	—	—	—	—	—	—	
van 50 tot 100 mill.	1	60.000	12.000	—	—	—	2	150.000	145.000	113.000	—	—	—	—	65.000	—	—	—	
meer dan 100 mill.	—	—	—	—	—	—	2	1.010.000	2.170.000	2.170.000	—	—	—	—	2.170.000	—	—	—	
TOTAAL...	108	192.420	131.946	132	51.375	50.241	40	1.388.764	2.432.807	2.384.675	5	78.800	—	70	97.313	2.269.730	31.079	—	2.225

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.
(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

VI — LENINGEN UITGE-
GEGEN DOOR DE OVER-
HEID EN DOOR INSTELL.
V. OPENBAAR NUT (1)

(Leningen op lange en halflange
termijn door openbare uitgifte
geplaatst.)

TIJDVAK	in België	in het buitenland
	in millioenen franken	in millioenen
1946.....	65.629	\$ Can. 34 \$ U.S. 100 (Zw. fr. 100 Can. \$ 14 U.S. \$ 9)
1947.....	10.058	
1947 Mei	550	Zw. fr. 50
Juni	3.558	Can. \$ 10
Juli	—	
Augustus ..	—	
September ..	—	
October ..	—	Can. \$ 1
November..	500	Can. \$ 2 Can. \$ 1
December..	3.500	(U.S. \$ 9 Zw. fr. 50)
1948 Januari...	750	
Februari...	—	
Maart	—	

VII — BANKOPERATIES
VAN HET GEMEENTEKREDIET

(Voorschotten en terugbetalingen op leningen
aan publiekrechtelijke lichamen en instellingen
van openbaar nut ter bestrijding der uitgaven.)

TIJDVAK	BUITENGEWONE UITGAVEN		GEWONE UITGAVEN	
	Uit rekening genomen	Netto terugbetaald	Netto- voorschotten	Netto terugbetaald
	(duizenden franken)			
1946.....	1.154.595	678.381	1.208.349	896.085
1947.....	1.673.082	377.541	1.433.740	2.297.206 (3)
1946 December	149.616	168.100	63.948	159.804
1947 Januari ..	97.251	122.185	161.848	219.904
Februari ..	93.598	51.292	228.325	293.099
Maart	88.149	13.654	181.642	132.131
April	78.093	47.593	82.904	145.781
Mei	60.192	60.458	96.208	45.973
Juni	96.836	3.165	40.960	188.854
Juli	121.485	3.455	50.707	53.070
Augustus..	166.344	4.071	88.369	21.422
Septemb..	191.600	3.285	96.207	17.780
October ..	176.314	21.240	121.874	53.715
November	170.299	4.696	105.000	45.768
December	332.921	42.447	179.696	1.079.709 (3)
1948 Januari ..	197.865	10.145	261.627	— (4)
Februari ..	124.337	7.273	404.439	—
Maart	153.381	1.122.367	556.020	—

VIII — HYPOTHEEK-
INSCRIVINGEN (2)

TIJDVAK	Bedrag naar de gefinde inschrijvings- rechten
	(duizenden franken)
1946 Maandgemid. ..	648.151
1947 Maandgemid. ..	742.080
1946 December	723.844
1947 Januari	701.445
Februari	617.267
Maart	707.193
April	680.214
Mei	735.505
Juni	768.137
Juli	877.473
Augustus	720.272
September	781.782
October	866.651
November.....	683.075
December	765.951
1948 Januari	804.628
Februari	721.803
Maart	790.928

(1) Leningen van Staat, Kolonie, provinciën en gemeenten, instellingen van openbaar nut, zoals de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz.

(2) Incl. de hernieuwingen aan het einde van het vijftiende jaar; deze belopen ongeveer 1 pCt. van het totaal; excl. de wettelijke hypotheeken.

(3) Incl. eenvoudige overboekingen op interne rekeningen ten belope van fr 949 miljoen.

(4) De terugbetalingen op creditopeningen voor gewone uitgaven kunnen niet meer afzonderlijk worden opgegeven daar zij samen met de verrichtingen op andere gemeentelijke rekeningen-courant werden geboekt.

RIJKSFINANCIËN

I — STAND VAN DE STAATSSCHULD

(millioenen franken)

25

Tijdvak (einde maand)	Geconsolideerde schuld				Halflange schuld (3)			Kortlopende schuld (4)			Parti- culiere tegoeden op post- rekening (5)	Geza- menlijke schuld (1) (6)
	binnenlandse			buiten- landse (1) (2)	binnen- landse	buiten- landse	totale	binnen- landse	buiten- landse (2)	totale		
	directe	indirecte	totale									
1940 Maart	26.184	8.910	35.094	4.936	1.259	—	1.259	6.234	713	6.947	3.384	51.620
1945 December	44.375	7.953	52.328	5.459	34.239	—	34.239	96.089	697	96.786	16.524	205.336
1946 Maart	105.612	7.935	113.547	7.175	33.191	—	33.191	95.498	484	95.982	14.166	264.061
Juni	102.712	7.928	110.640	10.205	32.245	—	32.245	91.375	484	92.219	14.408	259.717
September	100.037	7.856	107.893	10.980	29.103	—	29.103	92.176	484	92.660	14.701	255.337
December	96.811	7.854	104.665	11.232	28.577	—	28.577	93.283	484	93.767	15.866	254.108
1947 Maart	91.922	7.835	99.757	9.887	28.048	—	28.048	105.249	229	105.478	14.725	257.895
Juni	90.560	7.828	98.388	10.291	30.088	—	30.088	105.367	226	105.593	16.075	260.435
September	89.008	7.750	96.758	10.237	29.275	—	29.275	104.835	226	105.061	16.215	257.546
December	86.629	11.818	98.447	10.775	27.471	—	27.471	104.129	226	104.355	16.798	257.846
1948 Maart	85.004	12.055	97.059	11.141	27.225	2.192	29.417	109.057	44	109.101	16.992	263.710

(1) Excl. de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergouvernementele schulden, zegge fr 19.151 miljoen (fr 12.673 miljoen per 31 Maart 1940).

(2) Het bedrag der buitenlandse schulden is berekend naar de wisselkoers op de aangegeven datum. Op 31 Maart 1940 zijn de 5 1/2 pCt. leningen 1932 en 1934 berekend op de basis van 195,675 Belgische frank voor 100 Franse franc nominaal kapitaal; met ingang van 31 Maart 1945 is de 5 1/2 pCt. lening 1934 berekend op de basis van 2.907,75 Belgische frank voor 1.000 Franse franc nominaal kapitaal.

(3) Schatkistcertificaten met meer dan één jaar looptijd.

(4) Certificaten met ten minste één jaar looptijd.

(5) Behalve op 31 Maart 1940 zijn die tegoeden ten belope van fr 6.494 miljoen door schatkistcertificaten vertegenwoordigd.

(6) Excl. de Dotatie der Oud-Strijders.

II — STAND VAN HET BEZIT AAN OVERHEIDSFONDSEN

VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

(millioenen franken)

Tijdvak (einde maand)	Met ten hoogste 120 dagen looptijd		Met ten hoogste een jaar looptijd	Met ten hoogste vijf jaar looptijd (1)	Met meer dan vijf jaar looptijd (2)	Totaal
	Schatkist- certificaten	Daarmee gelijk- gestelde fondsen				
1940 Maart	3.075	263	—	152	931	4.421
1945 December	42.046	—	—	550	1.153	43.749
1946 Maart	47.918	—	—	550	1.153	49.621
Juni	47.680	—	—	550	1.153	49.383
September	49.594	—	—	550	1.142	51.286
December	49.551	—	—	550	1.137	51.238
1947 Maart	48.978	—	—	550	1.137	50.665
Juni	48.389	—	—	550	1.137	50.076
September	48.884	—	—	550	1.137	50.571
December	50.193	—	—	550	1.137	51.880
1948 Maart	50.219	—	—	550	1.137	51.906

(1) Behalve op 31 Maart 1940, fondsen verworven krachtens de wet van 19 Juli 1932.

(2) Behalve op 31 Maart 1940, incl. het bedrag van de krachtens de wet van 27 December 1930 aan de Nationale Bank afgegeven Schatkistbon van fr 500 miljoen.

III — OPBRENGST VAN DE BELASTINGEN

a) Ontvangsten zonder onderscheid van begrotingsjaar

(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken)

Bron: Belgisch Staatsblad.

TIJDVAK	Directe belastingen	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Globale ontvangsten van het tijdvak	Globale gecumuleerde ontvangsten van Januari tot en met de aangedulde maand
1946.....	13.014	7.115	16.542	36.671	—
1947.....	16.512	9.898	20.047	46.457	—
1947 Januari	1.805	799	1.749	4.353	4.353
Februari	1.171	788	1.360	3.319	7.672
Maart	1.399	758	1.718	3.875	11.547
April	1.326	754	1.685	3.665	15.211
Mei	1.350	720	1.524	3.594	18.805
Juni	1.239	761	1.518	3.518	22.322
Juli	1.484	812	1.603	3.899	26.221
Augustus	1.756	820	1.494	4.070	30.291
September	1.289	867	1.877	4.033	34.324
October	1.142	1.030	1.884	4.056	38.380
November.....	1.166	812	1.714	3.692	42.072
December	1.385	977	2.021	4.383	46.455
1948 Januari	2.041	962	1.626	4.629	4.629
Februari	1.292	828	1.609	3.729	8.358
Maart	1.437	872	1.909	4.218	12.576

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1947 en 1948 vóór 31 Maart 1948 geïnd

(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken)

Bron: Belgisch Staatsblad.

	BEGROTINGSJAAR 1947		BEGROTINGSJAAR 1948		MAART 1948
	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van het begrotingsjaar 1948
I. Directe belastingen	13.103	16.819	2.237	1.708	1.042
II. Douanen en accijnzen	9.895	6.367	2.549	2.524	870
waarvan douanen	3.701	2.300	767	685	300
accijnzen	5.170	4.000	1.648	1.767	536
bijzondere verbruikstaxes	939	700	119	700	30
III. Registratie	20.048	13.205	5.135	5.461	1.905
waarvan registratie	1.516	1.200	434	377	154
erfenissen	984	900	223	197	73
zegel en gelijkgest. taxes	17.330	11.000	4.414	4.835	1.656
Totaal	43.046	36.391	9.921	9.693	3.817
Verschil t.o.v. de budgetaire ramingen	+ 6.655		+ 227		

NOTA. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingssoort zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

INKOMEN EN SPAREN

I — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN

30

Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons in Januari 1948

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

BEDRIJFSKLASSE	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO-UITSLAGEN		Bruto- winst uitbetaald	Obligatie- schuld (1)	Bruto- obligatie- coupons (2)
	opge- telde	met winst	met verlies			Winst	Verlies			
						(duizenden franken)				

A — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België

Bankwezen	1	1	—	200.000	436.712	—	—	—	1.550	57
Verzekeringen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Financiële en immobiliëre verrichtingen	4	3	1	56.792	28.688	7.567	1.748	6.623	438.662	15.724
Kleinhandel	4	3	1	8.200	7.242	824	37	557	10.531	452
Groothandel en buitenlandse handel	11	6	5	10.705	10.185	1.462	689	407	1.300	98
Metaalverwerkende nijverheid	2	2	—	3.000	1.324	615	—	315	44.387	1.882
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	66.099	2.858
Non-ferro metaalnijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	51.341	2.067
Textielnijverheid	10	7	3	51.570	72.790	24.338	1.357	7.932	22.714	1.039
Voedingnijverheid	11	6	5	57.512	55.311	3.177	5.481	413	54.749	2.355
Houtnijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	2.330	100
Scheikundige nijverheid	4	3	1	17.390	13.854	1.721	23	409	250	15
Glasnijverheid	1	1	—	1.100	540	1.130	—	216	105	3
Electriciteit	3	3	—	41.500	5.348	3.839	—	2.340	318.686	13.548
Gas	1	1	—	12.000	25.027	89	—	—	50.000	2.000
Water	—	—	—	—	—	—	—	—	162	6
Ledernijverheid	3	3	—	2.100	1.334	326	—	72	—	—
Papierenijverheid en grafische bedrijven	4	4	—	18.290	38.468	14.027	—	2.624	700	35
Verkeer	1	1	—	3.000	207	1.197	—	—	67.483	2.176
Toerisme	5	3	2	1.528	1.884	45	636	—	3.926	196
Tussenhandel	1	1	—	250	239	224	—	—	—	—
Oude en afvalgoedaren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bouwbedrijf	1	1	—	200	476	285	—	—	4.864	220
Kolennijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	90.957	4.116
Kleinijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	3.295	165
Cement- en aanverwante nijverheden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Groeven	2	1	1	2.150	1.025	487	6	90	107	5
Kalknijverheid	1	1	—	2.000	3.494	—	—	—	—	—
Keramische nijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tabaknijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diamantnijverheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitgeverij, boekhandel, pers	2	2	—	1.200	32.297	2.793	—	2.674	—	—
Film, schouwburgen	2	2	—	2.000	784	457	—	60	—	—
Ambachtswezen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Landbouw, tuinbouw, vissery, veeteelt	10	7	3	5.602	147	1.972	27	25	17.731	822
Diversen (niet genoemd)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	84	62	22	498.089	736.848	66.575	10.004	24.757	1.251.929	49.939

B — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo

Banken en financiële vennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handelsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nijverheidsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	1.750	70
Landbouwvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	20.250	810
Openbare diensten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gemengd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	—	—	—	—	—	—	—	—	22.000	880

C — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland

Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	127.938	7.676
Tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Plantages, koloniale vennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	605	27
Diverse vennootschappen	1	1	—	36.000	3.240	3.858	—	—	—	—
TOTAAL	1	1	—	36.000	3.240	3.858	—	—	128.543	7.703
Algemeen totaal	85	63	22	534.089	740.088	70.433	10.004	24.757	1.402.472	58.522

- (1) De getelde leningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen.
 (2) Daarenboven werd er gedurende de maand Januari 1948 betaalbaar gesteld :

(duizenden franken)

Coupons van directe Staatsleningen	1.684.514
Coupons van leningen van de Kolonie	20.652
Coupons van leningen van provinciën en gemeenten	19.761
Coupons van verscheidene leningen	75.713

1.800.640

Coupons van buitenlandse Staatsleningen	14.135
---	--------

I — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN (*) (vervolg)

30

Retrospectief overzicht

TIJDVAK	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO-RESULTAAT		Betaalbaar gesteld bruto-dividend	Obligatieschuld (1)	Bruto-obligatie-coupons
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
(duizenden franken)										
1946	7.256	5.710	1.546	47.341.519	20.117.472	5.858.637	635.190	2.219.913	8.741.165	358.065
1947 (2)	7.244	5.674	1.570	53.810.789	41.096.828	9.324.500	578.053	4.318.935	12.605.344	429.644
1946 November	198	151	45	3.940.643	1.725.177	417.342	10.926	150.873	315.510	13.257
December	176	146	30	2.024.426	858.158	344.381	28.155	119.430	678.174	28.366
(*) 1947 Januari	68	57	11	333.239	284.816	60.601	14.653	24.546	1.115.750	47.735
Februari	146	119	27	588.308	669.916	84.932	4.386	23.904	684.821	24.862
Maart	1.288	1.015	273	6.366.637	3.335.568	1.006.596	57.493	424.632	590.493	24.287
April	1.583	1.282	321	10.398.968	6.794.481	1.631.125	143.671	786.812	840.160	33.616
Mei	1.110	870	240	8.154.890	6.638.368	1.267.244	78.006	477.765	494.987	19.283
Juni	610	406	104	5.339.713	2.917.149	891.494	35.064	270.377	755.078	31.040
Juli	339	274	65	5.828.406	3.834.771	1.450.802	30.563	938.311	1.122.018	49.141
Augustus	118	91	27	472.217	256.121	75.065	9.570	32.994	712.858	28.054
September	220	167	53	1.187.768	446.694	236.520	8.445	102.464	900.305	36.273
October	458	370	88	5.868.875	6.532.812	1.207.513	41.721	475.411	769.689	30.987
November	218	160	58	4.783.787	6.905.804	624.522	29.282	340.905	453.171	18.071
December	217	169	48	2.491.547	1.633.538	406.196	9.672	194.417	793.606	33.244
1948 Januari	85	63	22	534.089	740.088	70.433	10.004	24.757	1.402.472	58.522

(1) Voor de maandelijkse resultaten, slaan de in aanmerking genomen leningen op andere vennootschappen dan deze waarop de vorige kolommen betrekking hebben.

(2) Definitieve gegevens. Het totaalbedrag van de twaalf maanden stemt niet overeen met het jaarcijfer daar hierin vennootschappen begrepen zijn die hun balans met vertraging publiceren.

(*) Met ingang van 1947 is de statistiek opgemaakt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

II — ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

a) Inlagen op particuliere spaarboekjes (Netto-spaarbedrag)

31

(duizenden franken)

TIJDVAK	Inlagen	Uitbetalingen	Saldi	Tegoed der inleggers op het eind van het tijdvak	Aantal spaarboekjes einde jaar
1945	3.865.396	2.049.814	1.815.582	17.922.760 (2)	6.316.307
1946	5.213.362	3.828.539	1.384.823	20.646.788 (3)	
1947 Januari	791.069	272.739	518.330	21.164.818	
Februari	152.719	442.329	310.390	21.475.208	
Maart	685.649	391.921	293.728	21.768.936	
April	623.403	434.794	193.609	21.962.545	
Mei	466.031	425.315	40.716	22.003.261	
Juni	511.311	455.638	55.673	22.058.934	
Juli	598.445	480.587	117.858	22.176.792	
Augustus	545.504	386.402	159.102	22.335.894	
September	580.403	365.848	214.505	22.550.399	
October	647.343	389.953	257.390	22.807.789	
November	556.266	341.954	214.312	22.022.101	
December	658.173	548.051	110.122	23.765.223 (1)	
1948 Januari	821.221	376.106	445.115	24.210.338	
Februari	761.778	400.513	361.265	24.571.603	
Maart	864.711	522.958	341.753	24.913.356	

(1) Incl. de gekapitaliseerde rente van het dienstjaar.

(2) Incl. de gekapitaliseerde rente doch excl. de Muntsaneringslening en de belasting op het kapitaal.

(3) Incl. de gekapitaliseerde rente en de rente op de obligaties van de Muntsaneringslening, alsmede het bedrag van de inkoop der obligaties dezer lening.

b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas

(duizenden franken)

TIJDVAK	HANDBEIDERS en vrije stortingen, buiten het raam van de verplichte verzekeringswetten (wetten van 16 Maart 1865 en 15 December 1937)	BEDIENEN (wetten van 10 Maart 1925 en 18 Juni 1930)	MIJNWERKERS (wetten bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengevoerd)	Totaal
1944	301.097	64.664	19.494	385.255
1945	295.752	113.994	15.660	425.406
1946 Juli	31.813	16.619	} v 2.219	} v 151.435
Augustus	36.013	15.151		
September	v 32.542	v 17.078	} v 1.175	} v 157.375
October	v 33.529	v 19.507		
November	v 31.450	v 17.736		
December	v 33.177	v 20.801		
1947 Januari	v 37.014	v 19.196		
Februari	v 38.096	v 18.811		
Maart	v 37.076	v 18.362		
April	v 41.107	v 18.879		
Mei	v 36.341	v 20.412		

LOOP DER ZAKEN

I — BEDRIJVIGHEID DER VERREKENKAMERS

a) Algemeen verloop

35

TIJDVAK	VERREKENKAMERS					LIQUIDATIEKAS VAN DE BEURS VAN BRUSSEL		
	HOOFDBANK, BIJBANK EN AGENTSCHAP.			HOOFDBANK		CONTANT		
	Aantal kamers einde tijdvak	Aantal verrekenende stukken (duizenden)	Verrekenende kapitalen (miljoenen franken)	Aantal verrekenende stukken (duizenden)	Verrekenende kapitalen (miljoenen franken)	Aantal zittingen	Aantal deelnemers einde tijdvak	Geliquid. bedrag (miljoenen franken) (1)
1946 Maandgemiddelde	38 (2)	168	137.049	75	118.292	20	1.027 (2)	2.143
1947 Maandgemiddelde	38 (2)	216	211.619	97	177.501	21	1.008 (2)	1.190
1947 Maart	38	207	157.835	93	136.025	20	1.022	1.364
April	38	204	188.851	91	155.831	20	1.022	1.128
Mei	38	201	171.995	90	141.801	18	1.020	999
Juni	38	208	264.451	95	227.258	21	1.018	1.322
Juli	38	220	219.838	101	180.759	22	1.020	1.203
Augustus	38	197	193.764	90	159.583	20	1.021	1.037
September	38	229	242.660	104	200.879	22	1.016	1.325
October	38	248	269.857	110	225.868	23	1.018	1.256
November	38	221	193.816	101	159.882	18	1.013	958
December	38	257	290.938	115	241.707	21	1.008	1.111
1948 Januari	38	245	265.806	113	222.348	20	1.005	955
Februari	38	226	224.467	104	185.099	19	1.005	1.475
Maart	38	249	254.563	114	209.865	21	1.002	1.694

(1) De aankopen of de verkopen zijn maar éénmaal geteld.

(2) Op 31 December.

b) Detailgegevens over het verloop der verrekeningen te Brussel

TIJDVAK	Daggeld		Effecten, overheidspapier en coupons		Overschrijvingen, chèques, wisselbrieven, promessen, kwijtschriften, enz.		Verrichtingen met het buitenland		Totaal	
	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)	Aantal stukken (duizenden)	Kapitalen (miljoenen franken)
1947 Maart	2	93.220	1	6.199	87	33.977	2	2.628	92	136.025
April	2	104.563	1	6.505	85	42.133	3	2.630	91	155.831
Mei	2	93.277	1	5.702	84	39.726	3	3.096	90	141.801
Juni	3	170.511	1	7.469	88	45.745	3	3.533	95	227.258
Juli	3	124.846	1	4.036	94	48.409	3	3.468	101	180.759
Augustus	2	106.836	1	3.752	84	44.669	3	4.325	90	159.582
September	3	141.625	1	4.836	97	50.678	3	3.740	104	200.879
October	3	161.826	1	5.236	104	54.801	2	4.005	110	225.868
November	2	102.620	1	3.992	96	50.048	2	3.222	101	159.882
December	3	166.864	1	9.208	108	61.942	3	3.693	115	241.707
1948 Januari	3	159.634	1	6.027	106	53.665	3	3.022	113	222.348
Februari	2	126.954	1	5.650	98	49.586	3	2.909	104	185.099
Maart	2	144.743	1	6.566	108	55.294	3	3.261	114	209.864

II — POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

(miljoenen franken)

36

TIJDVAK	Aantal rekeningen einde tijdvak	Totaal tegoed (*) (Daggemiddelde)	Tegoed van particulieren (*)	CREDIT		DEBIT		Algemene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van specie pCt.	Omcop-snelheid (2)
				Stortingen	Giro's	Chèques en diversen	Giro's			
1946 Maandgemiddelde	(1) 603.427	24.153	16.972	13.343	48.350	12.852	48.350	122.896	90	2,91
1947 Maandgemiddelde	(1) 617.079	26.371	18.299	18.484	56.649	18.561	56.649	150.343	91	3,25
1947 Maart	609.823	24.105	16.588	17.262	51.531	15.672	51.531	135.996	91	3,02
April	610.966	25.052	16.797	17.969	55.185	18.953	55.185	147.293	91	3,30
Mei	611.492	24.926	17.088	17.490	54.025	16.727	54.025	142.267	91	3,30
Juni	612.277	25.854	17.899	17.748	55.519	16.695	55.519	145.481	91	3,18
Juli	612.764	27.092	19.026	18.653	56.757	17.817	56.757	149.984	91	3,11
Augustus	613.719	27.258	19.269	17.638	54.273	18.161	54.273	144.345	91	3,14
September	614.753	27.116	18.792	18.735	55.945	17.108	55.945	147.734	91	3,07
October	615.264	27.706	19.562	20.464	62.424	21.572	62.424	166.884	90	3,29
November	615.863	27.315	19.167	19.831	59.781	20.177	59.781	159.570	91	3,69
December	617.079	27.899	19.540	21.760	62.197	20.027	62.197	166.181	91	3,36
1948 Januari	619.578	29.145	19.658	21.249	61.409	22.467	61.409	166.534	91	3,22
Februari	622.201	27.379	19.929	20.284	58.043	20.957	58.043	157.327	91	3,52
Maart	624.082	27.026	19.766	21.820	60.015	21.527	60.015	163.377	90	3,44

(1) Op 31 December.

(2) Verhouding per type-maand van 25 dagen, van de debet-omzet tot het gemiddeld dagelijks tegoed.

(*) Deze tegoeden omvatten de vrije en de tijdelijk onbeschikbare tegoeden, alsmede de effecten van de Muntsaneringslening, waarin de definitief geblokkeerde tegoeden werden omgezet.

PRIJZEN

INDEXCIJFERS DER BELGISCHE PRIJZEN

Basistijdvak 1936-1938 = 100

46

Bron: *Ministerte van Economische Zaken en Middenstand (Nationaal Instituut voor de Statistiek).*

Tijdvak	INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN			INDEXCIJFERS DER KLEINHANDELSPRIJZEN		
	Steenkolen perskolen, briketten type II	Vormijzer	Landbouw- producten (tarwe, rogge, gerst, haver)	Voedings- producten (34 artikelen)	Producten niet voor voeding bestemd (22 artikelen)	Algemeen indexcijfer (56 artikelen)
1936 December	413	290	327			333
1947 Januari	413	290	311	282	412	333
Februari	413	332	313	282	411	332
Maart	548	406	313	280	405	330
April	548	398	313	278	413	330
Mei	548	398	313	280	412	332
Juni	548	398	313	286	412	334
Juli	548	398	335	303	406	338
Augustus	548	398	335	320	403	352
September	548	398	335	323	401	353
October	548	398	335	336	396	359
November	548	398	335	339	396	359
December	548	398	335	347	395	364
1948 Januari	548	398	335	347	396	366
Februari	548	398	335	380	399	387

PRODUCTIE

I — STEENKOLENMIJNEN EN METAALBEDRIJVEN

55

Bron: *Ministerte van Energie en Brandstof.*

Tijdvak	STEENKOLENMIJNEN									
	GEMIDDELD AANTAL AANWEZIGE ARBEIDERS		NETTO-HOEVEELHEID OPGEDOLVEN STEENKOOI PER BEKKEN (duiz. t.)						Gemidd. aantal extractie- dagen	Voorraad einde maand (duiz. tonnen)
	onder- grondse	onder- en boven- grondse	Bergen	Centrum	Charleroi	Luik	Kempen	TOTAAL		
1936-38 Maandgemiddelde	87.252	125.866	403	353	640	451	541	(2) 2.425	24,0	1.502
1946 Maandgemiddelde	93.001	132.866	297	248	448	301	604	1.898	24,6	(1) 311
1947 Maandgemiddelde	95.072	137.770	337	274	496	326	600	2.033	24,5	(1) 448
1947 Februari	97.722	138.438	310	258	480	316	590	1.954	23,5	338
Maart	99.234	141.002	360	293	519	350	678	2.198	25,3	320
April	100.083	143.080	359	294	519	355	658	2.184	24,9	294
Mei	99.490	143.270	339	280	506	342	615	2.081	23,9	291
Juni	94.521	137.313	323	280	491	319	599	2.011	24,5	296
Juli	95.116	138.277	291	250	426	303	590	1.860	22,6	302
Augustus	91.373	133.404	319	230	469	276	534	1.827	23,4	342
September	88.470	131.374	339	273	503	328	563	2.006	25,6	407
October	88.300	132.000	364	292	541	345	602	2.144	26,9	393
November	92.401	136.549	334	264	481	298	536	1.911	23,0	417
December	94.572	137.784	349	280	509	334	595	2.067	24,3	448
1948 Januari	97.753	141.731	384	313	548	341	658	2.244	25,5	460
Februari	95.465	139.585	282	227	434	208	599	1.750	20,3	457
Maart	101.260	146.640	356	307	577	359	670	2.299	25,3	500

(1) Op 31 December.

(2) Inbegrepen 32.000 ton voorkomende van het bekken van Namen. De koolmijnen, die deel uitmaakten van dit bekken, werden in 1942 verdeeld tussen de bekkens van Luik en Charleroi.

Tijdvak	COKES		BRIKETTEN		Hoog- ovens in werking (einde tijdvak)	VOORTBRENGING DER METAALNIJVERHEID (duiz. tonnen)				
	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders		Gietijzer	Ruw staal	Stukken gegoten staal	Afgewerkte staalwaren	Afgewerkte ijzerwaren
1936-38 Maandgemiddelde	451	3.831	142	855	(1) 37	261	253	6,0	198	3,8
1946 Maandgemiddelde	322	3.831	90	553	(2) 31	181	186	4,7	148	2,8
1947 Maandgemiddelde	394	4.087	113	569	(2) 37	235	235	5,3	194	2,6
1947 Februari	308	3.886	111	534	32	201	202	4,5	168	2,1
Maart	347	3.902	133	575	32	223	224	5,1	198	2,5
April	368	3.925	126	581	32	225	228	5,2	191	3,1
Mei	385	3.936	113	574	32	229	223	5,1	182	2,4
Juni	392	4.096	110	551	32	228	228	4,5	176	2,4
Juli	425	4.155	96	528	33	236	236	5,2	174	2,0
Augustus	416	4.148	79	530	32	221	222	5,1	181	1,9
September	408	4.182	95	522	33	196	204	5,3	174	2,5
October	452	4.296	116	572	34	272	276	6,8	234	2,5
November	438	4.331	112	610	38	271	262	5,9	210	3,4
December	449	4.309	145	699	37	296	289	6,4	239	2,5
1948 Januari	455	4.389	141	722	38	306	308	6,4	243	3,0
Februari	437	4.375	81	641	39	296	287	5,9	231	2,3
Maart	447	4.371	92	629	41	325	321	5,9	252	4,8

(1) Op 31 December 1938.

(2) Op 31 December.

II — DIVERSE PRODUCTIES

Bron: *Ministerte van Economische Zaken en Middenstand (Nationaal Instituut voor de Statistiek).*

56

TIJDVAK	CEMENT	KALK	KALK-STEEN	SYNTHETISCHE AMMONIAK EN DERIVATEN		SAMENGE-STEELDE MEST-STOFFEN	PAPIER		BAKSTEEN	
				(tonnen primaire stikstof)	(tonnen stikstof in de afgewerkte meststoffen)		Papier	Karton	Gewone baksteen	i/d dag-komende steen
1938 Maandgemiddelde	250.000	(1) 117.382	(1) 155.538	9.202	8.074	4.336	15.462			
1946 Maandgemiddelde	157.481	83.235	74.928				16.888			
1947 Januari	180.543	95.444	78.126	9.798	8.858	7.357	17.463	1.672	155.706	10.467
Februari	122.926	78.605	55.329	8.381	7.698	7.889	16.557	1.617	153.886	12.181
Maart	144.553	89.838	62.463	10.111	9.043	9.220	17.846	1.485	134.260	17.739
April	216.699	93.734	93.923	10.444	9.516	11.461	18.882	1.677	115.739	14.732
Mei	236.296	89.863	107.567	10.772	9.962	5.190	18.369	1.693	118.420	16.058
Juni	198.040	90.220	113.387	10.380	9.269	2.554	18.877	1.940	150.039	17.139
Juli	251.825	98.586	109.580	10.251	8.822	2.856	17.608	1.667	173.096	19.342
Augustus	239.543	105.251	97.456	9.103	9.221	2.675	16.974	1.643	190.235	14.509
September	222.027	116.840	101.226	9.092	8.517	4.608	19.230	1.742	221.629	14.968
October	270.550	125.689	104.873	11.614	10.525	5.894	21.301	2.057	217.215	15.351
November	263.530	110.248	77.649	12.028	10.988	4.577	19.466	1.845	224.082	14.766
December	262.640	117.356	71.167	12.708	11.908	5.985	20.969	2.120	214.218	15.386
1948 Januari	271.485	118.967	70.609	12.589	12.006	6.111	20.033	2.213	233.739	15.088
Februari	255.080	113.670	70.707	11.563	10.595	6.903	17.011	1.782	212.037	18.289
Maart		136.760	106.661				22.369	1.803		

(1) Maandgemiddelde 1937-1938-1939.

Bron: *Administratie der Douanen en Actijzen.*

TIJDVAK	SUIKER			BIER-BROUWERIJEN	DISTIL-LEER-DE RIJEN	LUCIFERS			VISSERIJ				
	Voortbrenging		Voorraad (ruwe en geraffineerde suiker) einde maand			In consumptie gebracht	Hoeveelheden aangegeven meel	Voort-gebrachte alcohol	Fabricage	Verbruik	Uitvoer	Verkoop van vis (2) op de vismijnen te Oostende, Blankenberge, Zeebrugge en Nieuwpoort	
	Ruwo suiker	Geraffineerde suiker										Hoeveelh.	Waarde
	(tonnen)			(tonnen)	(hectoliters)	(millioenen stuken)			(tonnen)	(duiz. fr.)			
1936-38 Maandgemidd.	17.493	17.183	120.910	20.667	(1) 16.412	35.046	4.421	1.807	2.590	2.260	7.189		
1946 Maandgemidd.	18.350	9.549	59.713	12.988	9.661	20.583	3.778	2.430	1.245	2.572	26.003		
1947 Maandgemidd.	11.114	11.881	88.008	18.172	10.745	24.463	4.350	1.621	2.693	3.390	34.584		
1947 Januari	916	8.543	166.454	16.841	7.982	27.162	4.357	1.907	2.332	2.870	35.940		
Februari	78	8.071	148.603	16.979	6.025	24.486	3.836	1.804	2.208	2.658	30.725		
Maart	69	9.279	130.733	17.914	9.230	25.625	4.462	1.077	2.802	6.270	54.771		
April	78	9.810	111.695	19.311	11.406	17.893	5.053	1.184	3.125	3.962	38.872		
Mei	21	9.461	93.310	19.428	13.324	17.239	4.137	1.348	1.905	3.946	35.225		
Juni	2	8.807	75.651	19.832	13.148	20.456	4.255	1.530	2.173	3.415	28.701		
Juli	—	11.579	55.208	19.945	12.745	21.065	4.214	1.767	1.873	3.105	26.343		
Augustus	—	10.250	38.694	10.841	15.713	29.496	2.772	1.727	2.394	2.593	22.847		
September	79	12.856	10.404	26.340	11.326	29.691	4.696	2.206	3.861	2.313	29.925		
October	38.400	15.506	35.104	12.630	10.955	32.453	4.832	1.949	3.172	2.713	37.159		
November	85.629	21.544	95.342	19.817	8.578	16.525	4.596	1.577	2.863	2.736	34.718		
December	8.090	16.862	94.901	18.180	8.472	31.464	4.988	1.376	3.609	4.105	39.769		
1948 Januari	117	14.727	84.945	22.482	9.466	31.829	3.244	1.896	803	3.349	41.776		
Februari	136	11.952	78.383	19.792	9.922	28.390	3.029	2.129	482	2.898	32.011		
Maart	78	14.739	61.745	19.460	11.730	28.773	3.948	1.907	1.926	4.943	37.708		

(1) Inbegrepen Groothertogdom Luxemburg.

(2) Excl. haring, sprot en garnalen. In 1936-1938: enkel verkoop op de mijn te Oostende

III — TEXTIELNIJVERHEID

(tonnen)

56

Bron : Ministerie van Economische Zaken en Middenstand (Nationaal Instituut voor de Statistiek).

TIJDVAK	SPINNERIJ						PRODUCTIE VAN RUWE WEEFSELS VAN GETOEW GEVALLEN (VOOR EIGEN BEKENDING, VOOR OPENBARE DIENSTEN, EN VOOR LOONORDERS)					
	vlas- garen	jute- garen	hennep- garen	katoengaren		wollen garen		vlas	jute (1)	katoen of fibraan (2)	wol (3)	rayonne
				fijn- spinnerij	kaard- spinnerij	kamwol	kaardwol					
1947 Maandgemiddelde	772	3.043	236	6.211	561	1.703	1.826	721	2.204	5.724	1.678	328
1947 April	771	3.225	231	6.628	588	1.862	1.902	805	2.344	6.215	2.126	335
Mei	747	2.774	231	5.595	553	1.744	1.620	683	2.089	5.708	1.865	326
Juni	758	2.806	270	6.192	533	1.611	1.916	811	2.119	5.766	1.850	344
Juli	684	2.696	253	5.545	553	1.258	2.076	793	2.013	5.519	1.890	299
Augustus	738	2.710	191	5.422	530	1.173	1.758	563	2.029	5.110	1.687	303
September	792	3.055	250	6.032	585	1.798	1.728	604	2.135	5.681	2.014	346
October	861	3.625	283	7.385	617	2.193	1.747	634	2.412	6.348	1.957	367
November	754	3.065	217	6.276	495	1.888	1.739	588	2.249	5.519	1.564	355
December	922	3.247	245	6.681	486	1.905	1.555	579	2.347	6.028	1.547	370
1948 Januari	833	3.326	279	6.862	486	1.963	1.535	407	2.369	5.965	1.638	427
Februari	818	3.202	264	6.535	849	1.787	1.298	506	2.210	5.494	1.663	434
Maart	1.077	3.669	235	6.794	794	1.833	1.343	511	2.536	5.790	1.796	465

(1) Incl. de jutetapijten.

(2) Incl. de katoenen dekens en tapijten, dwellen, matrastijken, stoffeerweefsels, fluweel, pantoffelstof, enz.

(3) Incl. wollen dekens en tapijten.

IV — ELECTRICHE ENERGIE

(duizenden kw.)

58

Bron : Ministerie van Energie en Brandstof.

TIJDVAK	Voortbrengst (2)			Invoer	Uitvoer	Totaal verbruikte energie + verliezen	Totaal aantal dor centrales	
	Centrales van de voortbrengersverdelers		Centrales van de industriële- zelfvoort- brengers					
	Gemeente- bedrijven 1	Priv. maat- schappijen 2						
	4 = 1+2+3			5	6	7 = 4+5-6		
1936-38 Maandgemiddelde	20.361	189.899	227.802	438.062	65.665	26.019	477.708 (1)	343
1946 Maandgemiddelde	25.642	288.202	206.428	520.272	20.269	10.158	530.383 (1)	323
1947 Maandgemiddelde	28.736	327.979	244.309	601.024	21.603	4.936	617.691 (1)	309
1947 Januari	34.972	363.289	247.311	645.572	9.920	5.968	649.524	309
Februari	31.793	337.274	210.279	579.346	9.679	4.532	584.493	309
Maart	31.132	337.113	235.815	604.060	16.283	9.103	611.240	309
April	25.881	313.675	239.611	579.187	21.037	10.698	589.506	309
Mei	22.738	295.086	252.868	570.693	18.702	6.262	583.132	309
Juni	21.915	282.407	246.094	550.416	25.541	4.986	570.971	309
Juli	20.934	294.474	243.696	559.104	22.070	3.518	577.656	309
Augustus	23.634	304.403	229.357	557.394	29.144	2.826	583.712	309
September	26.823	323.432	223.256	573.511	28.231	2.391	599.351	309
October	33.490	355.674	259.397	648.561	29.083	2.905	674.739	309
November	32.911	347.274	266.139	646.324	17.673	2.890	661.107	309
December	38.614	381.649	277.881	698.143	31.869	3.154	726.868	309
1948 Januari	37.606	377.114	288.148	702.868	(3) 34.100	(3) 6.255	(3) 730.713	309
Februari	34.166	321.514	275.586	631.268	(3) 34.571	(3) 5.020	(3) 660.817	309
Maart	32.499	346.756	294.117	663.372	(3) 26.618	(3) 4.032	(3) 695.958	309

(1) Aan het einde van het jaar.

(2) Bruto-voortbrengst aan de klemmen der generatoren verminderd met het verbruik der hulpkringen in de centrales hebbende een totaal opgesteld vermogen van meer dan 100 kw.

(3) Voorlopige cijfers.

V — GASDISTRIBUTIE (1)

(duizenden kubieke meters)

59

Bron : Ministerie van Energie en Brandstof.

TIJDVAK	GEMEENTE-REGIEBEDRIJVEN		GASVERDELINGSM AATSCHAPPIJEN		GASVOORT- BRENGENDE NIJVERHEIDS- M AATSCHAPPIJEN	Totaal
	zelfproducent (geheel of ten dele) van het gas dat zij verdelen (voortgebr. gas)	die het gas, dat zij verdelen, aankopen (aangekocht gas)	zelfproducent (geheel of ten dele) van het gas dat zij verdelen (voortgebr. gas)	die het gas, dat zij verdelen, geheel of gedeeltelijk aankopen (aangekocht gas)		
1936-38 Maandgemiddelde ..	5.733	463	1.238	38.777	13.010	53.221
1946 Maandgemiddelde	5.970	592	3.251	47.108	9.747	66.667
1947 Maandgemiddelde	6.463	624	3.156	50.648	13.884	74.775
1946 December	6.778	586	3.207	47.755	10.287	68.613
1947 Januari	6.884	628	3.231	48.064	10.537	69.344
Februari	6.524	507	3.060	43.811	9.817	63.510
Maart	7.355	588	3.472	48.773	15.334	75.522
April	6.375	629	3.241	50.240	12.788	73.272
Mei	6.271	657	3.370	52.472	14.809	77.580
Juni	5.669	634	3.143	47.763	14.095	71.304
Juli	5.517	739	3.203	49.716	14.936	74.111
Augustus	5.635	796	3.181	50.556	14.961	75.129
September	6.284	680	3.185	50.854	14.519	75.502
October	6.367	565	3.185	55.265	15.697	81.069
November	7.214	526	2.768	62.801	16.554	79.863
December	7.472	556	2.834	57.660	17.136	85.658
1948 Januari	6.893	536	2.678	56.382	17.288	83.758
Februari	6.757	492	2.749	55.486	16.024	81.508

(1) Deze statistiek betreft de verdeling van gas, verkregen door droge distillatie van steenkool. Zij omvat dus niet het soortgelijk gas, voortgebracht in de cokesfabrieken der mijn-, metaal-, chemische en andere bedrijven die het zelf verbruiken.

VERBRUIK (*)

I — VERBRUIKSINDEXCIJFERS

(Basistijdvak 1936 tot 1938 = 100)

Bron: Nationaal Instituut voor de Statistiek.

65

TIJDVAK	GROOTWARENHUIZEN												
	KLEDING					MEUBELN				HUISHOUDELIJKE ARTIKELN EN ANDERE			
	Groot- waren- huizen zonder onder- scheid van bedrij- vigheid	Grootwarenhuizen met verschillende artikelen			Groot- waren- huizen in boven- kleding arti- kelen	Groot- waren- huizen zonder onder- scheid van bedrij- vigheid	Grootwarenhuizen met verschillende artikelen			Groot- waren- huizen zonder onder- scheid van bedrij- vigheid	Grootwarenhuizen met verschillende artikelen		
		Maandelijkse omzet					Maandelijkse omzet				Maandelijkse omzet		
Min dan 5 miljoen	5 miljoen of meer	Totaal	Min dan 5 miljoen	5 miljoen of meer	Totaal	Min dan 5 miljoen	5 miljoen of meer	Totaal	Min dan 5 miljoen	5 miljoen of meer	Totaal		
1946 December	414	340	444	439	309	397	263	403	306	415	216	442	418
1947 Januari	311	339	334	333	218	343	247	352	343	266	213	273	286
Februari	273	249	292	290	201	306	216	314	306	245	149	257	245
Maart	393	305	397	391	402	437	482	432	437	304	174	321	304
April	438	333	436	429	471	429	495	423	429	297	169	314	297
Mei	428	335	439	433	408	408	309	422	408	278	174	291	278
Juni	339	278	357	352	291	338	231	352	338	251	167	261	251
Juli	345	292	368	363	272	374	277	394	374	288	182	301	288
Augustus	307	297	330	328	222	353	241	368	353	316	207	329	316
September	380	329	397	393	326	440	320	455	440	371	248	386	371
October	494	365	494	486	527	467	308	488	467	357	217	374	367
November	997	314	415	409	352	371	235	388	371	424	258	444	424
December	475	446	507	503	362	442	307	461	442	550	381	571	550
1948 Januari	355	419	377	375	257	434	334	447	434	345	223	359	345
Februari	321	262	344	339	251	428	288	447	428	311	217	344	331

TIJDVAK	GROOTWARENHUIZEN Bron: Nationaal Instituut voor de Statistiek				WINKELS MET BIJHUIZEN		COOPERATIES EN PATROONSWINKELS			
	Algemeen indexcijfer				Algemeen indexcijfer	Voedings- waren	Algemeen indexcijfer	Bakkerij	Voedings- waren	Kleding
	Groot- waren- huizen zonder onder- scheid van bedrij- vigheid	Grootwarenhuizen met verschil- lende artikelen								
		Min dan 5 miljoen	5 miljoen of meer	Totaal						
1946 December	413	247	439	423	298	319	212	89	272	369
1947 Januari	291	244	303	297	262	281	193	86	227	363
Februari	281	179	275	266	255	282	184	83	242	306
Maart	352	234	359	348	303	292	222	94	265	417
April	365	238	368	356	318	291	207	89	257	414
Mei	350	230	357	345	321	291	204	90	268	419
Juni	295	202	304	295	303	274	180	82	255	364
Juli	319	214	334	323	341	313	206	90	284	414
Augustus	316	233	333	324	321	311	224	148	294	390
September	381	277	397	386	368	376	254	155	334	456
October	422	264	428	413	346	363	285	178	328	544
November	408	268	428	413	318	318	245	158	294	393
December	510	386	536	522	402	408	290	170	408	508
1948 Januari	357	284	375	366	361	354	263	160	332	381
Februari	337	237	355	344	330	330	255	176	326	382

(*) Voor het verbruik van suiker en lucifers, zie tabel n° 56.

II — TABAKSVERBRUIK
(Productie en invoer)

TIJDVAK	Sigaren	Sigarillos	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruimtabak (tonnen)
	(millioenen stuks)			
1936-1938 Jaargemiddelde	195	593	5.161	13.166
1945 Jaargemiddelde	108	249	2.562	6.065
1946 Jaargemiddelde	124	301	6.385	10.144
1944 3 ^e kwartaal	16	39	487	954
4 ^e id.	13	38	375	977
1945 1 ^e id.	19	42	437	1.004
2 ^e id.	23	64	677	1.547
3 ^e id.	32	71	658	1.607
4 ^e id.	34	72	790	1.907
1946 1 ^e id.	31	76	1.241	2.092
2 ^e id.	31	77	1.363	1.998
3 ^e id.	32	77	1.607	2.794
4 ^e id.	30	71	2.174	3.262
1947 1 ^e id.	25	54	2.016	2.587
2 ^e id.	19	55	2.096	2.489
3 ^e id.	24	63	2.457	2.490
4 ^e id.	29	69	1.981	2.261

III — SLACHTINGEN IN DE 12 VOORNAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND

TIJDVAK	Grootvee (Ossen, stieren, koeien, varzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schapen, lammeren, geiten
1936-38 Maandgemiddelde	16.561	698	12.242	26.679	6.462
1946 Maandgemiddelde	14.248	1.189	10.406	20.657	11.380
1947 Maandgemiddelde	18.114	2.666	10.115	22.350	7.046
1947 Januari	13.985	1.786	6.092	29.934	12.034
Februari	11.226	1.151	8.391	26.216	5.316
Maart	11.982	1.557	12.595	34.205	4.080
April	13.361	1.114	14.054	27.596	5.907
Mei	12.732	1.899	8.653	18.781	3.401
Juni	7.724	3.527	7.034	15.518	3.147
Juli	16.743	3.583	11.271	21.039	2.947
Augustus	20.738	2.119	11.050	22.239	2.232
September	30.333	2.367	13.884	23.884	6.827
October	29.258	3.624	10.008	16.940	14.689
November	23.646	3.989	7.954	12.977	13.346
December	25.642	5.279	9.911	17.875	15.642
1948 Januari	18.953	4.548	9.191	16.521	8.463
Februari	16.990	3.235	12.657	30.897	3.495
Maart	18.410	2.643	17.814	37.445	2.842

VERVOER

I — BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGISCHE SPOORWEGEN

a) Bedrijfsontvangsten en -uitgaven

(millioenen franken)

TIJDVAK	ONTVANGSTEN						UITGAVEN	Tussen- komst van de Staat (3)	Netto uitgaven	Overschot der netto uitgaven op de globale ontvang- sten	Uitbating- coëfficiënt
	Reizigers en bagage	Goederen	Diversen	Totaal	Tussen- komst van de Staat (2)	Algemeen totaal					
1938 Maandgemidd. (1)	73,8	146,6	5,2	225,6	—	225,6	238,9	—	238,9	— 13,3	105,9
1946 Maandgemiddelde	213,0	339,2	20,8	573,1	40,1	613,2	709,2	13,2	696,0	— 82,8	113,5
1947 Maandgemiddelde	202,3	400,5	25,5	628,3	66,9	695,2	801,6	52,6	749,0	— 53,8	107,7
1946 December	186,0	338,4	52,0	576,4	66,2	642,6	786,9	23,0	763,9	— 121,3	118,9
1947 Januari	177,0	358,2	27,3	562,5	60,3	622,9	754,0	31,2	722,8	— 99,9	116,0
Februari	149,4	345,9	27,0	522,3	56,0	578,3	735,5	31,6	703,9	— 125,5	121,7
Maart	201,8	420,7	21,9	644,4	70,1	714,5	767,0	42,0	725,0	— 10,4	101,5
April	160,7	436,8	51,7	649,2	66,5	715,7	793,5	55,0	738,5	— 22,8	103,2
Mei	203,8	387,7	26,0	617,5	65,4	682,9	766,7	54,5	712,2	— 29,3	104,3
Juni	216,5	365,1	15,4	597,0	65,0	662,0	758,9	51,2	707,7	— 45,6	102,1
Juli	260,2	375,9	17,5	653,6	69,7	723,3	819,6	53,3	766,3	— 43,0	105,9
Augustus	284,9	369,4	21,6	675,9	71,4	747,3	796,6	58,2	738,4	+ 8,9	98,8
September	239,1	419,0	24,6	682,7	72,7	755,4	811,1	56,6	754,5	+ 0,8	99,9
October	191,6	459,1	22,8	673,5	72,3	745,8	824,4	61,3	763,1	— 17,3	102,3
November	159,6	419,7	18,9	598,2	63,4	661,6	809,5	62,8	746,7	— 85,1	112,9
December	183,1	448,5	31,7	663,3	70,0	733,7	982,8	73,8	909,0	— 175,2	123,9
1948 Januari	184,7	446,5	43,1	674,3	41,7	716,0	878,6	75,3	803,3	— 87,3	112,2
Februari	168,5	403,4	30,6	602,5	41,7	644,2	859,2	67,7	791,5	— 147,3	122,9

(1) Nord-Belge inbegrepen.

(2) Tussenkost van den Staat ten belope van de vermindering der ontvangsten voortspruitende uit de verlaging met 10 pCt. der tarieven op 20 Mei 1946.

(3) Tussenkost van den Staat in de verhoging van den prijs der brandstoffen op 1 Juli 1946.

(vervolg)

TIJDVAK	b) Aantal wagens aan de nijverheid geleverd (1)				c) Transportstatistiek (2) 1° Algemeen spoorverkeer						
	A	B	C	A + C	REIZIGERS		ZWARE GOEDEREN				
					Aantal (duizenden)	Reizigers- km. (miljoen.)	Vervoerde tonnen (duizenden)	Ton-km. (miljoenen)			Totaal
							Belgisch binnel. vervoer	Internat. vervoer	Doorvoer		
1938 Maandgem. (3)	388.982	114.745	90.665	479.647	16.004	511	5.250	186	154	88	428
1946 Maandgemidd.	268.049	85.279	38.064	306.113	18.748	571	4.255	214	119	58	391
1947 Maandgemidd.	324.103	104.891	41.401	365.505	19.367	611	5.004	224	172	92	489
1946 December ...	269.371	86.061	39.641	309.012	19.204	572	4.249	200	131	68	399
1947 Januari	292.076	98.571	37.504	329.580	19.796	579	4.557	210	143	86	439
Februari	270.074	96.582	36.589	306.663	17.483	520	4.212	197	141	89	427
Maart	316.358	114.635	45.606	361.964	19.202	571	5.027	230	174	105	509
April	327.786	108.624	43.584	371.370	19.670	605	5.192	239	161	96	486
Mei	320.556	105.746	35.424	355.980	18.906	605	4.894	231	152	69	452
Juni	320.424	105.060	39.256	359.680	19.439	624	4.868	225	164	65	455
Juli	313.351	97.378	42.713	356.064	18.956	671	4.727	219	173	62	454
Augustus	321.896	98.215	38.429	360.325	19.019	714	4.830	204	194	85	483
September	343.702	107.630	40.862	384.564	21.135	679	5.149	235	179	111	525
October	379.504	113.139	49.641	429.145	20.533	619	5.841	255	204	121	580
November	331.709	98.706	43.167	374.876	18.647	569	5.330	224	188	106	518
December	351.805	114.408	44.592	396.397	19.616	584	5.432	221	194	113	528
1948 Januari	346.022	114.381	38.677	384.699	19.536	569	5.580	232	228	97	557
Februari	293.588	87.565	35.441	329.029	18.337	546	4.746	203	186	78	467

A. — Aantal wagens aan de nijverheid afgeleverd en belast bij het vertrek aan de Belgische stations (incl. deze voor het vervoer van kolen, cokes en briketten).

B. — Aantal wagens meer speciaal voor het vervoer van kolen, cokes en briketten afgeleverd.

C. — Aantal geladen wagens komend van vreemde netten en bestemd, hetzij voor stations van het net van de Maatschappij, hetzij voor stations van andere netten.

(1) Spoorwagens van de Nationale Maatschappij en van particulieren.

(2) Militair vervoer niet inbegrepen.

(3) Nord-Belge inbegrepen.

c) Transportstatistiek (1)

2° Vervoer der voornaamste zware goederen

A — Gezamenlijk verkeer

TIJDVAK	Ton.-kilom. (miljoenen)	(duizenden tonnen)										
		Totaal	Landbouw- en voedingsproducten	Brandstoffen	Ertsen	Metaalwaren	Bouwmaterialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbedrijven zand, kiezel en aarde	Textiel, leerlooier-, kleding	Chemische en artsenuijkundige producten	Nijverheidsvetten en -oliën, petroleum, teer	Diversen
1938 Maandgemiddelde (2) ...	429	4.169	405	2.540	472	516	559	934	64	225	77	377
1946 Maandgemiddelde	391	4.252	324	1.702	345	342	455	468	56	196	56	308
1947 Maandgemiddelde	489	5.004	297	1.915	425	474	478	599	58	255	91	411
1946 December	399	4.249	362	1.652	322	380	418	433	44	235	68	335
1947 Januari	439	4.557	204	1.859	388	431	429	424	58	278	94	392
Februari	427	4.213	201	1.806	362	416	389	272	74	277	78	338
Maart	509	5.027	244	2.176	418	487	415	425	66	313	103	380
April	496	5.192	231	2.057	393	481	493	685	59	271	103	419
Mei	452	4.893	172	1.895	407	449	522	710	51	214	78	397
Juni	455	4.862	155	1.865	384	493	508	716	45	223	71	402
Juli	454	4.727	192	1.731	410	406	512	734	41	206	78	419
Augustus	483	4.830	205	1.782	505	473	487	588	83	231	82	396
September	525	5.149	291	1.946	449	465	503	706	89	235	90	395
October	580	5.841	639	2.004	506	550	544	689	56	262	108	483
November	518	5.330	714	1.802	454	481	455	591	40	260	102	431
December	528	5.432	315	2.053	427	569	478	649	54	290	115	482
1948 Januari	557	5.580	222	2.002	789	537	490	584	52	277	112	515
Februari	467	4.746	170	1.605	549	547	472	499	46	279	99	480

(1) Militair vervoer niet inbegrepen.

(2) Nord-Belge inbegrepen.

BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGISCHE SPOORWEGEN (einde)

B — Belgisch binnenlands verkeer

TIJDVAK	Totaal	Landbouw- en voedingsproducten	Brandstoffen	Ertsen	Metaalwaren	Bouwmaterialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbedrijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leer-, looier-, kleding	Chemische en artsennij-kundige producten	Nijverheids- votten en -oliën, petro- leum, teer	Diversen	II
												Nationale Maatsch. van Buurt- spoorweg.
												Vervoerde ton- kilom. (duizenden)
(duizenden tonnen)												
1938 Maandgemiddelde (1) ...	3.250	231	1.523	10	130	312	673	12	85	26	248	5.858
1946 Maandgemiddelde	3.138	244	1.459	31	205	382	375	22	135	29	256	5.894
1947 Maandgemiddelde	3.196	163	1.522	13	227	339	433	16	137	27	318	4.565
1946 December	2.906	228	1.422	7	213	304	307	14	119	18	274	4.360
1947 Januari	3.016	191	1.565	14	216	304	312	12	165	21	306	3.664
Februari	2.657	84	1.471	11	198	256	181	14	162	20	260	3.074
Maart	3.132	111	1.692	14	235	285	295	12	169	25	294	4.052
April	3.442	100	1.695	21	239	366	495	11	156	24	335	4.885
Mei	3.312	82	1.614	15	225	382	515	12	127	28	312	4.395
Juni	3.211	70	1.557	14	233	361	525	10	116	29	296	4.411
Juli	3.130	92	1.425	14	206	387	526	12	110	29	329	4.598
Augustus	2.925	100	1.344	9	199	344	435	41	127	24	302	4.355
September	3.226	184	1.467	11	201	369	517	28	123	28	298	4.842
October	3.679	435	1.522	10	268	391	510	13	125	33	372	6.587
November	3.357	481	1.388	11	230	317	434	9	120	29	338	6.262
December	3.263	124	1.526	12	269	312	458	11	143	32	376	3.854
1948 Januari	3.394	96	1.659	15	268	337	416	10	151	36	406	3.826
Februari	2.968	71	1.313	10	262	329	399	9	155	31	389	3.541

(1) Nord-Belge inbegrepen, wat de N.M.B.S. betreft.

III — HAVENVERKEER

a) Haven van Antwerpen

Bronnen: Havendienst der stad Antwerpen en Bulletin over de handel met de vreemde landen.

TIJDVAK	ZEEVAART						BINNENVAART					
	IN			UIT			IN			UIT		
	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tonnen)	Goederen (duizenden metrieke tonnen)	Aantal schepen geladen	Aantal schepen iedig (op ballast)	Goederen (duizenden metrieke tonnen)	Aantal schepen	Laad- vermogen (duizen- den m3)	Goederen (duizen- den metrieke tonnen)	Aantal schepen	Laad- vermogen (duizen- den m3)	Goederen (duizen- den metrieke tonnen)
1936-1938 Maandgem.	988	2.008	1.072	837	151	1.072	3.917	1.317	417	3.762	1.268	366
1946 Maandg.	440	938	743	283	152	242	2.242	782	247	2.200	774	411
1947 Maandg.	668	1.688	1.331	485	182	570	2.823	1.016	280	2.763	989	626
1947 Februari	503	1.269	962	366	133	406	384	163	10	515	215	162
Maart	611	1.538	1.053	466	163	547	2.207	803	237	2.204	814	551
April	642	1.529	1.263	515	137	523	2.930	1.107	358	2.928	1.102	701
Mei	729	1.715	1.438	551	173	833	2.965	1.146	342	2.949	1.150	788
Juni	716	1.758	1.451	530	183	685	3.242	1.220	324	3.085	1.160	797
Juli	600	1.476	1.312	399	147	619	2.794	1.013	313	2.520	930	334
Aug.	815	2.114	1.588	638	217	427	3.435	1.096	290	3.024	1.211	816
Septemb.	662	1.675	1.349	491	176	652	3.212	1.034	300	3.331	1.153	706
October	767	2.033	1.482	548	208	622	3.330	1.180	292	3.285	1.091	678
Nov.	731	1.910	1.512	508	221	510	3.373	1.184	299	3.071	1.048	679
Dec.	815	2.208	1.643	529	285	456	3.615	1.351	365	3.494	1.248	816
1948 Januari	676	1.724	1.845	517	203	596	2.886	1.028	252	2.859	1.065	697
Februari	645	1.604	1.273	483	163	629	2.731	1.160	340	2.665	976	637

b) Haven van Gent

Bronnen: Havendienst van Gent en Bulletin over de handel met de vreemde landen.

TIJDVAK	ZEEVAART						BINNENVAART	
	IN			UIT			GOEDEREN (duizenden metrieke tonnen)	
	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tonnen)	Goederen (duizenden metrieke tonnen)	Aantal schepen	Tonnenmaat (duizenden register-tonnen)	Goederen (duizenden metrieke tonnen)	Gelost	Geladen
1936-1938 Maandgem.	169	177	208	170	178	92	174	152
1946 Maandgemiddeld.	62	76	98	60	71	19	59	11
1947 Maandgemiddeld.	92	134	162	92	134	61	67	30
1947 Februari	54	81	66	54	74	73	2	13
Maart	74	94	123	67	83	34	14	7
April	76	108	132	80	104	50	61	16
Mei	73	100	116	79	121	76	99	38
Juni	90	123	116	87	113	68	90	52
Juli	111	178	189	96	151	87	94	36
Augustus	99	130	191	111	159	87	69	47
September	82	122	183	82	116	70	104	35
October	117	190	243	114	178	63	107	35
November	116	194	267	110	202	37	65	29
December	137	191	215	149	206	50	80	41
1948 Januari	96	166	360	102	176	70	20	42
Februari	128	193	217	119	183	33		

IV — ALGEMENE BEWEGING DER BINNENSCHIEPVAART

Bron: Nationaal Instituut voor de Statistiek.

TIJDVAK	Geladen schepen														
	Aantal					Duizenden metrische tonnen					Millioenen ton.-km.				
	Binnen- verkeer	Invoer	Uitvoer	Door- voer	Gehele verkeer	Binnen- verkeer	Invoer	Uitvoer	Door- voer	Gehele verkeer	Binnen- verkeer	Invoer	Uitvoer	Door- voer	Gehele verkeer
1946 Maandgemiddelde.....	4.482	938	813	128	6.361	990	338	231	34	1.593	106,1	17,3	18,6	4,4	146,4
1947 Maandgemiddelde.....	4.769	1.203	1.213	207	7.382	1.106	396	377	54	1.933	112,5	20,4	28,5	6,9	168,3
1947 Januari	4.063	589	646	105	5.403	962	183	194	30	1.369	98,3	10,4	14,2	3,9	126,8
Februari	722	139	105	21	987	181	60	32	5	278	12,8	2,7	1,8	0,5	17,8
Maart	3.815	521	805	151	5.292	885	188	291	35	1.399	90,2	9,5	17,8	3,7	121,2
April	5.134	1.104	1.205	352	7.795	1.173	398	405	100	2.076	124,9	21,4	29,9	12,9	189,1
Mei	5.233	1.219	1.435	270	8.157	1.226	498	487	82	2.293	128,0	25,8	34,4	10,8	199,0
Juni	5.404	1.300	1.510	189	8.403	1.261	517	543	55	2.376	129,4	25,9	36,3	7,0	198,6
Juli	4.973	1.393	1.234	253	7.853	1.129	505	419	80	2.133	112,2	23,9	31,3	10,4	177,8
Augustus	5.557	1.539	1.561	174	8.831	1.283	479	466	48	2.276	132,6	25,3	34,0	6,1	198,0
September	5.344	1.766	1.508	151	8.769	1.236	486	409	38	2.169	123,3	24,0	35,7	5,1	188,1
October	5.710	1.738	1.520	250	9.268	1.355	477	373	46	2.251	138,6	25,8	38,0	6,4	208,8
November	5.442	1.627	1.465	274	8.808	1.261	462	432	57	2.212	126,7	24,6	35,5	7,9	194,7
December	5.715	1.454	1.564	287	9.020	1.323	504	476	66	2.369	132,5	25,3	33,5	8,7	200,0
1948 Januari	4.625	796	1.400	194	7.015	1.124	299	473	42	1.937	115,3	13,1	32,5	4,6	165,5
Februari	4.263	950	1.346	200	6.759	1.023	348	465	51	1.887	108,2	17,4	30,2	7,0	162,8

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE MET DE OVERIGE LANDEN

N. B. — Daar de gegevens van deze statistiek uitsluitend werden ontleend aan de douanefinanciën ondertekend door in- en uitvoerders, kon geen rekening gehouden worden met deze transacties die, in verband met de omstandigheden, door het Bestuur der Douanen niet konden worden opgenomen.

SAMENVATTING NAAR DE VIJF GROEPEN DER ALGEMENE NOMENCLATUUR AANGENOMEN DOOR DE OVEREENKOMST VAN BRUSSEL VAN 31 DECEMBER 1913

TIJDVAK	GEWICHT (duizenden tonnen)					WAARDE (millioenen franken)					GEMID- DELDE PRIJS PER TON (franken)	INVVOER (+) OF UITVOER (-) VAN DE HANDELSBALANS (millioenen franken)	VERHOUDING VAN UITVOER TOT INVVOER IN PCT.	
	Levende dieren	Voe- dings- middelen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Totaal	Levende dieren	Voe- dings- middelen en dranken	Ruwe of enkel toebe- reide stoffen	Fabri- katen	Onbew. goud en zilver, gouden en zilve- ren munt				Totaal
<i>INVVOER</i>														
1936-38 Maandgem.	1,0	331,5	2.473,8	62,1	2.868,4	3,1	407,9	1.112,4	459,6	35,7	2.018,6	704		
1946 Maandgemidd.	0,7	206,6	1.381,9	55,2	1.644,4	6,3	1.016,5	1.789,1	1.538,9	29,3	4.380,1	2.664		
1947 Maandgemidd.	4,5	252,1	1.989,9	71,4	2.317,9	47,3	1.596,7	2.856,6	2.521,6	51,2	7.072,3	3.081		
1947 Maart	1,4	192,6	1.544,5	49,8	1.788,3	15,2	1.222,0	2.593,6	2.139,6	69,8	6.040,2	3.378		
April	1,8	260,1	1.932,8	65,8	2.260,5	16,6	1.118,0	2.862,8	2.518,2	68,9	6.582,5	2.912		
Mei	3,6	205,4	2.217,4	69,5	2.495,9	31,8	1.008,2	2.670,6	2.473,0	63,0	6.246,6	2.503		
Juni	3,2	239,8	2.111,9	69,7	2.415,6	37,4	1.193,9	2.671,8	2.375,4	89,1	6.367,6	2.636		
Juli	3,9	200,7	2.145,9	66,1	2.406,6	40,9	1.138,6	2.881,3	2.012,4	10,7	6.083,9	2.528		
Augustus	5,8	276,0	2.250,7	73,5	2.606,0	68,4	1.479,5	2.975,6	2.613,3	63,3	7.190,1	2.759		
September	7,5	201,5	2.163,5	78,5	2.441,1	86,3	1.325,5	2.738,5	2.633,7	81,4	6.865,5	2.812		
October	9,4	340,7	2.395,2	78,5	2.823,8	105,8	2.417,5	3.311,0	2.887,9	19,1	8.741,3	3.096		
November	8,1	351,9	2.208,9	78,5	2.647,4	86,1	2.911,1	3.063,5	2.735,5	48,4	8.844,6	3.341		
December	5,5	378,1	2.315,9	104,3	2.803,8	67,1	2.738,0	3.845,9	4.009,6	44,1	10.694,7	3.814		
1948 Januari	3,4	265,0	2.240,0	80,9	2.589,4	36,4	1.646,1	3.597,4	2.103,3	18,8	7.402,0	2.859		
Februari	1,8	234,8	2.006,5	83,7	2.326,8	17,7	1.516,0	2.977,5	1.897,6	43,8	6.452,6	2.773		
Maart	0,9	339,0	2.318,9	108,4	2.767,3	10,6	2.143,0	3.567,8	2.507,8	33,3	8.262,5	2.986		
<i>UITVOER</i>														
1936-38 Maandgem.	0,5	54,4	1.447,0	410,5	1.912,4	5,6	99,4	831,0	902,1	21,1	1.859,2	972	-159,4	92,1
1946 Maandgemidd.	0,2	13,9	412,6	192,8	619,5	9,1	73,6	866,9	1.517,1	4,5	2.471,2	3.989	-1908,9	56,4
1947 Maandgemidd.	0,5	21,1	745,1	301,3	1.068,0	25,1	146,4	1.688,6	3.242,9	12,3	5.115,3	4.824	-1962,8	74,1
1947 Maart	0,7	5,9	608,3	289,8	904,7	45,3	85,2	1.405,2	3.270,2	24,6	4.830,5	5.339	-1280,0	80,0
April	0,2	8,9	772,0	319,3	1.100,4	14,8	97,1	1.804,9	3.408,2	15,7	5.340,8	4.853	-1241,7	81,1
Mei	0,8	24,9	839,7	318,7	1.184,1	28,3	113,3	1.904,3	3.382,5	1,8	5.430,2	4.586	-816,4	86,9
Juni	0,2	11,2	817,0	344,9	1.173,3	7,3	90,7	1.957,0	3.716,8	16,0	5.788,8	4.932	-580,8	90,9
Juli	0,1	24,7	950,3	387,7	1.342,8	1,8	141,1	1.834,5	3.794,3	3,0	5.774,7	4.300	-309,2	94,9
Augustus	1,2	42,3	723,9	229,3	996,8	43,3	224,6	1.421,5	2.187,5	13,0	3.889,9	3.902	-3300,2	54,1
September	1,1	20,8	911,1	342,3	1.275,3	37,0	136,4	2.127,4	3.841,4	2,9	6.145,1	4.819	-720,4	89,5
October	0,1	31,0	894,5	380,8	1.306,4	11,7	167,7	2.133,5	4.002,8	18,0	6.333,7	4.848	-2407,6	72,5
November	0,1	30,3	761,9	322,5	1.114,8	11,3	206,2	1.660,5	3.565,1	9,3	5.452,6	4.891	-3392,0	61,6
December	0,3	28,6	783,6	308,8	1.121,3	25,9	217,9	1.793,9	3.524,1	5,6	5.667,4	4.965	-5127,3	62,1
1948 Januari	0,1	23,4	804,3	402,2	1.230,0	3,2	188,7	1.753,1	4.297,9	5,0	6.197,9	5.039	-1204,1	83,7
Februari	—	28,8	672,1	355,0	1.055,9	3,6	129,4	1.471,1	3.534,8	22,0	5.160,9	4.887	-1291,7	79,9
Maart	0,1	39,6	707,5	411,9	1.169,2	2,6	191,6	1.648,5	3.876,7	28,9	5.748,2	4.959	-2514,3	69,5

WERKLOOSHEID

81

I — GEHELE EN GEDEELTELIJKE WERKLOOSHEID

Bron: *Steunfonds voor Werklozen.*

MAAND	AANTAL GECONTROLEERDE WERKLOZEN						DUIZENDEN VERLOREN WERKDAGEN		
	INGESCHREVEN WERKLOZEN			DAGGEMIDDELDEN			geheel werklozen	gedeeltelijk werklozen	Totaal
	geheel werklozen	gedeeltelijk werklozen	Totaal	geheel werklozen	gedeeltelijk werklozen	Totaal			
1946 December	54.360	137.196	191.556	36.986	43.756	80.742	1.036	1.226	2.262
1947 Januari	54.254	122.785	177.039	40.364	49.877	90.241	969	1.197	2.166
Februari	53.387	147.991	201.378	43.786	87.193	130.979	1.048	2.089	3.137
Maart	61.139	140.824	201.963	42.991	50.658	93.649	1.277	1.516	2.793
April	43.441	44.253	87.694	32.449	18.705	51.154	715	406	1.121
Mei	38.983	40.314	79.297	28.872	16.297	45.169	636	358	994
Juni	40.440	56.580	97.020	26.465	19.794	46.259	794	590	1.384
Juli	40.007	93.320	133.327	28.543	26.361	54.904	655	625	1.280
Augustus	43.249	86.741	129.990	27.891	20.846	48.737	809	660	1.469
September	43.463	41.840	85.323	29.963	15.513	45.476	720	367	1.087
October	44.358	50.614	94.972	30.913	16.829	47.742	707	380	1.087
November	63.497	89.310	152.807	39.984	21.124	61.108	1.163	617	1.780
December	77.815	135.667	213.482	57.079	40.192	97.271	1.260	892	2.152
1948 Januari	89.066	91.643	180.709	68.328	36.962	105.290	1.639	882	2.521
Februari	96.357	213.028	309.385	71.854	63.870	135.724	2.150	1.930	4.080

II — INDELING DER GECONTROLEERDE WERKLOZEN PER PROVINCIE

Bron: *Steunfonds voor Werklozen.*

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal werkdagen	Het Rijk	Antwerpen	Brabant	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Henegouwen	Luik	Limburg	Luxemburg	Namen
	van	tot											

Daggemiddelde per maand

1946 December	—	—	28	80.742	25.870	7.046	19.455	17.452	5.395	2.431	1.531	722	840
1947 Januari	—	—	24	90.241	27.026	8.764	19.889	19.907	5.777	3.512	2.297	1.629	1.440
Februari	—	—	24	130.979	36.988	13.770	28.228	28.936	9.129	5.670	3.717	2.071	2.527
Maart	—	—	30	93.649	29.375	10.119	15.539	20.632	6.502	3.681	2.435	2.435	1.290
April	—	—	22	51.154	19.858	5.261	8.999	11.405	2.849	1.474	900	108	300
Mei	—	—	22	45.169	17.816	4.451	7.458	10.557	2.578	1.261	780	49	219
Juni	—	—	30	46.259	19.343	4.518	6.697	10.688	2.635	1.480	632	37	229
Juli	—	—	23	54.904	18.331	5.612	8.008	12.498	6.347	2.933	754	38	333
Augustus	—	—	29	48.737	15.283	5.392	8.482	12.214	3.862	2.404	736	50	314
September	—	—	24	45.476	14.864	5.637	8.337	11.757	2.112	1.833	610	59	287
October	—	—	23	47.742	17.829	5.773	8.379	10.863	2.090	1.809	638	87	274
November	—	—	29	61.108	19.293	8.162	11.782	13.624	3.279	2.841	1.027	679	521
December	—	—	22	97.271	25.477	13.569	19.218	23.349	6.206	5.200	1.817	1.298	1.137
1948 Januari	—	—	24	105.290	27.864	16.470	18.797	25.607	5.818	5.424	2.135	1.583	1.592
Februari	—	—	30	135.724	33.014	19.446	29.822	30.920	9.586	6.252	2.931	1.581	2.172

Daggemiddelde der week

1948 Januari	4	10	6	105.057	27.062	16.015	19.245	25.192	6.677	5.667	2.079	1.657	1.463
	11	17	6	105.865	28.056	16.210	18.804	25.660	6.644	5.743	2.135	1.524	1.689
	18	24	6	105.441	27.854	16.652	18.802	25.633	5.490	5.420	2.193	1.694	1.703
	25	31	6	104.799	28.486	17.005	18.338	25.943	5.057	4.869	2.134	1.457	1.510
Februari	1	7	6	104.945	29.461	16.883	18.581	25.902	4.906	4.678	2.049	1.035	1.450
	8	14	6	114.204	31.146	16.996	18.713	28.738	8.781	5.278	2.089	920	1.543
	15	21	6	166.979	32.246	19.438	53.806	32.775	15.832	6.197	2.849	1.577	2.259
	22	28	6	174.008	39.002	25.606	37.437	38.453	12.200	9.644	4.605	3.070	3.991
	29	6	6	118.487	33.213	18.309	20.575	28.734	6.210	5.466	3.062	1.298	1.620

III — INDELING DER INGESCHREVEN GEHEEL WERKLOZEN NAAR BEROEPSGROEP

(aantal werklozen op het einde der maand)

Bron : Steunfonds voor Werklozen.

— 175 —

LIJDVAK	IJzer en staal	Metaalbewerking	Textiel (voortbrenging)	Kleding	Hout	Chemie	Glas	Aardewerk	Leder	Papier	Bouwnijverheid	Steen	Graphische bedrijven	Diamant	Tabak	Voeding	Landbouw	Bos, jacht	Visvangst	Hotels, spijshuizen	Vervoer	Handel	Bedienden	Ongeschoolden	Leerjongens	Allerlei	TOTAAL
1947 Januari ...	36	2.187	1.519	636	1.526	61	76	1.352	416	115	3.558	208	131	3.013	—	1.591	1.645	351	1.202	2.492	463	1.576	13.484	1.108	1.303	40.049	
Februari ..	46	2.394	1.564	695	2.091	64	83	1.402	540	121	4.088	237	150	3.944	—	1.614	1.876	353	1.274	2.601	479	1.547	14.578	1.518	1.467	44.726	
Maart ...	40	2.149	1.483	603	1.808	106	76	1.017	480	118	2.354	202	136	4.008	—	1.652	1.420	314	1.283	2.488	552	1.542	12.873	1.445	1.653	39.802	
April	35	1.800	1.349	522	1.581	48	66	347	431	102	1.511	154	121	3.238	514	958	1.026	62	252	1.198	2.192	523	1.529	10.772	1.030	1.606	32.967
Mei	26	1.546	1.228	476	1.521	49	43	241	377	81	1.087	133	116	3.151	462	813	575	74	314	1.057	2.070	484	1.479	9.245	764	1.512	28.924
Juni	25	1.469	1.239	690	1.525	56	43	222	544	73	1.182	128	152	2.695	442	777	855	72	340	985	1.915	510	1.624	8.851	949	1.432	28.795
Juli	21	1.607	1.269	983	1.695	70	47	155	832	96	1.365	112	151	2.092	456	786	755	63	206	904	1.953	539	1.697	9.257	1.132	1.467	29.710
Augustus .	23	1.679	1.347	1.086	1.533	63	43	169	634	100	1.450	150	161	1.364	434	872	729	84	199	1.145	1.998	590	1.879	9.423	1.396	1.597	30.148
September.	30	1.586	1.475	884	1.468	56	56	427	518	86	1.755	130	146	973	396	918	1.115	106	226	1.501	2.128	597	1.896	9.857	1.618	1.753	31.685
October ..	30	1.596	1.375	800	1.476	52	75	1.423	492	87	1.787	129	156	740	425	823	621	101	227	1.814	2.112	2.580	10.094	1.745	1.566	32.326	
November.	26	2.253	1.985	1.498	2.241	76	87	1.474	667	73	4.296	173	190	740	410	1.039	2.474	177	194	2.034	2.597	2.857	14.732	2.874	1.886	47.053	
December .	56	3.026	2.618	2.425	3.107	124	109	1.861	1.051	85	6.704	256	225	830	457	1.348	3.440	198	178	2.055	3.126	2.925	17.606	8.717	1.886	62.527	
1948 Januari ...	40	4.321	3.371	3.538	3.849	191	155	2.126	1.439	127	8.545	296	290	780	526	1.912	4.222	245	236	2.186	3.755	3.627	23.788	2.092	1.886	71.657	
Februari ..	51	4.794	3.499	2.551	3.702	194	197	2.137	1.258	145	7.949	273	291	1.501	541	2.111	4.170	200	203	2.252	4.058	3.977	25.496	2.200	1.886	73.755	
Maart	55	4.347	3.479	1.809	3.014	156	201	1.594	1.073	138	5.262	232	308	1.630	591	1.900	3.385	189	248	1.989	3.809	3.908	23.371	1.929	1.886	64.617	

BANKSTATISTIEKEN
I — BELGIE EN BELGISCH-CONGO
WEEKSTATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
(miljoenen franken)
ACTIVA

	5-2-1948	12-2-1948	19-2-1948	26-2-1948	4-3-1948	11-3-1948	18-3-1948	24-3-1948
Goudvoorraad	15.486	15.053	15.150	14.855	14.931	14.969	15.489	15.403
Onbeschikbaar goudsaldo na herwaarde- ring van de goudvoorraad (Besluitwet n° 5 van 1-5-1944)	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493
<i>Totaal van de goudvoorraad</i>	25.979	25.546	25.643	25.348	25.424	25.462	25.982	25.896
Buitenlandse devlezen { op zicht	2.605	3.159	3.330	2.632	2.902	2.809	3.802	4.041
{ op termijn	10.084	9.648	9.607	9.883	9.977	9.513	9.146	8.737
Te ontvangen devlezen	19	12	12	12	12	13	13	13
Vorderingen in Belgische franken in het buitenland	379	376	402	405	373	379	345	330
Handelspapier	3.896	3.925	3.605	3.877	3.568	3.374	2.941	2.767
Papier op België { Uitgegeven door instel- lingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaar- borgd zijn	4.258	4.084	3.414	3.217	3.133	3.121	2.915	3.104
{ Overheidseffecten	5	9	9	214	213	218	218	218
Voorschotten op overheidsfondsen	804	605	558	563	1.016	986	1.009	1.017
Deel- en pasmunt	721	732	727	673	526	476	439	415
Tegoeed op de Dienst der Postchecks ..	4	2	2	1	1	1	6	2
Deelneming in het Internationaal Munt- fonds : Voorschotten aan { voor cessie van goud... de Staat { in Belgische franken ...	550 986	550 986	550 986	550 986	550 986	550 986	550 986	550 986
Voorschot in Luxemburgse franken aan het Groothertogdom Luxemburg	44	44	44	44	44	44	44	44
Vorderingen op de Staat : Voorschotten aan de Schatkist : Certificaten «A» (eigen rekening en Dienst voor Onderlinge Hulp)	48.914	48.963	48.863	48.943	48.723	48.868	48.018	47.708
Certificaten «C» (soldij der Geall. Legers)	1.032	1.032	1.032	1.032	1.032	1.032	1.032	1.032
Andere vorderingen op de Staat	1.056	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050
Overheidsfondsen	637	637	637	637	637	637	637	637
Gebouwen, materieel en meubelen	146	146	146	146	146	146	146	146
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	282	282	282	282	282	282	282	282
Debiteuren wegens termijnverkoop van devlezen en goud	1.405	1.418	1.505	1.606	1.673	1.512	1.690	1.537
Diversen	79	84	90	97	107	110	118	121
Emissiebank te Brussel	103.879 64.597	103.290 64.597	102.494 64.597	102.198 64.597	103.474 64.597	103.108 64.597	101.369 64.597	101.293 64.597
	168.476	167.887	167.091	166.795	168.071	167.705	165.966	165.890

PASSIVA

	5-2-1948	12-2-1948	19-2-1948	26-2-1948	4-3-1948	11-3-1948	18-3-1948	24-3-1948
Bankbiljetten in omloop	80.790	80.163	79.243	79.140	79.846	78.735	77.794	77.442
Rekening-courantsaldi : van de Schatkist	3	1	4	5	5	6	6	2
Internationaal Muntfonds Rekening Belgische franken	1.050	1.050	992	993	992	993	993	993
Rekening Luxemburgse franken	44	44	44	44	44	44	44	44
Banken in het buitenland	2.600	2.949	2.896	2.446	2.670	3.323	2.637	2.669
van anderen	2.077	1.762	1.893	2.034	2.308	2.547	2.265	2.580
<i>Totaal der verbintenissen op zicht</i> ..	86.564	85.966	85.072	84.662	85.865	85.648	83.739	83.720
Tijdelijk onbeschikbare rekeningen	55	54	54	54	53	52	51	50
Te leveren devlezen en goud	1.462	1.474	1.569	1.670	1.737	1.579	1.756	1.697
Schatkist : Onbeschikbare rekening wegens herwaarding (besluitwet n° 5 van 1-5-1944) ..	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493
Pensioenkas van het Personeel	282	282	282	282	282	282	282	282
Crediteuren wegens termijn aankopen van devlezen	19	12	12	12	12	13	13	13
Uitgestelde inventarisoperatiën en diver- sen	936	942	946	960	967	977	972	977
Kapitaal	200	200	200	200	200	200	200	200
Reserves en afschrijvingsrekeningen	437	437	437	437	437	437	437	437
100.448	99.860	99.065	98.770	100.046	99.681	97.943	97.869	
Besluitwet van 6 October 1944 : Oude biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten	499	498	497	496	496	495	494	492
Schatkist { Voorlopig fonds in afrekening op onbe- { het bedrag van de door de schikbare { Staat verworven biljetten inge- rekeningen { volge art. 1, § 2, van besluit- wet van 6 October 1944	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
{ Speciale rekening geopend krachtens art. 9 der wet van 14 October 1945	63.529	63.529	63.529	63.529	63.529	63.529	63.529	63.529
	168.476	167.887	167.091	166.795	168.071	167.705	165.966	165.890

MAANDSTATEN VAN DE BANQUE DU CONGO BELGE

(millioenen franken)

85

ACTIVA

	31-10-1947	30-11-1947	31-12-1947	31-1-1948	29-2-1948	31-3-1948
Goudvoorraad	746	746	746	780	785	785
Speciale rekening van de Kolonie (*) ..	105	105	105	105	105	105
Diverse kasvoorraden	32	37	30	32	31	30
Banktegoed { in franken	873	1.032	811	1.085	710	694
{ in vreemde deviezen	3.029	2.719	1.822	1.691	1.654	1.704
Effecten	175 (1)	175 (1)	185	185	185	185
Overheidspapier op de Kolonie, België en het buitenland	5.142	5.501	6.424	6.716	7.329	7.558
Wissels en ander handelspapier	534	538	565	522	492	462
Debiteuren	255	229	218	191	190	174
Kolonie « speciale rekening voorschot op goud »	518	518	518	518	518	—
Belgische Staat	300	305	307	307	307	308
Gebouwen en materieel	11	13	10	11	12	13
Diversen	7	6	6	10	7	6
	11.727	11.924	11.747	12.133	12.325	12.084

PASSIVA

	31-10-1947	30-11-1947	31-12-1947	31-1-1948	29-2-1948	31-3-1948
Kapitaal	20	20	20	20	20	20
Reservefonds	44	44	45	45	45	45
Biljetten en munten in omloop	1.721	1.725	1.845	1.851	1.874	1.884
Crediteuren op zicht { diversen	6.809	7.288	6.446	6.259	6.712	6.902
{ Kolonie	2.558	2.353	2.863	3.105	3.077	2.638
Crediteuren op termijn { diversen	90	84	64	67	71	84
{ Kolonie	18	18	18	18	18	18
Onafgedane transfers en diversen	467	392	446	768	508	493
	11.727	11.924	11.747	12.133	12.325	12.084

(1) Alleen « Belgische en Kongolese overheidsfondsen ».

(*) Art. 19 van de conventie van 21 Juni 1935 voor de uitgifte van bankbiljetten en tekenmunten.

II — BUITENLANDSE EMISSIEBANKEN

Banque de France

(millioenen franken)

DATUM	Gouden munt en muntmateriaal	Goud tot waarborg dienend (Overeenk. van 17 Nov. 1947 en wet van 25 Nov. 1947)	Verhandelb. schatkistbons (deelnem. v. don. Staat aan het Intern. Muntf. en insch. op het kap. v. de Inter. Bank v. Hertsfel en Ontv.)	Dadelijk beschikbare te goeden in het buitenland	Wisselportefeuille en overheidspapier. (1)	In Frankrijk aangekocht verhandelbaar papier (decreet van 17 Juni 1938)	Voor-schotten op effec-ten	Verhan-delbaar Schat-kist-papier (Over-eenk. van 11-4-1946 24-6-1947 en 28-8-1947)	Rente-loze voor-schotten aan de Staat (wet van 9 Juni 1857, conventie van 29-3-1878 enz.)	Voor-lopige voor-schotten aan de Staat (conventies van 29-9-38, 29-2-40, 9-6-40, 8-6-44, enz.)	Voorlopige voorschotten aan den Staat ter betaling van de onderbondskosten der Duitse bezettingstroepen in Frankrijk	Bank-biljetten in omloop	Credit-saldi in roeking-courant	Dek-king-percentage
1946 Jaargemidd..	106.259	—	—	19,3	48.976	25.779	4.173	23.558	10.000	20.612	426.000	638.098	56.686	15,29
1947 Jaargemidd..	72.102	—	*12.000	0,4	98.413	43.145	4.390	48.019	40.189	94.708	426.000	807.633	69.353	8,29
1946 5 December	94.817	—	—	2,8	72.358	37.206	4.621	35.000	10.000	57.100	426.000	715.498	59.071	12,24
1947 9 Januari ..	94.817	—	—	0,8	83.935	39.165	4.514	35.000	10.000	63.100	426.000	732.057	60.750	11,95
6 Februari ..	94.817	—	—	0,8	83.047	36.698	4.643	35.000	10.000	58.200	426.000	735.330	54.820	12,—
6 Maart	82.817	—	12.000	0,3	85.893	43.334	4.305	35.000	10.000	67.500	426.000	747.922	58.315	10,27
10 April	82.817	—	12.000	0,3	84.608	44.988	4.385	35.000	50.000	51.300	426.000	763.734	61.726	10,03
8 Mei	82.817	—	12.000	0,3	86.993	44.521	4.459	35.000	50.000	55.700	426.000	774.219	62.795	9,89
5 Juni	82.817	—	12.000	0,3	84.571	41.503	4.405	35.000	50.000	76.700	426.000	788.003	64.532	9,71
10 Juli	2) 64.817	—	12.000	0,2	81.287	57.514	4.696	53.000	50.000	106.700	426.000	825.187	72.670	7,22
7 Augustus ..	64.817	—	12.000	0,2	94.550	41.633	4.420	53.000	50.000	113.700	426.000	832.422	70.363	7,18
4 September ..	64.817	—	12.000	0,2	96.036	40.407	4.469	53.000	50.000	134.500	426.000	854.124	67.628	7,03
9 October	3) 52.817	—	12.000	0,2	120.960	39.146	4.404	65.000	50.000	143.500	426.000	872.464	77.726	5,56
6 November ..	52.817	—	12.000	0,5	133.609	38.512	4.943	65.000	50.000	118.500	426.000	872.932	74.183	5,58
4 December ..	55.173	10.052	12.000	0,5	138.756	54.523	4.549	65.000	50.000	128.200	426.000	898.985	87.207	5,58
8 Januari	55.173	10.052	12.000	0,1	125.619	72.453	4.640	65.000	50.000	140.700	426.000	914.945	81.499	5,54
4 Maart(4) ..	52.817	12.408	12.000	0,1	135.856	84.846	4.818	65.000	50.000	154.900	426.000	766.966	282.771	5,03

Discontorente { huidige : 2,50 pCt. sedert 9 October 1947.
vorige : 1 3/4 pCt. sedert 10 Januari 1947.

- (*) Gemiddelde der laatste tien maanden.
 (1) Deze rubriek omvat de gediscoteerde binnenlandse wissels, de door het « Office des Céréales » gegarandeerde wissels en, met ingang van 8 November 1945, het gediscoteerd papier op het buitenland.
 (2) Overdracht van 18 milliard frank goud aan het « Fonds de Stabilisation des Changes ».
 (3) Overdracht van 12 milliard frank goud aan het « Fonds de Stabilisation des Changes ».
 (4) De « Banque de France » heeft geen weekstaten bekend gemaakt van 22 Januari tot 3 Maart 1948.

Bank of England

(duizenden £)

DATUM	Metaalvoorraad		Beleggingen van het « Banking Department »				Bank-biljetten in omloop (Issue Department)	Toe-gelaten bedrag voor de biljetten-omloop (1)	Deposito's (Banking Department)				Verhouding van de metaalvoorraad van het Bank. Department tot het saldo van zijn deposito's pCt.
	Gouden munten en baren (Issue Department)	Munten (Banking Department)	Door de Staat gewaarborgde fondsen	Disconto en voor-schotten	Andere waarden	Totaal			Openbare organen	Banken	Andere deposito's	Totaal	
1946 Jaargemiddeld.	248	(2) 1.080	260.197	15.588	18.308	294.093	1.358.271	1.402.885	12.626	254.701	53.970	321.297	14,4
1947 Jaargemiddeld.	248	1.480	313.130	14.769	20.189	348.088	1.384.386	1.450.000	12.810	295.911	89.120	397.841	17,1
1947 8 Januari ..	248	1.104	321.238	17.662	18.127	357.027	1.402.033	1.450.000	13.916	314.490	59.769	388.175	12,7
5 Februari ..	248	1.068	247.783	23.662	26.725	298.170	1.371.055	1.450.000	22.909	280.742	56.428	360.079	22,3
5 Maart	248	832	343.266	12.116	18.620	374.002	1.381.418	1.450.000	9.795	318.950	66.460	425.205	16,4
9 April	248	681	335.931	18.237	16.773	370.941	1.402.890	1.450.000	9.460	289.952	101.856	401.268	12,0
7 Mei	248	1.020	311.091	17.906	26.417	355.414	1.391.789	1.450.000	13.014	288.392	95.650	397.056	15,0
4 Juni	248	1.382	342.371	11.038	16.736	370.145	1.396.157	1.450.000	8.045	293.761	105.798	407.604	13,6
9 Juli	248	2.086	328.016	22.243	17.602	367.861	1.403.591	1.450.000	8.804	293.207	96.387	398.398	12,2
6 Augustus ..	248	2.431	334.996	18.975	27.153	381.124	1.421.724	1.450.000	18.275	279.649	95.804	393.728	7,9
10 September.	248	2.408	320.647	16.697	17.834	355.178	1.389.633	1.450.000	12.763	291.554	95.394	399.711	15,8
8 October ..	248	2.218	303.510	9.970	18.607	332.087	1.374.305	1.450.000	12.335	287.970	92.239	392.544	19,9
5 November ..	248	1.926	294.380	5.714	27.579	327.673	1.363.799	1.450.000	13.055	288.664	96.482	398.201	22,2
10 December ..	248	981	290.721	16.215	19.329	326.265	1.353.418	1.450.000	18.898	294.235	92.944	406.077	24,1
1948 7 Januari ..	248	329	336.464	13.261	18.840	368.565	1.331.257	1.400.000	13.783	304.659	101.273	419.715	16,5
4 Februari ..	248	256	286.508	11.944	28.415	326.867	1.257.632	1.350.000	23.408	283.712	94.300	401.420	23,1
10 Maart	248	316	329.824	9.499	20.660	359.983	1.236.896	1.300.000	12.624	299.103	93.449	405.176	16,7

Discontorente { huidige : 2 pCt. sedert 26 October 1939.
vorige : 3 pCt. sedert 28 September 1939.

- (1) Excl. de biljetten uitgegeven als tegenwaarde van het goud.
 (2) Gemiddelde der eerste 45 staten. — Gemiddelde der laatste 7 staten : 1,131.
 (3) Vóór 13 November 1946 luidt deze rubriek : Gouden en zilveren munt.

Nederlandsche Bank

86

(millioenen gulden)

DATUM	Gouden munt en gouden muntmateriaal	Binnenlandse wissels, promessen, enz.	Papier op het buitenland	Correspondenten in het buitenland	Buitenlandse betaalmiddelen	Beleggingen op effecten, goederen en celen	Schatkist-papier, door de Bank overgen. v. d. Staat der Nederl. ingevolge overeenk. 26-2-1947	Boekvordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26-2-1947	Bankbiljetten in omloop		Rekening-courant saldo's				Totaal der zichtverbintenissen	
									Oude uitgiften	Nieuwe uitgifte	Particulieren		's Rijks Schat.			
											geblokk. saldo's	andere saldo's	speciale rekening	andere saldo's		
		van banken	van anderen													
1946 Jaargemidd.	708	0,4	4.436	122,1	15,5	160	—	—	278	2.307	230	620	103	1.460	5.003	
1947 Jaargemidd.	545	—	888	135,9	6,8	157	(1) 2.086	(1) 1.500	147	2.781	59	40	630	19	892	4.569
1947 6 Januari.	700	—	4.435	109,2	16,0	152	—	—	237	2.737	115	47	624	111	1.072	4.942
10 Februari.	647	—	4.471	72,2	16,3	165	—	—	237	2.693	41	44	587	111	1.250	4.963
10 Maart ...	520	—	40	64,1	4,9	152	2.100	1.500	139	2.722	47	43	680	—	709	4.340
8 April ...	520	0,1	57	51,7	4,3	155	2.100	1.500	137	2.760	64	40	698	—	636	4.335
8 Mei ...	520	0,1	127	118,2	4,5	157	2.100	1.500	137	2.754	55	36	721	—	780	4.483
9 Juni ...	523	0,1	135	142,1	4,7	155	2.100	1.500	126	2.747	55	38	559	—	938	4.463
7 Juli ...	502	—	130	230,9	4,9	158	2.100	1.500	126	2.752	31	35	725	—	874	4.543
4 Augustus	502	—	140	210,0	5,1	172	2.100	1.500	126	2.805	32	35	723	—	837	4.558
8 Septemb.	502	—	150	246,1	4,8	153	2.100	1.500	126	2.832	33	40	693	—	877	4.601
6 October.	502	—	160	184,6	5,0	156	2.100	1.500	125	2.857	39	44	484	—	985	4.534
10 Novemb.	504	—	180	103,6	5,1	147	2.100	1.500	125	2.869	62	39	472	—	913	4.480
8 Decemb.	608	—	182	78,8	5,0	148	2.000	1.500	125	2.918	141	41	484	—	761	4.470
1948 5 Januari.	608	—	173	67,7	5,1	151	2.000	1.500	125	3.006	51	42	514	—	710	4.454
9 Februari.	581	—	246	109,8	4,9	149	2.000	1.500	125	2.922	74	36	462	—	947	4.565
8 Maart ...	551	—	267	102,0	5,1	164	2.000	1.500	124	2.934	42	29	480	—	987	4.586

Discontorente { huidige : 2 1/2 pCt. sedert 27 Juni 1941.
vorige : 3 pCt. sedert 29 Augustus 1939.

(1) Gemiddelde der laatste 43 weekstaten.

Banque Nationale Suisse

(millioenen Zwitserse franken)

DATUM	Goudvoorraad	Dadelijk beschikbare tegoeden in het buitenland	Binnenlandse wissels	Voorschotten op onderpand	Binnenlandse correspondenten	Bankbiljetten in omloop	Andere zichtverbintenissen	Dekkingspercentage
1946 Jaargemiddelde	4.817	172,5	55,7	36,7	11,1	3.640	1.225	102,56
1947 Jaargemiddelde	5.130	113,5	51,9	59,7	16,8	3.950	1.198	101,87
1947 7 Januari	4.939	158,7	81,9	68,6	17,0	3.965	1.156	99,54
7 Februari	4.925	171,6	42,9	38,9	9,1	3.822	1.216	101,15
7 Maart	4.967	160,1	35,4	40,6	11,7	3.837	1.229	101,19
8 April	5.039	152,8	28,8	44,9	10,4	3.882	1.226	101,62
7 Mei	5.030	144,9	23,9	45,8	10,4	3.858	1.229	101,74
7 Juni	5.041	134,3	31,1	49,6	10,9	3.862	1.160	103,04
7 Juli	5.110	118,9	20,9	57,4	11,6	3.912	1.156	103,18
7 Augustus	5.212	88,2	25,9	60,4	12,7	3.927	1.197	103,43
8 September	5.271	69,7	61,4	65,8	11,6	3.931	1.216	102,75
7 October	5.352	62,3	62,9	54,0	13,6	4.067	1.202	102,75
7 November	5.338	57,7	78,7	64,3	14,9	4.133	1.139	102,35
6 December	5.242	118,6	127,8	79,9	16,1	4.148	1.167	100,86
1948 7 Januari	5.283	63,5	153,5	173,7	20,8	4.232	1.196	98,50
7 Februari	5.603	135,0	150,8	62,7	9,5	4.071	1.267	107,49
6 Maart	5.622	102,4	112,5	68,8	11,5	4.100	1.187	108,28

Discontorente { huidige : 1 1/2 pCt. sedert 26 November 1936.
vorige : 2 pCt. sedert 9 September 1936.

Federal Reserve Banks
(millioenen \$)

DATUM	Reserves van goudcertificaten			Andere reserves	Nationale overheidsfondsen	Bankbiljetten in omloop (Federal Reserve Notes)	Deposito's (aangesloten banken, Schatkist, enz.)	Dekkingspercentage
	Goudcertificaten	Fonds tot wederinkoop van biljetten (F. R. N.)	Totaal					
1946 Jaargemiddelde	17.344	773	18.117	297	23.213	24.328	17.558	43,3
1947 Jaargemiddelde	19.313	724	20.037	275	22.284	24.356	18.310	46,9
1947 8 Januari	17.565	813	18.378	304	23.733	24.794	17.824	43,1
5 Februari	17.779	796	18.575	359	23.412	24.383	18.119	43,7
5 Maart	18.370	793	19.163	333	23.242	24.338	18.445	44,8
9 April	18.498	759	19.257	283	22.276	24.170	17.720	46,0
7 Mei	18.850	719	19.569	256	21.852	24.071	17.448	47,1
4 Juni	19.025	712	19.737	230	21.760	24.130	17.530	47,4
9 Juli	19.376	726	20.102	232	21.611	24.244	17.600	48,0
6 Augustus	19.686	673	20.359	267	21.869	24.127	18.208	48,1
10 September	19.892	700	20.592	238	22.042	24.650	18.135	48,1
8 October	20.150	695	20.845	246	22.355	24.533	18.888	48,0
5 November	20.413	680	21.092	259	22.119	24.543	18.936	48,5
10 December	20.767	684	21.451	252	21.985	24.761	19.057	49,0
1948 7 Januari	20.810	695	21.505	303	21.683	24.651	19.074	49,2
4 Februari	21.008	692	21.700	372	20.523	24.148	18.675	50,7
10 Maart	21.189	637	21.826	355	20.678	23.991	19.072	50,7

Discontorente (huidige : 1,25 pCt. sedert 12 Januari 1948.
vorige : 1 pCt. sedert 25 April 1946.

Sveriges Riksbank
(millioenen Kr.)

TIJDVAK (jaargemiddelde of einde maand)	Goudvoorraad (1)	Meerwaarde van goud (4)	Zweedse Staatsfondsen en obligaties	Wissels betaalbaar in Zweden en voorschotten in rekening-courant	Vreemde Staatsfondsen, wissels betaalbaar in het buitenland en opvraagbaar tegood bij vreemde banken en bankiers	Fondsen ter beschikking van de Dienst der Staatsschuld	Diverse activa	Rekening-courantsaldi				Diverse passiva	Totaal emissierecht (2)	Verhouding in pCt. (3)	
								Bankbiljetten in omloop	Staatsinstellingen	Handelsbanken	Andere deposanten			Totaal	van de metaalvoorraad tot de biljettenreul.
1946 Jaargemiddelde	1.020	733	321	67		835	2.556	872	100	107	1.079	2.959	67,90	58,83	
1947 Jaargemiddelde	401	254	2.150	137	466	86	2.660	559	133	72	764	3.066	24,61	21,35	
1947 Januari	768	486	1.446	147	659	93	2.693	560	99	72	731	2.858	46,58	43,88	
Februari	715	453	1.693	128	499	93	2.678	506	260	56	822	2.686	43,62	43,48	
Maart	585	370	1.735	146	510	93	2.640	547	35	83	665	2.687	36,18	30,16	
April	478	303	1.812	106	429	93	2.608	526	66	72	664	2.660	29,96	26,39	
Mei	418	265	2.046	118	363	93	2.556	581	106	85	772	2.765	26,70	24,68	
Juni	371	235	2.258	126	344	93	2.618	619	41	76	736	2.736	23,13	19,26	
Juli	316	200	2.123	223	391	93	2.543	570	31	81	682	2.681	20,32	16,77	
Augustus	278	176	2.431	120	431	93	2.632	478	247	70	795	2.651	17,22	13,92	
September	204	129	2.362	234	441	93	2.664	570	62	73	705	2.617	12,51	10,53	
October	223	141	2.589	89	450	93	2.694	558	218	61	837	2.627	13,50	11,27	
November	222	141	2.564	85	531	93	2.702	567	233	65	865	2.625	13,43	11,24	
December	232	147	2.747	127	510	—	2.895	631	197	72	900	2.657	13,08	11,62	
1948 Januari	229	145	2.520	116	497	—	2.734	614	89	73	776	2.647	13,67	11,51	
Februari	223	141	2.685	111	466	—	2.736	634	191	106	931	2.629	13,33	11,29	
Maart	213	135	2.534	141	407	—	2.730	632	24	79	735	2.619	12,76	10,90	

Discontorente (huidige : 2 1/2 pCt. sedert 9 Februari 1945.
vorige : 3 pCt. sedert 29 Mei 1941.

- (1) De metaaldekking bestaat uit het gehele goudbezit onverschillig of het in Zweden of in het buitenland berust.
(2) Het emissiecijfer is vastgesteld op de metaaldekking plus een bijkomende dekking gevormd door sommige activa-posten. In geval deze bijkomende dekking het cijfer van de gouddekking vermeerderd met 350 miljoen te boven gaat, wordt de dekking vastgesteld op het dubbel van de gouddekking plus 350 miljoen. Dit bedrag werd gebracht op 1.400 miljoen met ingang van de maandstaat van Maart 1947 en op 2.500 miljoen met ingang van deze van Juni 1947. De metaaldekking wordt geraamd op basis van de goudprijs van de dag.
(3) Voor het berekenen der verhoudingen wordt de metaaldekking geraamd op basis van de goudprijs van de dag.
(4) Vóór December 1946. « Regularisatierekeningen voor het goud en de deviezen ».

Discontovoet der voornaamste circulatiebanken (per 31 Maart 1948)

	Sedert	pCt.		Sedert	pCt.
België	28 augustus 1947	3,50 (1)	Oostenrijk	3 Juli 1945	3,50
Bulgarije	14 Augustus 1946	4,50	Polen	1 Augustus 1947	3,50
Denemarken	15 Januari 1946	3,50	Portugal	12 Januari 1944	2,50
Finland	6 Februari 1948	7,25	Roemenië	25 Maart 1948	5,— (3)
Frankrijk	9 October 1947	2,50	Spanje	27 October 1947	4,50
Griekenland	16 Augustus 1946	10,—	Tsjechoslowakije	28 October 1945	2,50
Groot-Brittannië	26 October 1939	2,—	Turkije	1 Juli 1938	4,—
Hongarije	1 November 1947	5,—	Verenigde Staten (Federal Reserve Bank of New-York)	12 Januari 1948	1,25
Italië	6 September 1947	5,50	Zweden	9 Februari 1945	2,50
Joegoslavië	1 Januari 1947	(2) 1,— à 4,—	Zwitserland	26 November 1936	1,50
Nederland	27 Juni 1941	2,50			
Noorwegen	9 Januari 1946	2,50			

- (1) Disconto der bij een bank gedomincieerde accepten en warrants. Voor de andere discontovoeten, zie tabel 2.
(2) De discontorente verschilt volgens de categorie debiteuren.
(3) Landbouwdisconto 6 pCt.

Staten in duizenden Zwitserse goudfranken
 [eenheden van 0,29032258... g. fijn goud (art. 5 der statuten)]

	31 Januari 1948		29 Februari 1948		31 Maart 1948	
ACTIVA						
		%		%		%
I. Gouden baren en -munten	101.510	19,5	108.020	20,7	122.429	22,0
II. Kasmiddelen :						
In de Bank en in rekening-courant bij andere banken ..	23.486	4,5	20.869	4,0	42.637	7,7
III. Rentegevende call-gelden	497	0,1	251	0,0	251	0,0
IV. Herdiscontopapier :						
1. Handelswissels en bankaccepten	1.646	0,3	533	0,1	503	0,1
2. Schatkistpapier	26.093	5,0	24.755	4,7	23.343	4,2
	27.739		25.288		23.846	
V. Rentegevende termijn gelden :						
1. Op ten hoogste 3 maanden	3.919	0,8	6.047	1,2	11.576	2,1
2. Van 3 tot 6 maanden	2.150	0,4	2.156	0,4	—	—
3. Van 6 tot 9 maanden	7.730	1,5	9.459	1,8	4.337	0,8
4. Van 9 tot 12 maanden	1.707	0,3	—	—	—	—
	15.506		17.662		15.913	
VI. Effecten en diverse beleggingen :						
1. Schatkistpapier :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	15.267	3,0	6.594	1,3	—	—
b) Van 3 tot 6 maanden	—	—	—	—	6.851	1,2
c) Van 6 tot 9 maanden	103	—	6.819	1,3	—	—
d) Van 9 tot 12 maanden	704	0,0	2.557	0,5	5.884	1,1
2. Andere wissels en diverse beleggingen :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	38.265	7,4	38.286	7,3	40.525	7,3
b) Van 6 tot 9 maanden	1.517	0,3	1.521	0,3	3.042	0,5
c) Van 9 tot 12 maanden	4.641	0,9	3.617	0,7	2.104	0,4
d) Met meer dan één jaar looptijd	12	0,0	12	0,0	8	0,0
	60.509		59.406		58.414	
VII. In Duitsland belegde middelen :						
in 1930-31 krachtens de overeenkomsten van Den Haag van 1930	291.160	55,9	291.160	55,7	291.160	52,4
VIII. Andere activa	210	0,0	256	0,0	1.161	0,2
<i>Totaal activa</i> ...	520.617	100,0	522.912	100,0	555.811	100,0
PASSIVA						
I. Kapitaal :						
Geautoriseerd en geëmmitteerd kapitaal : 200.000 aandelen van 2.500 Zwitserse goudfranken ieder	500.000		500.000		500.000	
Aandelen met 25 pCt. volgestort	125.000	24,0	125.000	23,9	125.000	22,5
II. Reserves :						
1. Wettelijke reserve	6.527		6.527		6.527	
2. Algemeen reservefonds	13.343		13.343		13.343	
	19.870	3,8	19.870	3,8	19.870	3,6
III. Kortlopende en dadelijk opvraagbare deposito's :						
(diverse munten)						
1. Circulatiebanken voor eigen rekening :						
a) Op ten hogste 3 maanden	4.141	0,8	4.143	0,8	16.364	2,9
b) Dadelijk opvraagbaar	12.213	2,3	12.996	2,5	32.099	5,8
	16.354		17.139		48.463	
2. Circulatiebanken voor rekening van andere deposanten :						
a) Van 3 tot 6 maanden	4.824	0,9	3.076	0,6	—	—
b) Op ten hoogste 3 maanden	3.076	0,6	4.824	0,9	7.905	1,4
c) Dadelijk opvraagbaar	920	0,2	1.097	0,2	575	0,1
	8.820		8.997		8.480	
3. Andere deposanten :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	88	0,0	88	0,0	88	0,0
b) Dadelijk opvraagbaar	382	0,1	367	0,1	402	0,1
	470		455		490	
IV. Kortlopende en dadelijk opvraagbare deposito's (goud) :						
1) Op ten hoogste 3 maanden	244	0,0	244	0,0	244	0,0
2) Dadelijk opvraagbaar	17.421	3,4	17.407	3,3	17.406	3,1
	17.665		17.651		17.650	
V. Langlopende deposito's ontvangen krachtens de overeenkomsten van Den Haag van 1930 :						
1. Deposito's op de Trustrekening der Annuiteiten	152.606		152.606		152.606	
2. Deposito der Duitse regering	76.303		76.306		76.303	
	228.909	44,0	228.909	43,8	228.909	41,2
VI. Fonds voor eventuele lasten en diverse posten	103.529	19,9	104.891	20,1	106.949	19,3
<i>Totaal passiva</i> ...	520.617	100,0	522.912	100,0	555.811	100,0
Herdiscontopapier met rugtekening van de Bank en verstrekte waarborgen	13.598		7.036		7.037	

Nota: In deze staten zijn niet inbegrepen het *earmarked* goud van Circulatiebanken en de fondsen aangehouden voor de Dienst der Internationale Leningen, waarvan de Bank voor Internationale Betalingen mandataris, trustee of fiscaal agent is.

INHOUDSTAFEL

(De gegevens vergezeld van het letterteken « v » zijn als voorlopig te beschouwen)

DOORLOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

	Tab.		Tab.
GELDMARKT		PRODUCTIE	
I — Rentetarief voor disconto en belevingen	2	I — Steenkolenmijnen en metaalbedrijven	55
II — Rentestanden voor bankdeposito's en tegoed ter Algemene Spaar- en Lijfrentekas	4	II — Diverse producties	56
VALUTAMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN		III — Textielnijverheid	56
I — Notering der edele metalen	9	IV — Electriciteit	58
II — Officiële wisselkoersen	10	V — Gas	59
KAPITAALMARKT		VERBRUIK	
I — Noteringen van enkele overheidsfondsen	14	I — Verbruiksindexcijfers	65
II — Maandindexcijfers der noteringen ter Beurze van Brussel en Antwerpen ..	15	II — Tabakverbruik	66
III — Omzetten ter Beurze van Brussel ..	15	III — Slachtingen in de 12 voornaamste slachthuizen van het land	67
IV — Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen	16	VERVOER	
V — Emissies van de Belgische en Congolese nijverheids- en handelsvenootschappen	17	I — Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen ..	70
Retrospectief overzicht		a) bedrijfsontvangsten en -uitgaven	
Detail der emissies :		b) wagens aan de nijverheid geleverd	
Januari 1948		c) verkeer :	
Ingedeeld naar de belangrijkheid van het kapitaal		1° algemeen spoorverkeer	
VI — Leningen uitgegeven door de Overheid	18	2° zware goederen :	
VII — Bankoperaties van het Gemeentekrediet	19	A) gezamenlijk verkeer	
VIII — Hypotheekinschrijvingen	20	B) binnenlands verkeer	
RIJKSFINANCIEN		II — Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen ..	70
I — Stand van de Staatsschuld	25	III — Havenverkeer	71
II — Overheidspapier ondergebracht bij de Nationale Bank van België	25	a) Antwerpen	
III — Opbrengst van de belastingen	26	b) Gent	
INKOMEN EN SPAREN		IV — Algemene beweging der binnenscheepvaart	72
I — Rendement der Belgische naamloze vennootschappen	30	BUITENLANDSE HANDEL	
Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons :		Samenvatting aangenomen door de overeenkomst van Brussel	75
Januari 1948		WERKLOOSHEID	
Retrospectief overzicht		I — Gehele en gedeeltelijke werkloosheid ..	81
II — Algemene Spaar- en Lijfrentekas	31	II — Indeling der gecontroleerde werklozen per provincie	81
a) Inlagen op particuliere spaarboekjes		III — Indeling der ingeschreven geheel werklozen naar beroepsgroep	81
b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas		BANKSTATISTIEKEN	
LOOP DER ZAKEN		I — België en Belgisch-Congo :	
I — Verrekenkamers	35	Nationale Bank van België :	
a) Algemeen verloop		Weekstaten	85
b) Detailgegevens over het verloop der verrekeningen te Brussel		Banque du Congo belge :	
II — Postchèque- en giroverkeer	36	Maandstaten	85
PRIJZEN		II — Buitenlandse emissiebanken :	
Indexcijfers der Belgische prijzen	46	Staten	86
		Banque de France	
		Bank of England	
		Nederlandsche Bank	
		Banque Nationale Suisse	
		Federal Reserve Banks	
		Sveriges Riksbank	
		Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken	
		III — Bank voor Internationale Betalingen, te Bazel	87

Abonnementsprijs per jaargang { fr 250 voor België.
fr 300 voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgironummer 500 der Nationale Bank van België, of op de in haar boeken geopende rekening-courant onder de rubriek « Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting ».

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandse of de Franse.

- Voorh. Drukkerijgest. -
T H. DEWARICHER
J., M., G. en L. Dewaricher,
- broeders en zusters, -
maatsch. onder één firma
16, Wilde-Woudstraat, 16
B R U S S E L

25041